

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**GENEL MUHASEBE DERSİNİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE
ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: FIRAT ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

İşletme Anabilim Dalı

ELAZIĞ-2022

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

GENEL MUHASEBE DERSİNİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE
ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: FIRAT ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Tez Yazarı
Kader IŞKIRIK

Danışman
Doç. Dr. Gamze Ayça KAYA

MAYIS 2022
ELAĞIĞ

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İşletme Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Başlığı: GENEL MUHASEBE DERSİNİ ALAN LİSANS
ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER:
FIRAT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA

Yazarı: Kader IŞKIRIK

Tez Önerisi Tarihi: 25.03.2021

Savunma Tarihi: 21.10.2022

TEZ ONAYI

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına göre hazırlanan bu tez aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilmiş ve akademik dinleyicilere açık yapılan savunma sonucunda **OYBİRLİĞİ** ile kabul edilmiştir.

İmza

Danışman: Doç. Dr. Gamze Ayça KAYA

Onayladım

Fırat Üniversitesi

Başkan:

Onayladım

Fırat Üniversitesi

Üye:

Onayladım

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunun/...../20..... tarihli toplantısında tescillenmiştir.

İmza

Prof. Dr. Murat SUNKAR

Enstitü Müdürü

BEYAN

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım **“GENEL MUHASEBE DERSİNİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: FIRAT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA”** Başlıklı Yüksek Lisans Tezi'min içindeki bütün bilgilerin doğru olduğunu, bilgilerin üretilmesi ve sunulmasında bilimsel etik kurallarına uygun davrandığımı, kullandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi, maddi ve manevi desteği olan tüm kurum/kuruluş ve kişileri belirttiğimi, burada sunduğum veri ve bilgileri unvan almak amacıyla daha önce hiçbir şekilde kullanmadığımı beyan ederim.

24.05.2022

Kader IŞKIRIK

ÖNSÖZ

Çalışmada, muhasebe dersi alan öğrencilerin öğrenmeyi etkileyen faktörlere karşı tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda; araştırmamın her adımında bilgisi ve güler yüzünü benden esirgemeyen, tezim süresince bütün sabrı ve gayretiyle beni motive edip destekleyen ve en az benim kadar emek veren saygı değer danışmanım Doç. Dr. Gamze Ayça KAYA' ya saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum

Diğer bir teşekkürüm ise lisans ve tüm eğitim hayatım boyunca beni destekleyen ancak yüksek lisans eğitimimde yanımda olamayan hiçbir zaman sevgisini ve manevi desteğini benden esirgemeyen çok kıymetli ve değerli annem rahmetli Zeliha IŞKIRIK' a olacaktır.

Elazığ-2022

Kader IŞKIRIK

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

BEYAN.....	I
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER	III
ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	X
GİRİŞ	1
1.MUHASEBE EĞİTİMİ.....	2
1.1. Muhasebe Kavramı ve Tarihsel Gelişim.....	2
1.1.1. Muhasebe Kavramı	2
1.1.2. Muhasebenin Tarihsel Gelişimi	2
1.2. Muhasebe Eğitiminin Kapsamı ve Mevcut Durumu.....	4
1.2.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı	4
1.2.2. Muhasebe Eğitiminin Amacı, Önemi ve Gelişimi	6
1.2.3. Muhasebe Eğitiminde Ders Verme Şekli ve Araçları	6
1.3. Çağdaş Muhasebe Eğitiminin Gereklilikleri Ve Dünyada Uygulanan Muhasebe Eğitimi Standartları.....	8
1.4. Muhasebe Eğitiminden Beklentiler.....	9
1.4.1. Muhasebe Dersleri ve İçeriklerinden Beklentiler	10
1.4.2. Öğretim Elemanları Açısından Beklentiler.....	11
1.4.3. Mesleki Gelişim ve Uygulamaya Yönelik Eğitiminden Beklentiler.....	11
1.4.4. Bilişim Teknolojilerine Yönelik Eğitimden Beklentiler	12
1.4.5. Eğitim Kalitesi Açısından Beklentiler	13
1.4.6. İş ve Ekonomi ve Kariyer Gelişimine Yönelik Beklentiler	14
1.4.7. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerine Göre Beklentiler.....	14
1.4.8. İş Ortamlarının Muhasebe Çalışmalarıyla İlgili Beklentiler.....	15
1.5. Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Etkileyen Faktörler.....	15
1.5.1. Ekonomik Gelişmeler	16
1.5.2. Teknolojik Gelişmeler	17
1.5.3. Öğrenci Faktörü	18
1.5.4. Öğretim Elemanı Faktörü	19

2.ÖĞRENME YÖNTEMLERİ VE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	22
2.1. Öğrenme.....	22
2.1.1. Öğrenme Yöntemleri	23
2.1.1.1. Bağlaşımcılık Yöntemi	23
2.1.1.2. Bilişsel Alan Yöntemi.....	24
2.1.1.3. Güdüleme, Kişilik, Toplumsal, Psikolojik Ağırlıklı Yöntem	25
2.1.1.4. Bilgiyi İşleme Süreci Yöntemi	26
2.1.1.5. Tam Öğrenme Yöntemi	26
2.1.1.6. Beyin Temelli Öğrenme.....	27
2.1.1.7. İşbirlikçi(Kooperatif) Öğrenme Yöntemi	27
2.1.1.8. Aktif Öğrenme Yöntemi	28
2.1.1.9. Proje Temelli Öğrenme Yöntemi.....	29
2.1.1.10. Eleştirel Düşünme Yöntemi.....	29
2.1.1.11. Altı Şapkalı Düşünme Yöntemi	30
2.2. Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler.....	30
2.2.1. Etkin Katılım.....	31
2.2.2. Motivasyon	32
2.2.3. Konsantrasyon.....	33
2.2.4. Olgunlaşma	34
2.2.5. Derse Ayrılan Zaman.....	34
2.2.6. Öğrenilen Konunun Yapısı	35
3.GENEL MUHASEBE DERSİNİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: FIRAT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	36
3.1. Konu İle İlgili Literatür Çalışmaları	36
3.1.1. Uluslararası Literatür Taraması	36
3.1.2. Ulusal Literatür Taraması	38
3.2. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Önemi	40
3.2.1. Araştırmanın Amacı.....	40
3.2.2. Araştırmanın Kapsamı	41
3.2.3. Araştırmanın Önemi.....	41
3.3. Araştırmanın Hipotezleri ve Modeli	42
3.3.1. Araştırmanın Hipotezleri	42
3.3.2. Araştırmanın Modeli.....	42
3.4. Araştırmanın Yöntemi.....	43
3.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	44
3.6. Araştırmanın Analizi.....	44

3.7. Araştırmanın Bulguları	44
3.7.1. Araştırmanın Frekans Analizine İlişkin Bulgular	45
3.7.3. Araştırmanın t- Testi ve Anova Testi Analizine İlişkin Bulgular	51
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
KAYNAKÇA	62
ÖZGEÇMİŞ.....	71

ÖZET

GENEL MUHASEBE DERSİNİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: FIRAT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Kader İŞKIRIK
Yüksek Lisans Tezi

Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Elazığ-2022, Sayfa: IX+79

Teknik bilginin zamanla gelişmesi, diğer bütün alanlarda olduğu gibi muhasebe eğitimi de etkilemiştir. Ayrıca, işletmelerin faaliyette bulundukları alanlarda da ciddi gelişmeler yaşanmaktadır. Büyüyen, gelişim gösteren ekonomik şartlar, kişilerin, işletmelerin değişkenlik gösteren ihtiyaç, beklentileri ve ağır rekabet koşulları birçok meslekte olduğu gibi muhasebe mesleğini de etkilemiştir. İş çevresinde gerçekleşen gelişmeler, işletmelerin ihtiyaç duyduğu insan gücü varlığının değerini de artırmıştır.

Öğrenme, insanlık tarihi ile başlamış bir faaliyettir ve temel anlamı farklılaşma demektir. Öğrenme kişinin çevresiyle iletişimi neticesinde mutlak bir olgu, görüngü veya gidişatıyla ilgili kendi bilgisini, sağgörüsünü ya da hareketleri neticesinde meydana gelen etken bir süreci ifade etmektedir. Eğitim, öğretim programında belirlenen ilkelere uygun olarak öğretme - öğrenme için gerekli hazırlıkların yapılması, sürecin uygulanması ve ürün olarak ortaya çıkması beklenen tüm davranışlar gözlemlenene kadar sürecin olabildiğince etkin ve verimli şekilde devam ettirilmesidir.

Bu tez çalışmasının amacı, Genel Muhasebe dersini alan lisans öğrencilerin eğitim alırken zorlandığı hususlar hakkında bilgi edinilerek, öğrencilerin öğrenme sorunlarını araştırmak ve öğrenmeyi etkileyen faktörler ile ilgili düşüncelerini tespit ederek Genel Muhasebe dersini alan öğrencilerin zorlandığı faktörlere ilişkin çözüm yolları sunularak önerilerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde eğitim gören öğrenciler üzerinde anket uygulanmıştır. 325 öğrenciden anketleri eksik doldurma ve hatalı doldurma gibi nedenlerden dolayı 300 öğrenci ankete dâhil edilmiştir. Araştırmada, 38 maddeden oluşan anket formu literatür araştırması yapılarak hazırlanmış ve bu anket formu kullanılmıştır. Anket, öğrencilerin demografik bilgilerinin bulunduğu birinci bölüm ve muhasebe dersini alan lisans öğrencilerinde öğrenmeyi etkileyen faktörler ile ilgili ifadelerin bulunduğu ikinci bölümden meydana gelmektedir. Araştırma neticesinde; demografik özelliklerin muhasebe dersini etkileyen faktörler üzerinde etkisinin düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaş, mezun olunan lise ve öğrenim türü değişkenlerine göre katılımcıların öğrenme düzeylerinin değişmemesine karşın; cinsiyet ile motivasyon, bölüme göre motivasyon ve derse ayrılan zaman, sınıflara göre ile konsantrasyon arasındaki değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Muhasebe, Öğrenme, Muhasebe Eğitimi, Muhasebenin Tarihsel Gelişimi, Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler.

ABSTRACT

Factors Affecting Learning in Undergraduate Students Who Take General Accounting

Course: Firat University

A Study on His Students

Kader İŞKIRIK

Master Thesis

Firat University

Social Sciences Institute

Department of Business Administration

Elazığ – 2021, Page: IX+79

The development in technical knowledge over time has affected accounting, which includes the demographic information of the students, and the second education as well as in all other fields. In addition, there are serious developments in the fields in which businesses operate. The growing and developing economic conditions, the varying needs and expectations of individuals and businesses and heavy competition conditions have affected the accountancy profession as well as many other professions. The developments in the business environment have also increased the value of the manpower that businesses need.

Learning is an activity that started with the history of humanity and its main meaning is differentiation. Learning refers to both one's own knowledge and foresight about an absolute phenomenon and occurrence as a result of interaction with the environment and an active process that occurs as a result of its movements. Education is to make the necessary preparations for teaching and learning in accordance with the principles determined in the curriculum, to implement the process and to continue the process as effectively and efficiently as possible until all the behaviors expected to emerge as a product are observed.

The aim of this study is to investigate the learning problems of the undergraduate students who take the General Accounting course by obtaining information about the issues that they have difficulty with during education and to offer solutions for these issues after determining their thoughts about the factors affecting learning. For this purpose, a questionnaire was applied to the students studying at the Faculty of Economics and Administrative Sciences of Firat University. Out of 325 students, 300 students were included in the survey due to reasons such as incomplete and incorrect filling in the surveys. In the research, a questionnaire consisting of 38 items was prepared and used by conducting a literature search. The questionnaire consists of the first part, which contains statements about the factors affecting learning in undergraduate students who take the accounting course. As a result of the research; It has been determined that the effect of demographic characteristics on the factors affecting the accounting course is low. In addition, although the learning levels of the participants did not change according to the variables of age, graduated high school and type of education, it was determined that there was a significant difference between the variables between gender and motivation, motivation for the department and time allocated to the lesson.

Keywords: Accounting, Learning, Accounting Education, Historical Development of Accounting, Factors Affecting Learning.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1: Araştırmanın Modeli	43
------------------------------------	----

TABLÖLER LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1: Araştırma Veri Setinin Normallik Analizi.....	44
Tablo 2: Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerinin Dağılımı	45
Tablo 3: Öğrencilerin Muhasebe Etkin Katılım Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı.....	46
Tablo 4: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Motivasyon Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı	47
Tablo 5: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Konsantrasyon Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı	48
Tablo 6: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Olgunlaşma Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı	49
Tablo 7: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Öğrenmeye Ayrılan Zaman Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı	50
Tablo 8: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Konunun Yapısı Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı	50
Tablo 9: Öğrencilerin Yaşlarına Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin Anova Analizi	51
Tablo 10: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin t-Testi Analizi.....	53
Tablo 11: Öğrencilerin Bölümlerine Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin Anova Analizi	53
Tablo 12: Öğrencilerin Sınıflarına Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin Anova Analizi	54
Tablo 13: Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Anova Faktörlerin Analizi	56
Tablo 14: Öğrencilerin Öğrenim Türüne Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin t- Testi Analizi.....	57
Tablo 15: Hipotezlerin Kabul ya da Ret Durumları.....	58

KISALTMALAR LİSTESİ

AAA	: Amerikan Muhasebe Birlięi
AECC	: Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AICPA	: Amerikan Yetkili (Bağımsız) Kamu Muhasebecileri Enstitüsü
APB	: Muhasebe İlkeleri Derneği
CASB	: Maliyet Muhasebesi Standartları Kurulu
FASB	: Mali Muhasebe Standartları Kurulu
ICAEW	: İngiltere ve Galler Yetkili Muhasebeciler Enstitüsü
IES	: Uluslararası Eğitim Standartları
IFAC	: Uluslararası Maliyet Muhasebecileri Federasyonu
İİBF	: İktisadi Ve İdari Bilimler Fakóltesi
NAA	: Ulusal Maliyet Muhasebecileri Birlięi
SEC	: Amerika Sermaye Piyasası Kurulu
TÜRMÖB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odalar Birlięi

GİRİŞ

Muhasebe, ticari faaliyetlerde bulunan bir işletmenin; varlıklarının ve kaynaklarının oluşumu, varlık ve kaynakların kullanılma biçimi, işletmenin yaptığı işlemler sonucunda mevcut varlıklardaki ve kaynaklardaki değişimleri, işletmenin finansal durumunu gösteren bilgilerin sağlanması, sağlanan bilgileri gerekli kişilere ya da kurumlara ileten bilgi sistemidir. Muhasebe kavramı, tüm kurumsal biçimleri etkileyen bir öneme sahiptir. Bu kavram, çekirdek aileden kurumsal yapıya kadar şirketin her bileşeni için gereklidir ve kurumsal yapıda daha karmaşık bir yapı olabilir. Bu nedenle, küçük, orta veya büyük tüm şirketlerin muhasebeden sorumlu bir muhasebe elemanının olması gerekir. Muhasebe, bir işletmenin yapısına bağlı olarak değişebilen bir bilgi ve kontrol mekanizması olarak çalışmaktadır. Küçük işletmelerde gelir ve gider takibi, alacak hesapları kontrolü ve vergi takibi yeterliyken, daha büyük işletmeler için raporlama ve analitik gibi daha kapsamlı takip sistemleri gerekli olmaktadır. Muhasebe, işletmelerin hedeflerine giden yolda yardımcı bir rol üstlenmektedir.

Muhasebe biliminin gelişmesiyle birlikte muhasebe eğitime yeni bakış açılarının ve yeni yöntemlerin geliştirilmesi de gündeme gelmiştir. Muhasebe biliminin doğası gereği muhasebe eğitiminde bilgiler, teori ve uygulama olarak eş zamanlı olarak, birbirine paralel olarak verilmektedir. Etkili muhasebe eğitiminden bahsedebilmek için öğrenme başarısının bir göstergesi olan bilgiyi kullanma becerisini, öğrenme-öğretme sürecinde bilgiyi aktarma becerisini geliştirmek gerekir. İyi bir muhasebe eğitimi vermek, öğrencilere teorik bilgi vermekten daha fazlasını ifade etmektedir. Öğrenciler, teorik bilgilerin yanı sıra problem çözme, zamanı verimli kullanma, iletişim ve takım çalışması gibi becerileri de içermelidir. Muhasebe eğitimi ile kişilere meslek bilgisi kazandırılmaktadır. Mesleki eğitim, bireye belirli bir kariyer için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmak ve onu her yönden geliştirmektir. Mesleki eğitim, bireyin psikolojik, duygusal, sosyal ve ekonomik yeteneklerini geliştirmeye dayanmaktadır. Muhasebe eğitimi, teorik ve mesleki bilgi ve deneyimin kazandırılmasıdır. Muhasebe yeteneklerine olan talep ile birlikte muhasebe eğitimi büyük önem taşımaktadır.

Öğrenme, bilgiyi parçalara ayırma, algılama, yeniden düzenleme, gerektiğinde zihinden geri çağırma ve gerektiğinde kullanma sürecidir. Bu durumda kalıcı olmak için yeniden öğrenmek önemlidir. Çevre, öğrenme sürecinde aktif bir rol oynar. Yeni davranışların kazanılması, beceriye dönüştürülmesi ve değişikliğin gerçekleşmesi gibi süreçlerde çevrenin etkisi yadsınamaz. Öğrenme, herhangi bir konuda bilgi edinme durumudur. Bir kişi bir konu hakkında bilgi sahibi değilse, ancak araştırma yoluyla bilgi edinmişse, bu öğrenme aşamasıdır. Ayrıca öğrenme; etkin katılım, motivasyon, konsantrasyon, olgunlaşma, öğrenmeye ayrılan zaman ve öğrenilen konunun yapısı gibi faktörlerden etkilenmektedir.

Tez üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde muhasebe kavramı ve tarihsel gelişimi, muhasebe eğitiminin tanımı, amacı, önemi ve gelişimi, muhasebe eğitiminden beklentiler ve muhasebe eğitiminin kalitesini etkileyen faktörler ile ilgili bilgiler açıklanmaktadır. İkinci bölümde; öğrenmenin tanımı, öğrenme yöntemleri ve öğrenmeyi etkileyen faktörler hakkındaki bilgiler sunulmuştur. Üçüncü bölümde ise Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi lisans öğrencileri üzerine öğrenmeyi etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla anket uygulanmış ve elde edilen veriler, istatistiksel olarak analiz edilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

1.MUHASEBE EĞİTİMİ

1.1. Muhasebe Kavramı ve Tarihsel Gelişim

1.1.1. Muhasebe Kavramı

Muhasebe; bir işletmenin kaynaklarının nasıl oluştuğu, bu kaynakların nasıl kullanıldığı, bu kaynakların işletme faaliyetleri sonucunda nasıl artırılıp azaltıldığı, işletmenin finansal durumu hakkında bilgi üreten ve ilgililere ilettiği bilgi sistemidir. Diğer bir tanıma göre muhasebe; parasal olarak ifade edilen finansal işlem ve olayları kaydetme, sınıflandırma, özetleme, raporlama ve bu raporları analiz etme ve yorumlama bilimidir (Gidesoy 2010: 12). Muhasebe, bir işletmenin sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkları gerçekleştirmek için kullanılan kaynakları birbirinden ayıran ve bunlara ilişkin bilgileri kaydetmeyi, özetlemeyi, sınıflandırmayı, analiz etmeyi ve yorumlamayı öneren bir bilgi sistemidir. Para ise ticari işlemleri temsil etmektedir (Yılmaz, 2019: 5).

İşletme faaliyetlerinin ekonomik kontrolü, işletme yöneticilerinin gelecekteki faaliyetlerini planlamalarına yardımcı olmak ve işletmeyle ilgilenen tarafların faaliyetlerine yardımcı olmak için finansal olayları hakkındaki bilgilerin kaydedilmesini, depolanmasını ve raporlanmasını sağlayan bir sosyal bilimdir (Karapınar 2012: 3). Muhasebe, işletmenin sermayesi ve borçları üzerinde değişim meydana getiren ve para ile ifade edile bilinen mali nitelikli işlemlere ait bilgileri; kaydetmek, sınıflandırmak, özetlemek, analiz edilip yorumlanarak ilgili kişi ve kurumlara raporlar şeklinde sunulan bir bilgi sistemidir (Öndeş, 2012: 10). Muhasebe, bir işletmenin finansal durumunun ve ticari faaliyetlerin sonuçlarının analizine ve yorumlanmasına izin verecek şekilde ticari faaliyetlerin kayıtlarının tutulmasını içerir. Tamamen veya kısmen finansal olabilen ve parasal olarak ifade edilebilen işlemler hakkında anlamlı ve güvenilir bilgi sağlamak için ilgili kaynaklardan verilerin toplanması, doğru olarak kaydedilmesi, sınıflandırılması, raporlanması, analiz edilmesi ve yorumlanması muhasebe olarak adlandırılır (Koç Yalkın, 1998: 1).

Etkin bir disiplin olarak muhasebe bir işi ilgilenenlere tanıtma ve özel bir dilde tanıtma sistemidir. Bir işletmenin finansal performansını ve operasyonel başarısını, zayıf ve güçlü yanlarını, dili anlama düzeyine göre kullanıcılara anlatan bir danışmandır. Muhasebenin kullandığı ve kendisine münhasır bu dil bilgisinin öğrenilmesinde, başka bir yabancı dil öğrenilmesinde yaşanan sıkıntılar muhasebe dilinde de ortaya çıkmaktadır (Demir ve Çam, 2006: 3). Girişimciler, yöneticiler, çalışanlar, alacaklılar, borçlular, hükümetler ve diğer kurumlar arasındaki ilişkiye bağlı olarak, işletmenin muhasebesi, mali durumu ve faaliyet sonuçlarında doğrudan veya dolaylı çıkarları olan taraflar vardır. Bu taraflar kendilerini ilgilendiren kararlar ve kendilerini etkileyecek konularda işletme hakkında sağlıklı ve güvenilir bilgi isterler. İlgili tarafların finansal bilgi sağlayacağı ve bu bilgilerden sağlıklı bir şekilde yararlanacağı bir uzmanlık alanı olarak tanımlanmaktadır (Başer, 2010: 3).

Muhasebe, bir işletmenin, pasiflerinin uygun koşullara göre dağıtılmasına ve işletmenin amaçlarına erişmesine olanak sağlayarak, bilgi kullanıcılarının bilinçli yargıları kullanmasına ve kararlar almasını kolaylaştıracak olanaklar sağlayarak, bilinen ekonomik bir birime ilişkin sosyal bilgiler bulunduran bir değerlendirme ve telekomünikasyon sistemi olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca kuruluş şekli ve büyüklüğüne bakılmaksızın, işletmelerin faaliyetlerinin amacı kâr elde etmektir. İşletme eylemleriyle kıymet hareketleri oluşturmaktadır. Mali işlemler olarak da adlandırılan bu işlemler işletmenin varlık ve kaynak değerlerinde değişimlere neden olurlar. Bu mali özellikteki işlemlere ait verilerin elde edilip işlenerek işletmeyle alakalı kişi ve grupların kullanımına ve bilgisine sunulması gerekmektedir (Uzun, 2018: 23).

1.1.2. Muhasebenin Tarihsel Gelişimi

Muhasebenin tarihsel gelişimine bakıldığında M.Ö. 5000 yıllarına dayanan muhasebe kayıtlarına rastlanmıştır. Bu kayıtlar değişim işlemleriyle birlikte meydana gelmiş ve ticari

hayatın değişmesiyle birlikte gelişme kaydetmiştir. Eski dönemlerde Babil, Eski Yunan, Mısır, Roma, Orta Çağ'da ve Eski Avrupa'da uygulanan bu muhasebe kayıtları belli kuralları olan ve bir sisteme uyan yöntemler değildir. Ancak yine de o dönemde genel olarak hakedişler, varlık ve kaynak kayıtları, dökümler ve vergiler ile alakalı ilgili kayıtlar tutulmuştur (İbasalilgiller, 1999: 14)

Gelişmeler ile birlikte zamanla hesaplaşma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçlar neticesinde de çift yanlı kayıt sisteminin zeminini hazırlamıştır. Muhasebe bilimi tarihinin gelişimi, muhasebe sorumluluklarına tekabül eden durum, çağın ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir. Muhasebenin ortaya çıkardığı en temel ihtiyaç aritmetiktir. Muhasebe ihtiyacı, muhasebenin var olmasının nedenidir ve zamanla değişmiştir. İlkel toplumlarda başlayan bilişim ihtiyaçları ile günümüzün bilişim ihtiyaçları arasında gözlenen farklılıklar başta ekonomik ve sosyal sebepler olmak üzere birçok koşuldan etkilenmektedir. Eskiden sadece aritmetik bir sistem olarak kabul edilen hesaplaşma ihtiyacı günümüzde ise artık finansal raporlamaya dayalı bir sistem olarak kabul edilmektedir (Öztürk ve Öktem, 2019: 34).

12. yüzyıla kadar kayıtlar, ticari ilişkileri izlemek için sadece hatıra niteliğindeydi, ancak bu yüzyılın sonlarına doğru işletme defterleri ile işletme sahibi mülk kayıtları ayrı tutulmaya başlanmıştır. 13. yüzyılda çeşitli şehirlere ihracat ve şubelerin kurulması gibi yeni olaylar ile kredi şirketlerinin artması karmaşık muhasebe kayıtları oluşturmuştur (İbasalilgiller, 1999: 14).

Akdeniz'de ticaret yapan İtalyan tüccarlar, işlerini geliştirmek amacıyla çift taraflı kayıt sistemini kullanmaya başlamışlardır. Gemilerde kendileri yerine kaptanlar çalışmaya başlayınca kaptanlar ticaretini yaptıkları fındık, patates ve kereste gibi ürünleri karışıklığı önlemek amacıyla cinslerine, alış ve satış tutarlarına göre bir düzen içinde kaydetmeye başlayarak kârlarını hesaplamışlardır. Daha sonra ticaretin ambarlara teslim edilip oradan da kervanlar acılığıyla diğer ülkelere gönderilmesi sonucunda çift taraflı kayıt sistemi ortaya çıkmıştır. Zamanla buna sermayesini bilmek isteyen tüccarlar eklenince bilanço hesapları, kar -zarar hesapları ortaya çıkmıştır (Güvemli, 2018: 5-6).

Muhasebenin bugünkü şekli olan çift taraflı kayıt sistemi 14. veya 15. yy. İtalyan şehirlerindeki uygulamalar sonucu ortaya çıkmıştır. Çift taraflı kayıt sisteminde her işlem iki defa kaydedilmektedir. Muhasebe uygulamalarının gelişmesinde, İtalyan matematikçi ve papaz olan Luca Paciolo'nun büyük bir etkisi bulunmaktadır. İtalyan matematikçi ve papaz olan Luca Paciolo 1494 yılında Venedik'te yayımladığı 'Summa De Aritmetica, Geometrie, Proportioni et Proportionalite' (Aritmetik, Geometri, Oran ve Orantı Hakkında Özet) adlı eserinin ilk bölümünde, mu zaaf (çift partili) kayıt tutma sisteminden bahsetmiştir. Ayrıca bu çalışmasında Paciolo çift taraflı kayıt sistemini yazılı hale getirerek muhasebenin gelişimine katkıda bulunmuştur. Paciolo bu kitabında, ajanda, günlük defter ve büyük defter olmak üzere üç deftere yer verir ve bunlar arasında nasıl bir bağ kurulması gerektiğini belirtmektedir (Aslan vd., 2018: 6).

Venedikli tüccarların ticareti uluslararası limanlarda yapmaya başlaması ile ticaret yaptığı tacirlerden alacak ve borçlarını takip etmesi zorlaşmıştır. Tarafların sayısının fazla olması muhasebenin tek bir hesapta takip edilmesini zorlaştırmıştır. Bu sorunu giderebilmek için karşılıklı hesaplar kullanılmaya başlanmıştır. Böylece günümüzde kullanılan çift taraflı kayıt sistemi ortaya çıkmıştır. Paciolo'nun 1494'te yayınlanan kitabında envanter defteri, yevmiye defteri ve defteri kebir yer almaktadır. Ayrıca yazar bu kitabında alacak karşılığı ve yıpranma payı gibi konuları da ele almaktadır. Paciolo'nun kitabı konuyla ilgili çalışmanın olduğu ilk eser olarak bilinmektedir (İbasalilgiller, 1999:15).

İç kontrol sistemi üzerinde duran günlük defter, büyük defter ve envanter defterlerinin sayfalarını numaralandırarak, yetkili makamlar tarafından onaylanması ve işaretlenmelerin yapılmasını önem arz etmektedir. Tahakkuk eden şüpheli alacaklara karşılık ve duran varlıklara yıpranma payı ayırmanın esasları büyük defterde belirtilmektedir. Bilanço ile hesapların düzenlenmesinde en çok nakitten en az nakit e doğru bir sıra esasına da işaret etmektedir (Yalkın, 1998: 20). 17. yüzyılda Fransız Blaise Pascal tarafından toplama ve çıkarma işlemi

yapabilen hesap makinası icat edilmiştir. Bu hesap makinesinin icadıyla birlikte muhasebe defterlerinin kullanımı kolaylaşmıştır. Böylece muhasebe defterlerinin kullanım alanları genişletilmiştir (Ayboğa, 1999: 11).

19. yüzyılda yaşanan birçok önemli ekonomik olay, muhasebenin büyük bir hızla gelişmesini sağlamış ve defter tutma sistemini bir muhasebe disiplini haline getirmiştir. Muhasebe, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde ve İngiliz ticaret ve sanayisinin hızlı büyümesi nedeniyle hızlı bir büyüme göstermiştir. 1929'daki "Büyük Buhan" olarak adlandırılan ekonomik bunalım, diğer etkilerinin yanı sıra, muhasebe ilkelerinin ve raporlama yükümlülüklerinin yasallaştırılmasına yol açmıştır. 1929 tarihli İngiliz Şirketler Yasası, kurumsal raporlama gerekliliklerinin kapsamını genişleterek, 1930' da Amerikan Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü'nün Amerikan şirketlerinin finansal raporlamasını iyileştirmek için New York Menkul Kıymetler Borsası ile işbirliği yapılmıştır. 1930' larda yetkili bir organ tarafından muhasebe teorisi büyük buhran sonrası ortaya çıkmıştır (Özyürek, 2009: 54).

Bu dönemde, sermaye ve kâr ayırımının giderek yoğunlaştığı ve sanayileşmenin etkisiyle maliyet muhasebesinin geliştiği, üretim maliyetlerinin artmasıyla birlikte maliyet bilgisine olan talebin de arttığı ve muhasebe teorisinin bazı temel fikirlerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Sanayileşmenin gelişmesiyle Sermaye şirketlerinin büyümesi ortaya çıkmıştır. Bu sayede yatırımın başka ülkelere aktarılması da muhasebenin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Özyürek, 2009: 54).

Bu dönemde ortaya çıkan bir diğer önemli gelişme de bilançonun öneminin gelir tablosuna aktarılması olmuştur. 1920' lerde, artan sayıda Amerikan ve İngiliz işletmesi gelir hesapları hakkında bilgi vermektedir. Bu nedenle, dikkat, gider tahsislerinin ve tahakkukların doğasına ve bunların kar üzerindeki etkisine odaklanmıştır. Aynı şekilde bu dönemde, kârların bir dönemden diğerine önemli ölçüde farklılık göstermemesi için zarar ve gider kalemlerinin gelecek dönemlere kaydırıldığı da görülmektedir. Günümüz muhasebe bilisinin oluşumunda, uygulamasının yanı sıra muhasebe ile ilgili teorik çalışmalardan da etkilenmektedir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 79).

1850'de İngiltere'de kurulan Muhasebeciler Enstitüsü ve Amerika Birleşik Devletleri'nde kurulan Amerikan Muhasebeciler Enstitüsü, yaptıkları ve finanse ettikleri araştırmalarla muhasebe literatürünü geliştirmiş ve muhasebe teorisine önemli katkılarda bulunmuştur. Ayrıca, eskiden Amerikan üniversitesi eğitimcileri derneği şimdi ise Amerikan Muhasebe Derneği, (AAA), Amerika Birleşik Devletleri'ndeki "Büyük Kriz" sonrasında 1933 yılında kurulan Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC) olan Amerikan Yetkili (Bağımsız) Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (AICPA)'nın katkılarıyla, özellikle teorik araştırmaları için 1959 yılında kurulmuştur. Muhasebe İlkeleri Kurulu (APB)'nin Haziran 1972' de yerini alan (APB) ve Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB), yayınladıkları ilkelerle birçok muhasebe sorununu ele almış, uygulanan farklı ilkelerin sayısını azaltmış ve muhasebe teorisine önemli katkılar sağlamıştır. İngiltere ve Galler'deki Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü (ICAEW) de ABD'de APB ve FASB'nin yaptığını yaptılar. Ayrıca 1970 yılında ABD Kongresi tarafından belirlenen maliyet muhasebesi standartları 1919'dan beri aktif olan Maliyet Muhasebesi Standartları Kurulu, (CASB) ve Ulusal Muhasebeciler Enstitüsü, muhasebe teorisine, özellikle maliyet ve yönetim muhasebesi araştırmalarına katkıda bulunmuşlardır (Akdoğan ve Aydın, 1987: 80).

1.2. Muhasebe Eğitiminin Kapsamı ve Mevcut Durumu

1.2.1. Muhasebe Eğitiminin Tanımı

Muhasebe eğitimi belirli aşamalardan oluşmaktadır. Öğrencilerin kavrama yeteneklerini geliştirmek ve işletme hükümlerine faydalı olabilecek bilgilerin belirlenmesi için, bilgilerin toplanması, orantılması, tetkik edilmesi, kaydedilmesi, hukuki sürecin denetlenmesi, raporlar halinde inceleyerek sonuca varabilmesine bağlıdır. Bununla birlikte bellekte kalıcılığını

edinmek, muhasebe mesleğini tercih eden öğrencilerin kariyer yaşamları boyunca karşılaşılabilecekleri işlemleri kolaylamak ve diğer alanlarda gerçekleşmesini arzuladıkları yüksek kaliteli bilgi edinme çabaları muhasebe eğitimi açısından da son derece önem arz etmektedir. Sonuçların talepleri karşılama seviyesi, üretim faktörleri ve aşama dâhil teknolojik gelişimler, eğitimciler ve fizyolojik fırsatlar gibi başlıca faktörlerin etkisine bağlıdır (Öztürk, 2017: 202).

Muhasebe eğitimi öğrencilere belirli becerileri öğretmektedir. Uluslararası Eğitim Standardı (IES) göre, muhasebe meslek mensuplarının sahip olması gereken temel beceriler şunlardır: entelektüel beceriler, kişisel beceriler, kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerileri ve organizasyon becerileri. Entelektüel beceriler, bir muhasebe meslek mensubunun sorunları çözme, karar verme ve doğru muhakeme yapma yeteneği ile ilgilidir. Kişisel beceriler, bir muhasebe meslek mensubunun kişisel tutum ve davranışlarıyla ilgilidir. Kişilerarası ve iletişim becerileri, bir muhasebe meslek mensubunun başkalarıyla etkin bir şekilde çalışma yeteneği ile ilgilidir. Organizasyonel beceriler, bir muhasebe meslek mensubunun, mevcut insanlardan ve kaynaklardan en iyi şekilde yararlanmak için bir kuruluşla veya kuruluş içinde etkin bir şekilde çalışma yeteneği ile ilgilidir (Pratama, 2017: 298).

Eğitim ve muhasebe tavsifleri doğrultusunda muhasebe eğitimi; bireyin muhasebe alanı doğrultusunda kendini geliştirmek ve mesleğini yerine getirebilmek için gördüğü eğitim aşamalarını ifade etmektedir. Ülkemizde muhasebe eğitimi lise, yüksekokul ve üniversite süreçlerinden oluşmaktadır. Bu eğitim süreci meşakkatli ve zorlu bir süreç olduğundan eğitim alan kişilerin düşünceleri karmaşıklarıdır. Bu karmaşıklığın öğrencilerin isteklendirme ve beklentilerini etkilediği düşünülmektedir. Kaliteli bir eğitimden bahsedebilmek için öğrencilerin istekleri doğrultusunda eğitim aşamasına katılmalarını sağlamak gerekmektedir. Eğitime katılan öğrencilerin beklenti ve istekleri doğrultusunda ilerlenmediği müddetçe başarının sağlanması mümkün değildir. Bu doğrultuda öğrencilerin istek ve arzularının bilinmesi gerekmektedir (Aslan ve Şendurur, 2020: 199).

Muhasebe eğitiminde başarıyı yakalayabilmek ancak muhasebecilerin bilgileri değerlendiren, teknolojiyi iyi kullanabilen, yorumlayan ve gerekli bilgilerin zamanında ortaya çıkarabilen özelliklere haiz, sorumluluğunun bilincinde ve iyi eğitim görmüş olmalarıyla mümkündür (Büyükarıkan ve Büyükarıkan, 2014: 65).

Ülkemizde muhasebe eğitimi; ortaöğretim aşamasında ticaret liselerinde, yükseköğretim kurumlarında ise ön lisans, lisans ve lisansüstü programlarında gerçekleşmektedir. Eğitim ve öğretim kurumlarının en önemli amacı eğitim süreci boyunca kalifiyeli muhasebe mensupları yetiştirebilmektir. Bu amaç doğrultusunda ders programları ve eğitim aşamalarının ihtiyaca uygun şekilde belirlenmelidir. İhtiyaç duyulan ve arzulanan muhasebe standartlarında eğitim verilmesi kalitenin yükseltilmesinde katkıda bulunacaktır. Muhasebe eğitiminin standartların sağlanmasıyla ülkemizde muhasebe eğitimini gerçekleştiren okul ve derslerle, diğer ülkelerde bu alanda faaliyet gösteren okul ve derslerle denklik sağlatılabilecektir. Muhasebe alanında uzmanlaşma kalitesinin yükseltilmesinde ve muhasebe fonksiyonlarının belirlenmesinde, yüksek eğitim kurumlarında verilen muhasebe eğitiminin kalitesi önem teşkil etmektedir. Fakat kalitenin artırılabilmesi, ilk olarak muhasebe dokümanlarının standardize edilmesi, başka muhasebe tutumlarının tesirinin azaltılması ve öğrencilerle muhasebe uygulayıcılarının sorunlarının giderilmesi ile mümkündür. Muhasebe eğitimi de küreselleşmeden etkilemiştir. Dünyada muhasebe de paydaş bir dil oluşturmak için toplumlar arası standartlar düzenlenmiş ve düzenlenen bu standartlar toplumlar arası ve toplumsal olarak tüm dünyada kabul edilmekte ve gerçekleştirilmektedir. Muhasebe eğitim kurumlarıyla muhasebe eğitimi veren kişilerin eğitimi veriş biçimleri muhasebe eğitimi açısından son derece önemlidir. Bununla birlikte muhasebeyle uğraşan şahısların da bilgi birikimlerine özenilmesi ve ayrıca verilen eğitimlerinde daimi olması gerekmektedir. Muhasebe eğitim hareketli bir sistem içerisinde yer almaktadır. Ayrıca muhasebe eğitimi iç ve dış çevrede meydana unsurların büyük ölçüde etkisinde kalmaktadır (Güney, 2019: 941).

1.2.2. Muhasebe Eğitiminin Amacı, Önemi ve Gelişimi

Global dünyada bilgi ve bilgi teknolojileri giderek önem arz etmektedir. Bilgi sistemine sahip olan muhasebe de farklı kararları ilgili taraflara ulaştırmak üzere mali girdileri bilgiye dönüştüren insan, aşama ve birikim süreçlerinin toplamından oluşmaktadır. Teknolojik gelişmelerin yaşanması ile birlikte muhasebe bilgi sisteminin önemini de giderek artmaktadır. Enron skandalı ile birlikte işletmelerin muhasebe standartlarından, denetime, muhasebeye ve raporlamaya ve yönetim dâhil pek çok alanda niteliğinin artırılmasını pozitif yönde etkilemiştir. Muhasebe çevresi ile birlikte değerlendirilmesi gereken bir bilgi sistemidir. Bundan dolayı muhasebe elemanlarının yalnız muhasebe bilgisine sahip olmaları yeterli olmayıp bunun yanında maliye, iktisat, işletmecilik, hukuk, vb. bilgilerle de sahip olmaları gerekmektedir. Böyle değerlendirildiğinde muhasebe eğitimin gayesi sadece muhasebe bilgisi edindirilmesi değil buna ek olarak, diğer disiplinlerden faydalanarak bu bilgileri yorumlama, analiz etme ve karar almada kullanmasına yardımcı olmaktır. Ayrıca ders programlarında sadece muhasebe eğitimi verilmesi yeterli olmayacağından bunun yanında genel eğitim dersleri olan hukuk, iktisat, maliye, işletmecilik, edebiyat, matematik, müzik ve tiyatro dersleri de programda yer almalıdır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 117-118).

Öğretme planlı bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilir. Öğrenme ise, öğrenci ile öğretim elemanın bilgi alışverişi neticesinde ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretim sürecinin başarıyla tamamlanmasının yanı sıra öğreniminin de gerçekleşmiş olması da icap etmektedir. Belirli kurallar bütününe sahip olan muhasebe öğreniminin amacı, muhasebenin başlıca unsurlarını bir edim olarak öğrenciye kazandırılması ve yöntem yetenekleriyle bilgiyi oluşturma, oranlaması ve analiz yaparak karar verirken kullanabilme yeteneğini de geliştirmesidir (Yelgen ve Uyar 2018: 153).

Muhasebe öğreniminin amacı, öğrenim gören bireyin, işletme hükümlerine faydalı bilgileri belirlemesi, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar içinde özetlenmesi ve bu raporların incelenmesinden çıkarılan sonuçların karar almada kullanılması konusunda bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin uygulanması konusunda eğitilen kişinin yeteneklerinin geliştirilmesi biçiminde tanımlanabilir. Ülkemizde öğrencilerin muhasebe uygulamaları çeşitlilikleri hususunda da bilgi vermek ve kendilerine nakledilen bilginin, belirlenen bu tatbikat dâhilinde nasıl kullanması gerektiği konusundaki yeteneklerini geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitimde belirlenen bu amaçlara ulaşabilmek için, eğitim gören kişilerin muhasebe teorisi bilgilerinin yanında uygulamaya yönelik bilgilerle de donatılması gerekmektedir. Muhasebe eğitiminin amacı, sadece ülkedeki var olan uygulamayı öğretmek değil aynı zamanda içinde bulunulan zamana göre mali bilgileri kullanan alakalı kişilere, nasıl hakiki ve sağlıklı muhasebe bilgilerinin o andaki duruma göre takdim etmek gerektiği hususunda belletmek ve o andaki tatbikatları da duruma göre yönlendirmektir (Erol ve Erkan, 2008: 222).

1.2.3. Muhasebe Eğitiminde Ders Verme Şekli ve Araçları

Genel olarak muhasebe eğitimi, muhasebe mesleğini icra edecek düzeyde verilmesi gereken bilgilerin ayrıntılı bir şekilde verilmesi muhasebe hesapların işleyiş ve kayıtlarının tek tek öğretilmesi şeklindedir (TÜRMÖB, 2002: 226).

Çağımızda ise öğretmenler tarafından eğitimler münazara biçiminde genellikle sınıf ortamında işlenmektedir. Genel olarak beyaz tahta, akıllı tahta, keçeli kalem ve diğer aygıtlar araç-gereç olarak kullanılmaktadır. Teknolojik gelişmeler ile beraber bilgiye hızlı bir şekilde ve maliyetsiz olarak ulaşmak artık mümkündür (Yücel, 2004: 3).

Ayrıca günümüzde yeni projeler doğrultusunda ortaöğretim sınıflarına muhasebe eğitiminde kullanılmak üzere iletişimi kolaylaştıran akıllı tahtalara geçilmiştir. Eğitim aşamasında akıllı tahtalar hem vakit artırmı sağlamış ayrıca da bilgilenmeyi daha etken kılmaktadır. Bilgisayar laboratuvarları ve uygulama atölyeleri muhasebe eğitiminde de büyük önem teşkil etmektedir. Muhasebenin kendini sürekli güncellemesi iş ortamında muhasebe

muamelelerini genel olarak bilgiyazar aygıtlarıyla uygulaması meslek mensuplarının da teknik bilgiyi kullanabilecekleri gerekli bilgiye sahip olmalarını gerektirmektedir. Bunun sonucunda eğitim kurumlarında bilgisayarlı muhasebe laboratuvarlarının ve ofis programları bulundurulması ve her daim aktüel tutulması çok önemlidir (Göksu, 2019: 31).

Öğrencilere yalnızca teorik bilgilerin verilmesi iyi bir muhasebe eğitimi verildiği anlamına gelmemelidir. Teorik bilgiler ile birlikte öğrencilerin sorunları çözebilme, zamanı verimli kullanma ile irtibat kurma ve grup çalışması gibi melekeler de sahip olmaları gerekmektedir (Erol ve Erkan, 2008: 2).

Globalleşen dünya ile beraber geleneksel muhasebe eğitimin yöntemleri de değişime uğramıştır. Değişim ve gelişime uyum sağlamak ve muhasebe öğreniminde randıman alabilmek için geleneksel eğitim metotlarının yerini edimsel metotlar almalıdır. Bu metotlar arasında teknoloji kullanımları, dürüst işletmeler ile çalışmak, olay analizleri, grup etütleri ve geri bildirim uygulamaları gibi metotlar yer almalıdır. Öğrencilere verilen muhasebe eğitiminin aynı zamanda teknik bilgi ile uyum içerisinde olması, teknik bilgi ile beraber ayrıca ağızdan ağıza pazarlama iletişim yeteneklerine, çözümlemeli düşünce ve ekip çalışması gibi beceriler ile donatılması gerekmektedir. Bu nedenlerden ötürü eğitim birimlerinin muhasebe derslerinde; deyiş yoluyla öğretme yöntemi, işbirlikçi yoluyla öğretme yöntemi, mücadele yoluyla öğretme yöntemi, örnek olay inceleme yoluyla öğretme yöntemi, soru-cevap yoluyla öğretme yöntemi ve araştırma yoluyla öğretme yöntemi ve benzer metotlar ortaya çıkmaktadır (Demir, 2019: 14).

Muhasebe, geçmişten günümüze değin hayatımızın her aşamasında karşılaştığımız bir bilim dalıdır. Yaşamımızın her alanında küçük hesaplardan, bir şirketin büyük muhasebe hesaplarına kadar geniş bir alanı kaplaması muhasebenin yaşamımızın bir parçası varsayıldığını göstermektedir. İşletmelerin geçmişine dair malî kondisyonlarına ilişkin sağlıklı, eksiksiz ve gerçek bilgiler takdim etmenin yanında bu bilgiler ile sonraki zamana dair planların yapılmasında da muhasebe aktif rol oynamaktadır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 165).

Muhasebe, teknolojik ilerlemeler ile iş çevresindeki rekabete uyum sağlayacak gelişim ve yeniliğe sahip olması gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda muhasebe eğitimindeki kaliteyi artırmak öncelikli hedeflerimizden olmalıdır. Bu eğitimler öğrencilerin mezuniyet sonrasında çalıştıkları iş yaşamlarında kullanabilecekleri nitelikte olmalıdır. Dolayısıyla alınan eğitimler ile iş yaşamlarındaki başarılar arasında doğrudan bir etkileşim söz konusudur. Bu durumda öğreticilere büyük görevler düşmektedir. Muhasebe derslerinin algılanmasındaki önemli faktörler arasında dersin verilme şekli, sınıf ortamı ve öğretimcilerin vasıfları bulunmaktadır (Kutluk vd., 2011: 77).

Türkiye’de ise muhasebe dersleri farklı bölümlerde öğretmen ya da öğrenci odak noktasında işlenmektedir. Öğretmen yönetiminde işlenen dersler; genel olarak eski metotlar ağır basmaktadır ancak bununla birlikte, slaytlar yardımıyla öğrencinin edilgen bir dinleyici pozisyonunda işlenmektedir. Öğrencilere yönelik işlenen dersler ise; ders öncesi öğrencilerin bir ön çalışma yapması, ekip halinde çalışmaları, sunumlarla dersi anlatmaya yönelik çalışma şeklinde, öğrencinin etkin bir şekilde derse katılım gösterdiği eğitime yöntemidir. Öğrencilerin aktif olarak katıldıkları derslerde genel olarak başarı oranı daha yüksektir. Eğitici odaklı derslerde başarının yakalanması ancak öğretmenin öğrenciyi iyi tanımasına bağlıdır. Ülkemizde ise öğretmene dayalı eğitimin verilmesinden dolayı öğreticilere büyük görevler düşmektedir. Başarılı bir muhasebe eğitiminden söz edebilmemiz için öğrencilerin teorik bilgilerinin yanında uygulamayı da eksiksiz bir şekilde yerine getirmesi gerekmektedir (Turan, 2019: 60).

Büyüyen ve gelişen piyasa ihtiyaçları ile muhasebe eğitiminden beklenen öğrencilerin teorik bilgiye sahip olması değil ayrıca zamanda sahip oldukları bu teorik bilgiyi nasıl kullanıp yorumlayabileceklerini bilmeleri üzerinde durulmaktadır. Muhasebe eğitim sürecinde, eğitimci, öğrencileri sadece muhasebe konusunda temel bilgiler ile donatmak kadar, ayrıca bu bilgileri kullanacakları ortamlar oluşturarak piyasa koşullarına hazırlamalıdır.

Öğrenci mesleğe hazırlanırken tamamen öğretmen liderliğinde, öğrencilerin arka arkaya oturulduğu, ders kitaplarındaki bilgilerin doğrudan öğretildiği ve ezbere yönelik bir uygulama yapılmaktadır. Asıl amaç öğrenmeye merak uyandırmak olmalıdır. Öğrenmenin öğretilmesi konusunda gerekli etkin öğretim yöntemleri kullanıldığında, öğretmen rehberliğinde başarı kendiliğinden gerçekleşmiş olacaktır (Kaya, 1999: 68-74).

Öğrencilerin edilgen bilgi alıcıları olmak yerine etken, bağımsız bilgilenen ve sorun çözücü olabilecekleri şekilde eğitsel araçlar kullanmaları gerektiği, Öğrencinin düşünme, iletişim kurma, yenilik yaratma ve bilgi üretme konusunda desteklenmesi ve kendini geliştirmesi, Ders sırasında kullanılan araçların, muhasebe eğitiminin gelecekteki yapısı, içeriği ve kapsamına hizmet edecek şekilde geliştirilmesi yönündedir. Muhasebe öğretimi sırasında tek bir öğretim stratejisini uygulamak mümkün olmayıp her konuya uygun bir öğretim stratejisi ve yöntemi ile dersi sürdürebilmek gerekmektedir. Bu nedenle öğretim yöntemleri arasında herhangi bir geleneksel veya modern ayrımı yapmadan, başvurulabilecek bütün öğretim yöntemleri hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Sonuç olarak; bir konu üzerinde düz anlatım yöntemi uygulanırken eş zamanlı olarak örnek olay inceleme, oyunlaştırma, soru cevap ya da ders sonrası tersyüz edilmiş sınıf yöntemi ile bütünlük sağlanabilir (Turan, 2019: 62).

1.3. Çağdaş Muhasebe Eğitiminin Gereklilikleri Ve Dünyada Uygulanan Muhasebe Eğitimi Standartları

Türkiye’de geniş alanı ve kapsamı büyük bir mesleki eğitim sistematigi ve yaklaşımı bulunmaktadır. Günümüzde bu sistemde bir takım sorunlar yaşansa da tüm çabalar bu problemleri aşarak iş dünyasının gereksinimi olan kaliteli insan gücünü eğitmek, yaşamları boyunca sürdürülebilir eğitim anlayışı ile bireyleri muvaffakiyetli bir yaşam ise ihtiyaç olan bilgi, yetenek ve hareketlerle geliştirmeleri amaçlanmaktadır (Ercan ve Akpınar, 2002: 49).

Kalkınma ile birlikte, işgücü imkânlarının çoğalması ve rekabet ortamını geliştirilmesi adına meslek ve tekniği eğitim önemli bir konumda bulunmaktadır. Bu doğrultuda, Türkiye’de meslek eğitimine verilen önemin ve ilginin artırılması gereksinimi ortaya çıkmıştır. Mesleki eğitimin çoğunluğunun devlet tarafından örgün eğitim kuruluşları tarafından verildiği düşünüldüğünde, çalışanların kalitesinin artırılması ve ekonomik ihtiyaçların hissettirdiği özellikle bireylerin eğitilmesinin yüksek finansal harcamalar içerdiği görülmektedir. Bu doğrultuda, Türkiye’de genel anlamda eğitimsel, özel anlamda da mesleki eğitimle alakalı gerçekleştirilecek düzenlemelerin, belirli bir yapıya uyumunu sağlamaktan ziyade, kalkınma ve gelişmişliği sağlayacak ve verilen eğitimin finansal giderleri ve verimlilik standartları yerine getirilmelidir (Kazu ve Demirli, 2002: 34).

Zamanla değişen koşullarının etkisinde kalan muhasebecilerden sadece bilgiyi üretmesi beklenemez. Aynı zamanda bu bilgileri karar mekanizmasında iyi bir şekilde kullanması ve analiz yapma becerileri de olmalıdır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 3).

Nüfusun artışı ile beraber eğitim alanında pek çok sorunlar yaşanmıştır. Bu sorunların temeline baktığımızda eğitim alanları yetersiz olmuş bununla beraber genç nüfus mesleki eğitim hususunda gerektiği kadar bilgilendirilmemiştir. Ayrıca eğitim için kullanılan kaynaklar yetersiz kalmış, sanayi ve okul iş birliktelikleri gelişmemiştir. Bu durum karşısında uzun dönem ve esaslı yapısal değişikliklerin yapılması amaçlanmış ve böylece insan kaynağının önemi üzerinde durulması önemli bir hal almıştır. Aksi durumda genç nüfus, ekonominin gelişiminde katkı sağlayamayacak ve genç nüfustan istenildiği gibi verim alınamayacaktır. Teknolojik, iktisadi ve siyasal gelişim karşısında modern eğitimin gerekliliklerini Drucker, “Kapitalist Ötesi Toplum” isimli eserinde aşağıdaki şekilde sıralamıştır (İKV, 1992: 123):

- Bilgi, eğitimle birlikte bireyin kullanabileceği bir vasıta ve meta boyutu kazanabilir.
- Başarının çalışkanlığın ve yeteneğin göstergesi iyi bir diplomadan geçmektedir.
- İyi bir muhasebecisi uluslararası bilgiye sahip olması gerekmektedir. Görüşlerinde ve bilgilendirmede küresel uyruğa sahip olmalıdır.

- Yaşam boyu öğrenim anlayışı üst seviyede öğrenim alan muhasebe çalışanları için büyük önemi vardır.

Muhasebe eğitimi, üniversitelerde alınan bilgilerin ortaya koyacağı ürününün kalitesini çoğaltma gayretinde bulunmaları gerekmektedir. Bu sebeple bireylere temel kavramlar ve maharetlerle beraber kazanımlar arasında bütünlük oluşturma, analiz ve sentez yapabilme, yorumlayabilme ve problemleri çözme gibi davranışların geliştirilmesi gerekmektedir. Teknolojik gelişmeler muhasebede kullanılan araçları da etkilemiştir. Bu durumda, muhasebe departmanı emek yoğun olmaktan ziyade sermaye yoğun olacaktır. Bilgisayarların eğitimde kullanılması önemli bir sermaye yatırımı gerektirir. Eğitim teknolojisindeki yenilikler, müfredat araçlarının geliştirilmesi ve öğretim yöntemlerindeki değişiklikler öğretmen yetiştirmeyi gerekli hale getirmiştir. Muhasebe pratikten ayrılamaz. İş dünyasının bilgisi okula getirilmelidir. İşletmelerin muhasebe eğitimini geliştirmeye yönelik çalışmalara katılımı sağlanmalıdır (Sevim, 1996: 18-24).

Eğitim ve öğretimin temel unsurları olan öğrenci, öğretim görevlisi, müfredat ve eğitim ortamı gibi faktörlerin niteliğini artırmak eğitimin de kalitesini yükseltecektir. Okullar eğitim hizmeti veren kuruluşlar olarak görüldüğünde, hazır girdilerin kullanımı ve üründen beklentileri olan alıcılar aracılığıyla kendini ifade eden bir ürün ortaya çıkmaktadır. Bu noktada işletmelerin muhasebe eğitiminin bir ürünü olan iyi yetişmiş ve nitelikli muhasebe elemanlarına ihtiyaç duymaları önem arz etmektedir. Bu amaçla, çağın koşullarına uygun, vizyoner ve hukuka saygılı öğrenciler yetiştirmek için kapsamlı kalite bilincine sahip ve çağdaş muhasebe eğitimi ilkelerinin uygulandığı bir muhasebe eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca yenilikçi, gelişmelerden hemen haberdar olan ve bunları uygulamaya koyabilen öğretim elemanlarına da ihtiyaç duyulmaktadır (Demoong vd., 1994: 11).

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), muhasebe uzmanlarının dünya genelinde uyumlu bir biçimde gelişimini ve yayılmasını sağlamak amacıyla muhasebe örgütlerinin beraber oluşturduğu bir organizasyondur. Bu federasyonun, muhasebe faaliyetlerini uygulayanlar ile muhasebe alanında eğitim verenler arasında sürekli meydana gelen uyumsuzluklardan dolayı oluşan çatışmalar dolayısıyla, bu sorunları gidermek ve niteliği artırmak adına muhasebe eğitiminden her açıdan beklentilerin karşılanması için araştırma ve uygulamalar geliştirmiştir. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu'nun yaptığı iyileştirme çalışmalarında öngörülen muhasebe öğrenimi, insanların kalifiyeli çalışan olabilmesi ve bu federasyona mensup olan bir kuruma girişi onaylanması adına yapılan eğitim programlarıdır (Zaif ve Ayanoglu, 2007: 115-136).

Uluslararası Muhasebe Federasyonu Muhasebe öğrenimi prensiplerini standartlaştırırken, öngörülen değişimlerle yapılan içerikler ve aşamaların uluslararası sahada bilinmesi, kabul görmesi ve aktivite edilmesi amaçlanmıştır. Bu geliştirilen standartlarla, yerel idare yetkinliklerinin uygulanmamasından ziyade yerel uygulamalarda bu eğitim standartları seviyesine ulaşılması düşünülmektedir. Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları (IES) uygulamalarına erişimde bir iletişimsel etkinlik hareket kazandırılma hedeflenmektedir. Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları aşağıdaki gibidir (Öncü ve Aktaş, 2004: 5):

- Muhasebe Mesleği Öğrenime Geçiş İhtiyaç Standardı,
- Muhasebe Meslek Öğrenim Programlarının İçeriği,
- Mesleki Yetenek Standardı,
- Mesleki Değerler, Etik ve Yaklaşım Standardı,
- Uygulama Deneyimi Gerekleri Standardı,
- Mesleki Yeterlilik ve Yetkinliğin Değerlendirilmesi Standardıdır.

1.4. Muhasebe Eğitiminden Beklentiler

Muhasebe uygulamaları dikkate alınarak hazırlanan programlar işverenlerin beklentilerini ve muhasebe mezunlarının iş ortamlarında başarı elde etmesine zemin hazırlamaktadır. Muhasebe öğreniminin özelliğini kuruyabilmesi de buna bağlıdır. Ancak bir mesleki öğrenim

ifadesi olan muhasebe öğrenimden beklenen ilim ve yetenek kazandırılmasıdır. Bu bilgi ve becerinin de ancak ders programları ile kazandırılması mümkündür. Bu bakımdan eğitimler mesleğe yönelik bilimsel beceriler ile donatılmaya çalışılmaktadır. Ayrıca muhasebe eğitimi görmüş şahsiyetlerden istenen makbuz, kayıt vb. belgelerin hangi maksatla kullanıldığını bilincine varmalarıdır. Öte taraftan bu belgelere ilişkin düzenlemeler ile alakalı da malumatlarının olması istenilmektedir. Çünkü muhasebede belge düzenini önem arz etmektedir. Ayrıca doküman kayıtları tutulurken asıl defter ve bilgisayar işlemlerinde bilgi sahibi olunmalıdır (Yılmaz, 2019: 8).

Muhasebe çok çeşitli alanları içerdiğinden, muhasebecilere ihtiyaç vardır. Muhasebeci seçerken en önemli belirleyici faktör aldıkları eğitimdir. Bu alanda yeterli eğitim almış kişiler sadece uygulayıcıların iş yükünü azaltmakla kalmaz, aynı zamanda iş bulmalarına da yardımcı olacaklardır. Günümüzde teknolojinin yaygınlaşması muhasebe mesleğinin etkinliğini artırmaktadır. Teknolojinin eğitimi kolaylaştırması yeterli olmadığı için işi yapan kişilerin gerekli donanımına sahip olması gerekir ki bu da ancak iyi bir eğitim ile elde edilebilecektir. Muhasebe eğitimi verilirken, mesleğin gelecekteki üyelerinin mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazanmaları gerekmektedir. Tüm bunları elde etmek için raporlama yapıları, muhasebe standartları, finans, risk yönetimi, vergilendirme, iç kontroller, denetim, maliyet ve yönetim muhasebesi, finansal muhasebe, bütçeleme ve daha fazlası müfredatta yer almalıdır (Monis, 2018: 28).

Bugün ise muhasebe eğitimi, öğrencilere geniş görüşlülük vadeden, niceleyici yöntemlere alternatif olarak niteleyici yöntemleri içine alan insanoğlunun davranışlarını inceleyen ve çıkarımlarda bulunan, tüm sorunlara niceleyici yöntemler yerine niteleyici yöntemler uygulayan bir tutum muhasebesi biçiminde olmasını gerektirmektedir (Monis, 2018: 29).

1.4.1. Muhasebe Dersleri ve İçeriklerinden Beklentiler

Geleceğin muhasebecisi, yalnızca bilgi üreten değil, aynı zamanda karar vermeyi ve onu analiz etmeyi de bilen bireyler olmalıdırlar. Bu hususlar muhasebe eğitiminde dikkate alınmalıdır. Muhasebe dersleri, işletme problemlerini çözmek için pratik yöntemler ve beceriler geliştirmeye dayalı olmalıdır (Şenol vd., 2009: 2488).

Muhasebe kursları, öğrencileri mesleki eğitime hazırlamaktan daha fazlasını yapmaktadır. Ayrıca lisansüstü öğrencilerine ileriki yaşamında kişisel alanda gerekli niteliklere sahip olmaları için geniş bir bakış açısı kazandırmalıdır. Araştırmada ve diğer çalışmalarda katılımcıların paylaşımları sonucunda mesleki eğitimle ilgilenen okulların müfredatlarına ezbere dayanmayan yaratıcı öğrenme süreçlerini içerecek şekilde yaklaşılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Teorik yapılarda kitaplar pratik bir şekilde yapılandırılmalıdır. Yükseköğretim kurumlarında konuların güncel olmasına dikkat edilerek mesleki derslerde teoriden çok uygulamaya önem verilmesi gerekmektedir. Eğitimler dersleri, iş çevresinden almış ve onların problemlerini aksettiren ciddi benzer olaylar kullanarak iş çevresinin muhasebe ilminin ihtiyaçları doğrultusunda işlemelidir. Öte yandan, Yükseköğretim kurumlarındaki müfredata uygun, güncel ve gereksinimleri karşılayacak ders programları oluşturulmalıdır. Özellikle seçimlik derslerde iş çevresinin istekleri yönünde gereksinimleri karşılayacak derslere yer verilmeli ve bu dersler iş hayatının ve meslek birliklerinin oluşturduğu güncel konular olması gerekmektedir (Başer, 2010: 131).

Muhasebe eğitiminde verilen dersler, belirli kursiyer gruplar dikkate alınarak ve hedefteki öğrenci gruplarının ihtiyacı olan muhasebe birikimini aldırarak seviye de olması gerekmektedir. Buna örnek olarak aynı fakültelerinin ayrı bölümlerindeki öğrencilere farklı muhasebe bilgileri verilmelidir. Muhasebe ders içerikleri işletmelerin bilgi taleplerini karşılayacak biçimde öğrenci grupları doğrultusunda belirlenmelidir. Derslerin yoğunluğu içeriğiyle derslerin sayısı ise aynı türden oluşuyla alakalıdır. Genel olarak çeşitlilik ve yoğunluk bakımından Ülkemizdeki Yükseköğretim kurumlarının ilgili fakültelerin işletme bölümlerinde lisans seviyesinde verilmekte olan muhasebe dersleri yeterli görülmemektedir (Çürük ve Doğan, 2002: 115).

Muhasebe eğitiminin kalitesini etkileyen bir diğer faktör ise, iş dünyasında oluşan değişimin öğrencilere aktarılma bilinmemesidir. Bundan dolayı, gelişmelere uyum sağlayacak ders programları güncel bir şekilde oluşturulmalıdır. Ayrıca yüksekokullar, işletmelerin gereksinim duyduğu bilgiyi karşılayacak bir ders programı oluşturmayı benimseyeceklerdir. Muhasebe eğitimine dair dersler ihtiyaca uygun türde ve etkili olmalı ve diğer bölümlerle alakalı esas bilgileri kapsayacak ölçüde bir ders programı oluşturularak muhasebe ihtisas bilgisinin edinile bilinmesine katkı sağlamalıdır (Kalmış ve Yılmaz, 2004: 11).

1.4.2. Öğretim Elemanları Açısından Beklentiler

Öğretim elemanı, dersi işlerken öğrencilerin düşünmeye ve tartışmaya katılmalarına destekleyerek öğrencilerin öğrenimini kolaylaştıracaktır. Öte yandan öğretim elemanın dersi istekli ve sürükleyici bir şekilde işlemesi beklenilmektedir. Öğretim elemanın dersi sürükleyici ve istekli anlatış şekli, öğrencilerde ilgi ve bilimsel gelişmeler bakımından istek uyandıracaktır.

Daha önce yapılmış bir çalışmaya bakıldığında, öğrencilerin birçoğu, teşvik edici, pozitif, olumlu ve konuları coşkuyla verebilen öğretim elemanlarına ilgi gösterdikleri görülmüştür. Ayrıca eğitmenler ders içeriklerini iş yaşamının ihtiyaç duyduğu muhasebe bilgileri doğrultusunda ve iş yaşamının problemlerini de dikkate alarak oluşturmalıdır (Durak, 2009: 54-55).

Eğitmenler, öğrencilerin zihindeki bir düşünsel kavramı kuramsal muhasebe eğitimini hayatın içine yansıtarak edimsel duruma getirebilmektedir. Böylece aktarım sonucunda ders içeriği kalıcı ve anlaşılır olacaktır. Derslerin aktarımın da varsayımlardan ziyade uygulama becerilerinin artırılması yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca eğitmenler, sürükleyiciliği artırmak için açık ve kesin ifadeler içeren kelime seçimiyle dersi anlatması gerekmektedir. Anlaşılması zor konuları ise doğrudan anlatmaktan ise örnekler yardımı ile anlatması öğrencilerin dersi daha iyi bir şekilde kavramasını sağlayacaktır. Öğrenmede kalıcılığı sağlayabilmek, kasvetli ve zor birtakım muhasebe derslerini hicviye ya da eğlenme yoluyla öğretebilmekten geçmektedir. Şayet mühim bir hususun kavrana bilinmesi için dikkat çekici benzetmeler yapmak ya da öneminin farkına varılması öğrenmeyi kuvvetlendirerek öğrenimini kolaylaştıracaktır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 171).

Öğretim görevlilerin verdiği muhasebe eğitiminden beklentiler arasında en temel olanı, sıradan bir muhasebe işleminin de hazırlanacak olan raporlarda nasıl baskın olunacağını kavrayan ve bunu anlatabilen öğrenciler yetiştirmesidir. Muhasebe bilimi uygulamalarla kavramların bütününden oluşması nedeniyle, öğrencilere bu bilim kazandırılırken gerçek dünya ile ilişki kurularak verilmesi gerekmektedir. Bu sebeple yasal düzenlemeler, işletmelerin nitelikleri ve uygulama yapanlar eğitim aşamalarında etkili birer etken olarak görülmektedir. Muhasebe eğitimi veren öğretim görevlilerinden beklentilerden biri de öğrencilere kendi kendilerine öğrenmelerini öğretmeleridir. Bu sebeple, bireylere daha etkili öğrenme yolları öğretilmeli ve bu konuda yetenekler edindirilerek, etkili öğrenme yollarını hayatları boyunca öğrenme aşamalarında nasıl kullanacakları öğretilmelidir (Kozache, 2020: 17).

Muhasebe sahasında eğitim verenler, deneyimli, kendi dilinde ifade edebilme sanatlarını kullanabilen, mesleki alanda yapmış olduğu çalışmalar, meslek geliştirme planlarına katılması, bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ve yola açılan değişimlere uyum sağlayabilme, sürekli yenilenme, takım çalışmasına karşı olumlu tavır, iki veya üçüncü dile sahiplik, iletişimsel etkinliklerde yeterlilik becerilerine sahip olmalıdırlar (Sayın vd., 2005: 90).

1.4.3. Mesleki Gelişim ve Uygulamaya Yönelik Eğitimden Beklentiler

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde teorik eğitim dönemini tamamlamış öğrenciler uygulama eğitimine gönderilmektedir uygulama eğitimin amacı ise iş hayatının ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini sağlamaktır. Ayrıca teorik bilginin pratiğe dönüştürülmesinin sağlanmasıdır. Uygulamanın istenen amaç aşmasında, uygulama eğitimine katılan öğrencilerin, almaları gereken eğitime yönelik ön bilgi ve donanımının istenilen seviyede olması, yasaların

belirlediği sorumlulukları yerine getirmede ilgili tarafların etken olarak desteği de önem arz etmektedir. Uygulama eğitiminin faaliyet göstereceği işletmelerin tespit edilmesin de ilgili eğitim kurumlarının çok dikkatli davranması ve kanunun belirlediği şartları yerine getiren kurum ve kuruluşları, uygulamanın içine çekmesi gerekmektedir (Dincer, 2019: 20).

Ancak iyi bir yabancı dil düzeyine sahip olan öğrenciler muhasebe alanındaki güncel gelişmeleri takip edebilirler. Bu sebepten ötürü mesleki yüksekokullarda ders programlarında dil eğitimine daha fazla yer verilmelidir. Ayrıca değişim projeleri kapsamında yükseköğretimin ilgili kurumlarındaki eğitmenlerin de yabancı dil eğitimi konusunda yönlendirilmesi önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra Mesleki ve teknik eğitimde nitelikli öğrencilerin yetiştirilmesi de istenmektedir. Bu seviyede mesleki ve teknik eğitimde okul-sanayi işbirliği önem arz etmektedir. İş ortamında talep edilen yeterlilik ve becerilerin muhasebe eğitimi veren kurumlarında uygulamaya ve içeriğe yönelik atölye ve laboratuvarlar kurularak öğrencilerin mezuniyet sonrasında daha kolay iş hayatına atılmalarını sağlayacaktır (Göksu, 2019: 24).

Muhasebe öğretimiyle öğrencilerin geniş görüşlülük kazanarak, teoriye dayalı eğitimin yanı sıra uygulama yöntemleri eğitimi de içine alan, insan davranışlarını anlamaya çalışan, sorunlara teorik teknikler yerine, pratikte kullanılan teknikler sunan bir eğitim sistemi öngörülmelidir. Geleneksel eğitim anlayışı, elzem bütün hususları detaylı olarak nakledilmesi, muhasebe hesap işleyişlerinin ve muhasebe dokümanlarının aktarılması biçimindedir. Fakat bilimsel, teknolojik, toplumsal ve ekonomik yeniliklerle muhasebe ile alakalı standartların yenilenmesi ve muhasebe sistemlerinden yeni bilgilere duyulan ihtiyaç sonucunda, muhasebe eğitiminde uygulanan klasik anlayışta bazı değişikliklere gidilme ihtiyacı ortaya çıkartmıştır (Kutlu ve Öztürk, 2015: 5-7).

Yaşanan bu ani değişiklikler karşısında muhasebe eğitimi veren kişiler, öğrencileri bu değişime uyum sağlamaları konusunda her açıdan yetiştirmektedir. Eğitimciler, yaşanılacak durumları daha önceden öngören, finansal bilgileri belirleyen, kaydeden ve yorumlayan ve bu yorumlamalar neticesinde kararlar alan öğrencilerin yetiştirilmesinde önemli görev üstlenmişlerdir. Baskın bir muhasebe eğitimi için öğrencilere muhasebe teori ve teknik eğitimi ile birlikte muhasebe etik ahlakının da kazandırılması gerekmektedir (Akelma, 2019: 17).

1.4.4. Bilişim Teknolojilerine Yönelik Eğitimden Beklentiler

Bu güne gelindiğinde muhasebe çalışmalarının takibi bilgisayar ortamında yapılmaktadır. Muhasebe konusunda yazılım yaparak meslek mensubunun işini kolaylaştıran birçok firma bulunmaktadır. Hızla büyüyen teknoloji, meslek mensubuna büyük sorumluluklar yüklemektedir. Değişen muhasebe programlarını takip etmesi, güncelliğini ve geçerliliğini kaybeden muhasebe programlarında değime gidilmesi gerekmektedir. Günümüzde meslek mensubu her türlü mesleki çalışmalarını bilgisayardan yürüttüğünden tüm verilerini yedeklemek zorunda kalmaktadır. Ayrıca meslek mensubunun çalışma ofislerinde, internet erişimi olan bilgisayarlardan özellikle e-posta veya farklı bir şekilde kötü niyetle yazılımlar bilgisayarlarına bulaşabilmekte, mükelleflerin verileri çalınabilmekte veya bilgisayarları büyük zararlar görebilmektedir. Meslek mensubu bu ve benzeri sorunlar yüzenden teknolojiyi yakından takip etmeli ve gerekli önlemleri almalıdır (Uzun, 2018: 42).

Teknolojik gelişmeler sebebiyle muhasebeye, muhasebe öğrenimi ve eğitimine, muhasebe meslek mensuplarına yetenek kazandırma ve yeterli bilgiye sahip olmaları zorunlu hale gelmiştir. Bu zorunluluktan dolayı bilhassa öğrencilere muhasebe ve bilgi tabanı yazılımlarına erişimlerini kolaylaştırmak ve bilgi iletişim yeteneği kazandırmak gerekmektedir. Genel olarak muhasebecilerin muhasebe düzenlemelerinin oluşumunda etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle muhasebe eğitiminde yoğun olarak yer alan düzenlemelerin teknolojik gelişmelerle tamamlanması ayrıca muhasebe meslek mensuplarının da bu bağlamda yararlandırılması sağlanmalıdır (Altın, 2009: 53).

İyi derecede muhasebe ve mevzuat bilgisine haiz olunması başarılı bir muhasebe elemanı olabilmek için yetersizdir. Ayrıca iyi bir muhasebe elemanının, işletmenin bütün yöntemlerine

sahip olmakla beraber teknolojik gelişmeler ve rejim geliştirilmesi hususlarında kendini geliştirmesi gerekmektedir. Teknolojik bilgileri iyi kullanabilmek, muhasebe girdilerinden aranan bilgiyi, tez vakitte ve doğru bir şekilde ilgililere göndermek, işletmelerin randımanı ve uzun dönemde de kazancını artıracaktır. Muhasebeciler artık bilgi teknolojisindeki yenilikleri yakından izlemek durumundadırlar. Çoğu işletmede kurulan veya kapsamı genişletilen bilgi yöntemleri oluşturulurken muhasebeciler program ekiplerinde önemli bir yere sahiptir. Diğer taraftan teknolojik bilgiyi kullanan işletmelerde muhasebe elemanlarının olağan işlemlerinin çoğunluğu daha az zamanda ve daha basit yapılabilmeyi sağladığından muhasebe elemanları geriye kalan zamanlarının büyük bir kısmını çözümleme, tefsir etmek ve benzeri önemli çalışmalara ayırmaktadır (Ömürbek ve Bekçi, 2006: 77).

Teknolojik bilgiler bilgi sistemleri yönetimi, muhasebe bilgi sistemleri ve bilgisayarlı muhasebe gibi hususları içermektedir ve meslek elemanları, teknolojik gelişmeleri yakından takip etmeli ve kendilerini geliştirmelidirler. Ayrıca muhasebe elemanlarından aranan sadece mesleki bilgi birikimine sahip olmak değil, bununla beraber mesleki bilgileri kullanabilme, çözümleyebilme, tahlil etme, bir yargıya varma, olaylar ve bulgular arasındaki ilişkiyi kurabilme gibi mesleki yeteneğe de sahip olmaları istenilmektedir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 121).

1.4.5. Eğitim Kalitesi Açısından Beklentiler

Bir şeyin nitelikli ya da nitelsiz olma özelliği kalite olarak tanımlanmaktadır. Kötü ya da iyi nispi kavramlar olduğundan herkes tarafından farklı yorumlanmaktadır. Eğitimin kalitesi ise, iş hayatında yaşanan ilerleyiş ve yarışmak koşullarına uyum sağlamak olarak tanımlanabilir. Muhasebe mesleğe dair ilim ve yeteneğinin verildiği ders programları, ders müfredatları, dersin verilme şekli ve aygıtları, eğitmenler ve kursiyerler muhasebe öğreniminin kalitesini belirlemektedir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 116-117).

Kaliteli bir öğrenimin en mühim unsurlardan biri eğitim görenlerin beklentilerini doğrultusunda öğrenim aşamasına katılmalarını sağlamaktır. Kursiyerlerin beklenti ve talepleri göz ardı edildiği zamanlarda kursiyerlere verilen öğrenimde arzu edilen verimin alınamayacağı düşünülmektedir. Bundan dolayı düzenlemesi icap eden kursiyerlerin istek ve ihtiyaçlarını belirleyebilmektir. Ülkemizde ise bu alanda yeterli çalışmanın yapılmadığını ancak diğer ülkelerde yapılan çalışmalardan anlayabilmekteyiz (Aslan ve Şendurur, 2020: 199).

Eğitimin alıcısı olarak nitelendirilen öğrencide, bilinçli tüketici gözüyle değerlendirme yapabilme ve ülke ekonomisine katkı sağlama, topluma faydalı ve kendisi için de üreticilik gibi özelliklerin kazanılması muhasebe eğitiminden duyulan beklentilerin başında gelmektedir. Nasıl bir mevkiye sahip o olursa olsun, sorunların farkında olma, problem çözme ve meseleye doğru metotlarla çözme yeteneği, şahısların olaylara bakış açısına bağlanmaktadır (Pehlivan, 2008: 39).

Modern eğitimin gereksinimlerinden olan az ancak etkili bilgiler sunmak ve öğrencilerin öğrenme anlayışlarını geliştirmek kapsamında kullanılan “öğrenmeyi öğrenmek” muhasebe eğitiminde de oldukça önemli bir yere sahip olduğu varsayılmaktadır (Ainsworth, 2001: 280). Ayrıca günümüz koşullarında muhasebe alanında sürekli yaşanan değişimleri muhasebe çalışanlarının takip edebilmesi hayat boyu öğrenme anlayışı ile giderilebilir. “Öğrenmeyi öğrenme” anlayışını geliştirmiş öğrenciler, farklı yöntemler kullanarak güncel bilgilere kolayca ulaşabilir, sürekli araştırır ve bu konudaki yeteneklerini geliştirebilir. Muhasebe çalışanlarından beklentiler her alanda farklılıklar gösterse de uygulama konusunda donanım kazanma ve değişimler konusunda eğitime muhasebe eğitimi alanların en önemli beklentileri arasında gösterilmektedir (Lux, 2000: 300).

Öğrenimin kalitesi, eğitmenler, kursiyerler ve ders içeriklerinin bu amaca hizmet etmesine bağlıdır. Öğretim planı ve ders müfredatları tespit edilirken, muhasebe öğreniminin amaçlarının yanında algılanan ilimlerin de kursiyerler açısından uygulanabilirliği sağlanmalıdır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 116-117).

1.4.6. İş ve Ekonomi ve Kariyer Gelişimine Yönelik Beklentiler

Muhasebe eğitimi alan bireylerin özel teşebbüslerde ve kamusal alanda uzmanlaşmak için bazı kabiliyetlere sahip olması gerekmektedir. Lakin muhasebe dersi alan mezunların bilgilerinin çerçevesinde müteşebbis, ekonomist, derecelendirme uzmanı, kamu denetçisi, bilirkişi, iç denetçi bilgi ve maharetlerine de sahip olunması gerekmektedir. Bireyler uzmanlaşma yapma adına muhasebe eğitimi alarak, muhasebenin yazma işlerinin yanında ayrıca verileri de irdeleyip çözebilen ve bilgisayar kullanımında da iyi olmalıdır. Öğrencilerin kariyerleri ve amaçları yönünde uygulama yapanlarla iletişim etkinliğinde bulunmaları, ortak çalışmalar yürütmeleri konusunda destek olunmalı, mesleki organizasyonlarla etkileşimleri sürekli hale gelmeli ve öğrencilere bilişim ağları ve kütüphaneler vasıtası ile öğrenme alışkanlıklarını geliştirmeleri sağlanmalıdır (Hacırüstemoğlu, 2008: 24).

Muhasebe bölümünü tercih etme sonrası bu eğitimden beklenenlerin başında muhasebe eğitiminde gösterilecek başarının kişisel gelişime de katkı sağlayacağı beklentisidir. Muhasebe eğitiminden beklentiler etkenlerine verilen cevaplara bakıldığında muhasebe öğreniminin algısal davranış kontrolü, ahlaki prensiplere dayalı bakış açısı, saygınlık ve yeni beceriler üretmek isteklerin varlığı belirlenebilir. Muhasebe alanında verilen öğreniminden talepler çalışma bulgularından hareketle, ilköğrenimden itibaren başlayıp diğer sınıflarla da devam etmektedir şeklinde yorumlanabilir (Çoşgun, 2013: 5).

Globalleşme ile birlikte işletmelerin alışılmış farklılaşma aşamasında beklentilere vaktinde ve dürüst yanıt verebilmesi, yararlı ve kaliteli öğrenim görmüş bireyleri bünyelerine katmaları gerekmektedir. Gelişen teknolojiyle birlikte muhasebe alanında bilgili kişilere ihtiyaç giderek artmaktadır. Bundan dolayı kuruluşların arzuladıkları ilimleri objektif bir şekilde edinebilmesi ve de bireyin kendi vazifelerini yapması ancak almış olduğu kaliteli öğrenim ile sağlatılacaktır (Yılmaz, 2019: 8).

1.4.7. Öğrencilerin Bireysel Özelliklerine Göre Beklentiler

Eğitimin hedeflenen başarıya ulaşabilmesi için, eğitimcinin bilgi düzeyi, anlatma yetenekleri, kullanılan yöntemleri kadar dersi alan bireylerin öğrenme tarzları, öğrenmeye karşı yaklaşımı ve öğrenme ortamının fiziki imkânları ve araç gereç bulundurma durumu da önem arz etmektedir. Öğrencilerin muhasebe eğitiminden beklentileri öğrencinin öğrenme tarzlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Öğrencilerin görsel, işitsel ve dokunsal olmak üzere üç farklı öğrenme tarzlarından birine sahip olması bu tarzlarına uygun öğrenme ortamlarının oluşturulup, ders planları hazırlanırken her öğrenme tarzına uygun kazanım etkinliklerine sahip olmalıdırlar (Kozhache, 2020: 22).

Öğrencilere aktarılan muhasebe eğitiminin kalitesi, uygulama alanlarında ki başarısına bağlıdır. Zira öğrencilerin öğreniminin niteliği iş yaşamında göstermiş olduğu başarıyı yakalamalarıyla kendini gösterecektir. Öğrenim üzerinde çevresel faktörler ile öğrencilerin bireysel hünerlerinin payı yadsınamaz. Ayrıca öğrencilerin bedensel temel yapıların ve taleplerinin yerine getirilmesi, öğrencilerin eğitime tabi oldukları esnada isteklerini üst seviyede tutulması öğrenmeyi daha kolay hale getirecektir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 165-180).

Öğrencilerde kendi kuruntularından, ders içeriklerinden veya negatif tecrübelerden oluşan nedenlerden ötürü muhasebe derslerine bakış açılarında bir korku oluşmaktadır. Yaşanan bu muhasebe dersi korkusundan ötürü öğrenciler bilgiler arasında düzenleme yapamama, problemleri tanıyamama ve çözümleme yapamama gibi sorunlar yaşamaktadır. Meydana gelen korkudan dolayı, öğrencilerde güvensizlik ve derse dair eğilimin tükenmesi gibi olası durumlar meydana çıkmaktadır. Kursiyerler korkuyla başa çıkma becerisine haiz değilse bu durum derin ruhsal ve patolojik yargılara neden olmaktadır. Bunun yanı sıra isteklendirme kursiyerlerin öteki derslere karşı da negatif yaklaşım ve tavırlar sergilenmesinin nedenlerindenidir (Taşdemir, 2017:3).

Öğrencilerin aldıkları başarılı muhasebe öğrenimi öğrencinin ilerisine dair kafasında kurduğu belirsizlikleri giderdiğinden dolayı önem taşımaktadır. İyi bir kariyer planlamasıyla öğrenciler, bilhassa muhasebe öğrenimini ve de muhasebe mesleğindeki başarısını arttıracaktır. Muhasebe eğitiminde muhasebe dersine karşı oluşan korkuyu gidermek hem öğrencilerin niteliklerini artıracak ayrıca da tüm paydaşları dolaylı veya doğrudan etkilemesinin önüne geçilmiş olacaktır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 165-180).

Ayrıca müfredata göre hazırlanan ders programlarının güncellenmesi büyük bir öneme sahiptir. Diğer alanlarda olduğu gibi muhasebe ve ekonomi alanı da dünya ekseninde ortaya çıkan gelişmelerden etkilenmektedir. Ders programlarının güncel olması öğrencilerin derse karşı olumlu tutum ve tavır sergilemesine ve ayrıca öğrencilerin ilerideki kariyerlerini planlamaları açısından önem teşkil etmektedir (Kızıl vd., 2015: 135).

1.4.8. İş Ortamlarının Muhasebe Çalışmalarıyla İlgili Beklentiler

Ekonomik ilişkilerin giderek karmaşıklaştığı günümüz dünyasında, yatırım aşamasından başlayarak, rekabet veya iflas durumu için gerekli stratejilerin geliştirilmesi, tüm süreçlerin sağlıklı, güvenilir, doğru, eksiksiz ve zamanında bilgi sağlanması muhasebe tarafından arz edilmektedir. Muhasebe, işin ilgili kişi veya kurumlara tanıtılması ve tanıtılması işini farklı açılardan ele alınması sistemidir. Bu sistem geçmiş hakkında sağlıklı, eksiksiz ve doğru bilgilerin sunulmasına ve geleceğe yönelik planların hazırlanmasına, doğru ve verimli bir karar vermeye yardımcı olmaktadır. Diğer bir deyişle, muhasebe bir işletmenin mevcut durumu hakkında bilgi verirken, geleceğe yönelik pratik kararlar alınmasında, risk ve fırsatların belirlenmesinde de büyük bir öneme sahiptir. Muhasebenin bütün fonksiyonlarında başarının elde edebilmesi ancak muhasebe meslek mensuplarının göreceği muhasebe öğrenime bağlı olarak gerçekleşmektedir (Öztürk, 2017: 202).

Küreselleşme ile birlikte kuruluşların muhasebe mensuplarından talepleri de artmakta ve farklılık göstermektedir. Muhasebe meslek mensuplarının şirketlerin beklentilerini karşılayabilmesi ise farklılaşan şartlarla bağdaşan bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Muhasebede etkinliğin artırılabilmesi için muhasebe öğrenimi ilgili kurum ve kuruluşların taleplerini karşılayabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Muhasebe öğrenimi görmüş kursiyerlerin daima güncel olan değişiklikleri takip etmeleri gerekmektedir. Bu durumda mesuliyet sadece öğrenciye özgü değildir ayrıca dersi vermede sorumlu olan kurum veya kuruluşlara da görevler düşmektedir. Yükseköğrenim kurumlarında eğitim faaliyetlerini sürdüren muhasebe akademisyenlerinin, öğrencileri, muhasebe meslek mensuplarını ve girişimcileri daha etkileyici ve ciddi bir biçimde yönlendirebilmesi için değişiklikleri önemsemesi ve olaylara farklı bakış açılarından bakabilmeleri gerekmektedir (Karcıoğlu ve İbadov, 2019: 292).

1.5. Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Etkileyen Faktörler

Tüm mesleklerde olduğu gibi, muhasebe mesleğinde de nitelikli eleman yetiştirme isteği küresel bir sorun haline gelmiştir. Muhasebe eğitimi vermenin yanı sıra bireylere mesleki bilgi de sağlanmaktadır. Muhasebe eğitimi diğer tüm disiplinlerden bağımsız olarak öğrenilip uygulanabilecek bir eğitim değildir. Muhasebe eğitiminin çeşitli bilimler ve bilim dalları ile yakın etkileşim içinde olması muhasebe eğitiminin esaslarındandır. İleri muhasebe eğitimi temelinde, öğrencilere teorik bilgiler vermenin yanı sıra, bu bilgilerin ilgili alanlarda uygulanmasına ilişkin bilgi, görüş ve deneyimleri aktarmak, çözüm önerme, yorum yapma ve analitik düşünme becerisini geliştirmesi yatmaktadır. Ayrıca daha sonra karşılaşılabilecek sorunlar için çözüm önerileri sunmaktadır (Erol ve Erkan, 2008: 286).

Muhasebe eğitimi alan öğrenciler, önceki eğitim durumlarına göre bir öğretim stratejisi, yöntemi ve tekniği, gerekli öğretim araç ve gereçleri, uygun öğrenme ortamı yönetimi etkinlikleri ve öğretmen veya öğrenci merkezli bir anlayış seçerek verileni elde etmeye çalışmalıdır. Ancak eğitim hayatında durum farklıdır. Örneğin, herhangi bir muhasebe dersini

alan öğrenciler, bir muhasebe dersinin zorluğunun, monotonluğunun, sıkıcılığının ve karmaşıklığının öğrencilerin derse olan hevesini azalttığını anlamaktadırlar (Murphy, 1997: 50).

Muhasebe de dünya ekonomisindeki değişim ve gelişmelerden doğrudan etkilenmektedir. Günümüzün hızla değişen teknolojisinde tek bir muhasebe standardının oluşturulması kaçınılmaz bir sorun haline gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında muhasebe eğitimi etkileyen birçok faktör olduğunu söyleyebiliriz (Monis, 2018: 30).

Muhasebe öğreniminde niteliğinin artırılabilmesi ancak eğitim seviyesine etki eden etkenlerin tespit edilmesine ve eğitim yöntemlerinin baskınlığının oranlamasına bağlıdır. Globalleşme ve teknolojik ilerlemeler ile birlikte ortak bil muhasebe dilinin kullanılması ve muhasebe standartlarına uygun hareket edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Örneğin ülkemizdeki bir işletmenin karı ile başka bir ülkedeki işletmenin karının eşit anlamları ifade etmesi ve benzetmelerin akıllı çözümler üretmesini gerektirmektedir. Bu sebepten muhasebe öğrenimini birçok güdülenmeden etkilemektedir. Çağımızın ekonomi âleminde oluşan farklılaşma ve gelişmeler muhasebe âleminde de da eşit şekilde etkisi altına almaktadır. Bu açıdan muhasebe eğitiminin kalitesi birçok faktörün etkisinde kalmaktadır. Bunlar (Karasioğlu ve Duman, 2011: 253):

- İktisadi gelişim,
- Teknolojik gelişim,
- Öğrenci etkeni,
- Eğitim elemanı etkenidir.

1.5.1. Ekonomik Gelişmeler

Ekonomik açıdan önemli şirketler, hem iç hem de dış olmak üzere farklı organizasyonlarda faaliyet göstermeye devam etmektedirler. Dış çevre, genel ekonomiyi ve sektördeki rakipleri kontrol edememektedir. Öte yandan şirketler çevre koşullarındaki değişiklikleri izleyebilir, etkilerini belirleyebilir ve stratejiler geliştirebilmektedirler. Şirketin iç çevresi; belirtilen hedeflere ulaşmak için şirketin strateji, strateji ve iş faaliyetlerinin uygulanması için mali ve mali olmayan hedefleri tanımlamaktadır. Performans ölçümleri; örneğin, pazar payında, gelirden veya kârda büyüme, belirlenen hedeflere ulaşılması, sorun alanlarının belirlenmesi ve hedeflerin, stratejilerin ve ticari faaliyetlerin değiştirilmesi ile sağlanmaktadır (Rebele, 2002: 31).

Ekonomi ve paydaşları sürekli değişmekte ve gelişmektedir. Bu nedenle belirsizliği artırmak, risk ve fırsatları öngörme buhranların yönetilmesi vb. hâllerde işletmeler değişik ve çok amaçlı bilgiye gereksinim duymaktadırlar. Firmalardan tam, eksiksiz, hızlı, kaliteli ve güvenilir bilgiye olan talep giderek artmaktadır. Finansal bilgiler şirket bünyesinde muhasebe departmanı tarafından hazırlanmaktadır. Finansal bilgi üreten kişilerin aldığı eğitimin kalitesi, bilginin güvenilirliğini ve kalitesini etkilemektedir (Tugay, vd., 2008: 2).

Muhasebe bilim dünyası, ekonominin gelişmesiyle birlikte sürekli değişmektedir. Bu nedenle öğretim üyeleri ekonomik kalkınmaya odaklanmalı ve bunu muhasebe dünyasına yansıtmalıdır. Öğretim elemanları, ancak muhasebe teorisi formatından çıkarılarak ekonomik hayata uyum sağladıkları sürece eğitimin kalitesi artmaktadır. Ancak ekonomik gelişme nedeniyle öğretim elemanları bilgilerini güncellemezlerse öğrencilere verilecek bilgiler eskimiş ve kullanılamaz hale gelecektir. Öte yandan kursiyerlerin eğitime dair güdülenmelerini negatif doğrultuda etkilemektedir. Ayrıca iş yaşamına başlayan bireyler sahip olduğu bilgiyi kullanma fırsatı bulamadığı zaman sonuç başarısız olacaktır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 169).

Ekonomik gelişmeler beraberinde kuruluşların gerçek ve başarılı bilgiye gereksinimlerini arttırmaktadır. Mali veriler muhasebenin esaslarını oluşturduğundan bu verileri meydana getiren kişilerin vasıflı çalışan olmaları işletmeler açısından büyük bir öneme sahiptir. Eğitimcilerin muhasebe öğrenimi verirken güncel bilgileri öğrencilere aktarabilmek için muhasebe öğrenimi ile ekonomik ilerlemeler arasındaki ilişkiyi yakından takip etmeleri gerekmektedir. Böyle

değerlendirdiğimizde muhasebe öğrenimi gören öğrencilerin zihinlerinde olumsuz yönde etkimemesi için ve öğrencilerin ilerideki iş hayatlarında edindikleri bilgileri ifa edebilme fırsatı bulabilmeleri bakımından önem teşkil etmektedir (Monis, 2018: 31).

Muhasebe alanı ekonomide gerçekleşen ilerlemeler ile yakından ilgilenmektedir. Bundan dolayı öğretmenlerin ekonomik gelişim ve yenilikleri yakından takip etmesi, muhasebe alanına yaptığı etkileri inceleyerek öğrencileri aydınlatması ve bilgilendirmesi gerekmektedir. Eğitimcilerin muhasebe öğrenimindeki üretkenliği, muhasebe öğrenimini varsayılmaktan arındırarak ekonomik hayata mütenasip bir şekil vermeleriyle artıracaklardır. Aksi takdirde ise eğitimci, ekonomik ilerleyiş ve değişimlere dair birikimlerini farklılaştırıp ve değiştirmedikleri müddetçe bilgiler ilkel ve çalışılamayacak bir hale dönüşecektir. Bunun sonucu ise kursiyerlerin bilgileneceklerini negatif boyutta etkileyerek ve kursiyerlerin meslek yaşamlarında problemler yaşamasına sebep olmaktadır (Demir, 2019: 11).

Muhasebe öğreniminin niteliğini etkileyen diğer faktörlerden biri de dünyanın ve eğitim alan ülkelerin iktisadi olarak gelişmesidir. Ülke ekonomisinin temelini oluşturan şirketlerle karşı karşıya kalındığında, pazarın ve rakip şirketlerin sürekli değişim ve gelişim içinde olduğu, belirsizliğin arttığı, iş artışlarına yön verecek çeşitli bilgilere duyulan ihtiyacın, risklerin ve fırsatların önceden belirlendiği bir durumda, işletmelerin bilgiye hâkim olmaları gerekmektedir. Günümüz dünyasında pek çok alanda ticaret ve küreselleşme politikaları ülkeler arasındaki ticaretin olumsuz koşullarını bozmuş, bu gelişmeler bu ülkelere yabancı sermaye getirmiş ve ekonomiyi canlandıracak uluslararası faaliyet gösteren işletmelerin artışında katkıda bulunmuştur (Rebele, 2002: 5).

İşletmelerin doğru, vaktinde ve ciddi verileri yani başarılı ve doğru veriye olan gereksinimleri zamanla artmıştır. İşletme bünyesinde mali bilgiler, muhasebe departmanı elemanları aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu bilgileri ilişkilendirip bir uyum içerisinde ilgililere takdim eden şahsiyetlerin öğrenim seviyesini etki eden öğrenim aşamasında nitelik, öğrenilen bilgilerin güvenilirliğini ve niteliğini de etkilemektedir. Eğitim aşamasında öğretmenler tarafından iktisadi olayların izlenmesi ve öğrencilere bu izlenimler sonucu muhasebe sistemi tarafından nasıl değişikliklere uğrayacağı hakkında bilgi vermeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin muhasebe alanındaki bilgilere hâkim olmaları gerekmektedir. Böylelikle muhasebenin klasik boyutlarından arındırılarak asıl amacına uygun bir hale gelmesi sağlanacak ve bu durum da verilen eğitim kalitesine pozitif bir biçimde yansıyacaktır (Çaştur, 2019: 43).

1.5.2. Teknolojik Gelişmeler

Teknolojide yaşanan gelişmeler beraberinde muhasebe muamelelerini uygulayabilmesinde iş ağırlığını en aza indirmekte ve muameleleri erken ve düzgün bir şekilde yerine getirebilme fırsatı sunmaktadır. Teknoloji ile birlikte kurumsal öğrenim uygulamaya hızlıca aktarılabilir. Böylece muhasebe de eğitimi yerleşmiş vaziyete getirerek iş yaşamına dair temel düzenlemelerin oluşmasına katkı sağlayacaktır. Bilhassa ticari uygulama mamulleri aracılığıyla işletmelerin ticari işlemlerinin muhasebeye haiz muamelelerin yapılması, bilgilerin saklanması, ilgili kurumlara tek biçim de sunulması önem teşkil etmektedir. Ayrıca öğrencilerin bu uygulamaları kullanabilme becerisine haiz olmaları gerekmektedir. Birey eldeki veriyi bilgiye dönüştürerek biçimlendirme, deneyim katma ve yorumlama gibi katkılar sağlayacaktır. Bu durum da ancak teknolojik gelişmeler, teorik eğitim, tecrübe ve yorumlama becerisini geliştirici çözümsel düşünme yöntemleriyle olacaktır (Monis, 2018: 30).

Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte muhasebe alanında oluşan gelişmeler kolaylıkla izlemekte, arzulanan veriye rahatlıkla kolay ve bedelsiz bir şekilde ulaşılabilir. Teknolojik ilerleme bilginin zahmetsizce paylaşılması, öğretilmesi yer ve zaman sınırlamasının olmamasından dolayı, öğrenimin gerçek yeri olan sınıf ortamından çıkıp sanal ortama taşınmasına neden olmuştur. Böylelikle belli zamanlarda öğretilen eğitim yerini kesintisiz eğitim ya da istenildiğinde eğitime ulaşılan sanal eğitim almıştır. Böylece sanal eğitim ile öğrenimin verimliliği ve kalitesi arttırılmış olacaktır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 169).

Günümüz dünyasında özellikle küreselleşmenin etkileriyle önemli bir seviyeye gelen rekabet edebilme kavramı, yaşamımızın tüm aşamalarında karşımıza çıkan hayatımızın bir kesiti haline gelmektedir. Sanayileşme ile beraber, üretkenlik seviyelerinin çoğalmasına ve temel geçim düzeylerinin yükselmesinde teknolojik gelişmeler büyük bir öneme sahiptir. Bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler neticesinde bilgiler rejimi olan muhasebenin pozisyonunu üst düzeylere taşımaktadır. Muhasebe meslek mensupları işletmelerin alakalı bölümlerine mali bilgiler meydana getirmek gibi bir vazife kabullenmiş ve bu verilerin pozisyonlarının yönetimini görev edinmişlerdir. Teknolojinin bu denli muazzam değişim göstermesi muhasebeyi ilgilendiren olayların tespit edilmesinde kolaylıklar sağlamaktadır. Böylelikle kaydetme, sınıflandırma, raporlama, analiz ve yorum seviyesindeki bu bilgileri ilgili kişi ve kuruluşlara sunarak işlem kargaşasını ve yoğunluğunu minimum seviyeye getirerek işlemlerin kolay ve doğru uygulayabilme fırsatı sunmaktadır (Civan ve Yıldız, 2003: 65).

Mesleki öğretim, bireyin ilgi alanı ve yeteneğini, kararlı bir şekilde iş yaşamına yansıtması ve mesleki becerilerini ilerletmeye yönelik çeşitli araçlarla ortaya çıkan yönlerini yüksek düzeylere taşımaktır. Bu istikamet doğrultusunda mesleki öğrenimin hızlı, verimli ve bedelsiz olarak verilebilmesi bilgisayar teknolojilerinin kullanımının öğrenimi de bu öğrenim sınırları içerisine dâhil edilmesi gerekmektedir. Temel teknolojik bilgiler öğrenim ve öğretimin aktif ve büyüleyici özelliğini kazanmasında lüzumundan fazla önemli bir yere sahiptir. Çünkü teknolojik bilgiler eğitim araçlarının bir elemanı ve tamamlayıcıdır (Hatunoğlu, 2006: 191).

Teknolojik gelişmeler ile birlikte muhasebe işlemlerinin daha hızlı bir şekilde yapılmasına olanak sağlanmıştır. Ayrıca ticarete konu olan muamelelerde bilgilerin saklanması ve kurum ya da kuruluşlara takdim edilmesi bakımından belirli bir standart çerçevesinde oluşturulmalıdır. Öğrencilerin muhasebe öğreniminde görmüş oldukları verileri çözümlemeleri, tefsir etmek ve düzenlemek, bilgiye arzu edildiği vakitte erişebilmeleri ve bilgiyi bölüşebilmeleri bakımından da büyük oranda fayda kolaylık sağlamaktadır. Eğitimin internet aracılığıyla işlenmesi ile sınıf ortamında oluşan zaman ifadesi ortadan kalkmıştır. Eğitimin internet vasıtasıyla işlenmesi verilen öğrenimin niteliği ve randımanı arttırması bakımından mühim bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Monis, 2018: 31).

Verilen bilgilerin teknoloji ile desteklenmesi ve öğrencinin geleceği anlaması açısından önemlidir. Günümüz teknolojik dünyasında muhasebe eğitiminin sınırlarının ve amacının bu doğrultuda değişeceği kaçınılmaz bir gerçektir. Muhasebe öğretim üyeleri, muhasebe eğitiminin önemli bir parçasıdır ve derslerinin çekiciliğini, ayrıcalığını ve kalitesini oluşturmada önemli bir rol oynamaktadır. Muhasebe öğrencilerinin sadece teknik bilgiye sahip olmaları değil aynı zamanda danışman olabilmeleri için çeşitli niteliklerle donatılması önemlidir. Ayrıca öğretmenler iş ortamına aşina olmalı ve öğrencilere o ortamın gerektirdiği bilgi ve becerileri kazandırmalıdır. Muhasebe Eğitimi Değişim Komitesi (AECC), teknolojinin muhasebe derslerinde yaratıcı bir şekilde kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır (Fidan ve Subaşı, 2015: 92).

Teknolojik gelişmeler, özellikle bilgisayar teknolojisi, eğitimde kullanılan yöntemler üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Eğitim esnasında görsel araç ve gereçler büyük önem arz etmektedir. Araştırmaların sonucuna göre, kullanılan görsel araç ve gereçler öğrenmenin eğitim gayesine ulaşabilmesi açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir (Karapınar, 2001: 216).

1.5.3. Öğrenci Faktörü

Öğrenci muhasebe eğitimi esnasında görmüş olduğu bilgiyi çözümlemeli ve kullanabilme yeteneğine haiz olmalıdır. Eğitim esnasında öğrencinin yalnız öğreticinin aktardıkları ile idare etmeye çalışması niteliksizliğini ifade etmektedir. Bu sebeple kursiyerler, gördükleri başlıca bilgiler dâhilinde özlerini daima geliştirmelidirler. Muhasebe eğitimi veren okullar, sadece muhasebe meslek mensubu yetiştirmemekte, ayrıca diğer konularda da öğrencilerin yetişmesine katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin işletmelerde sorunları tespit etme ve bunları çözme kabiliyetlerinin geliştirilmesi, Öğrencilerin sayısal bilgileri analiz edebilme, karar almada ve

kişiler arası iletişim kurmada bu bilgileri kullanabilme kabiliyetlerinin geliştirilmesine bağlıdır. Ayrıca öğrencilerin stratejik düşünebilme kabiliyetlerinin geliştirilmesi, bir konu üzerinde yoğunlaşma yeteneklerinin geliştirilmesi de gerekmektedir. Muhasebe derslerinde ekonomi ve işletme terimlerinin öğretilerek, öğrencilerin işletmelerle ve toplumun diğer üyeleri ile iletişim kurmaları sağlanmalı ve bilgi teknolojilerinden faydalanarak diğer bilim dallarına ilgisinin artması ve bu bilim dallarıyla iletişim kurabilmesinin sağlanmalıdır (Çamtosun, 2008: 34).

Öğrencinin başarısını başta çevresel faktörler olmak üzere birçok faktör etkilemektedir. Öğrencilere teknik ve sosyal psikolojik testler yapıldıktan sonra öğrenci görüntüsünün elde edilmesinden sonra eğitim kurumlarına kayıt yaptıran öğrencilerden. İstenmektedir. Öğrenim öncesi ve sonrasında başarıyı etkileyen etkenler, fiziksel altyapı da barınma ve sosyal aktivitelerin yapılacağı tesislerin hazırlanması olarak tanımlanmaktadır. Öğrencinin enerjisini ve ilgisini öğrenmeye verebilmesi için fiziksel ihtiyaçların karşılanması, öğrencinin toplumsal ve kültürel yapısının tespit edilmesi eğitimde öğreticiye yol gösterecektir (Kaylan, 2008: 37).

Öğrencinin öğrenim hayatı süresince almış olduğu derslerin iş yaşamında nerede ve nasıl kullanabileceğine dair mesleki bilgiler aktarılmalıdır. Böylece öğrencinin ileriye yönelik karışıklıkları en aza indirilerek iş yaşamında uzmanlaşma hedeflerine dair bir yol belirlemesi ve bu yolda öğrenimini devam ettirmesi gerekmektedir. Böylelikle muhasebe mesleğinin ve muhasebe öğreniminin niteliği artacaktır. Danışman eğitimcilerin desteği ile bu süreci daha verimli bir hale getirilebiliriz (Karasioğlu ve Duman, 2011: 170).

Öğrencinin muhasebe derslerindeki bilgi seviyesi ve bu bilginin mesleki anlamda başarılı bir çalışma hayatına yansması ve işlerini başarıyla tamamlayabilmesi muhasebe öğreniminin başarısının bir neticesi olarak kendini göstermektedir. Bu gidişat kursiyerin varsayımı müstenit muhasebe öğrenimi gördüğü zaman zarfında edindikleri bilgileri iş hayatına yansıtabilme, benliğini iyi bir şekilde anlatabilme edebilme yeteneğiyle ilgilidir (Çaştut, 2019: 46).

Kursiyerlerin görmüş olduğu muhasebe öğreniminin kalite seviyesi, ancak ifa edildiğinde kendini göstermektedir. Öğrencilerin almış olduğu eğitimin kalitesi ancak, çalışma hayatına atıldıktan sonra göstereceği başarıyla ölçülmektedir. Öğrencilerin öğrenimi üzerinde çevresel faktörler ve in kişisel becerilerinin tesiri yadsınamaz. Bununla beraber öğrencilerin ihtiyaç duyduğu maddi ve manevi gereksinimlerin karşılanması, öğrencilerin eğitim esnasında isteklendirmelerini üst seviyelerde tutarak benliklerini eğitime verebilmesine destek olacaktır (Karasioğlu ve Duman, 2011: 165-180).

Öğrencilerin muhasebe bilgi seviyesi ve bu bilginin çalışma yaşamında niteliklerine uygun iş bulma ve işte başarıya ulaşma aşaması neticesinde muhasebe öğreniminin başarısı ortaya çıkmaktadır. Kendini iyi ifade edebilme becerisine sahip öğrencilerin kuramsal muhasebe öğrenimi boyunca öğrendiği bilgileri çalışma yaşamına aktarabilmesi ile mümkündür (Demir, 2019: 14).

1.5.4. Öğretim Elemanı Faktörü

Eğitmenler, dersin öğretilmesinde, bilgilenmenin edinilmesi bakımından kursiyerleri teşvik edici, kursiyerleri akıl yürütmeye ve tartışmaya dâhil olmalarına dair fırsat yaratmalıdırlar. Bunun yanı sıra eğitmenler dersi istekli ve heyecanlı bir şekilde anlatabilmelidirler. Dersin öğrencilerde ilgi ve akademik gelişmeler bakımından merak uyandırmasını isteyen eğitmenler dersi heyecanla ve istekli bir şekilde anlatmalıdırlar. Bunun yanı sıra, muhasebe öğretmenlerinin dersleri, çalışma hayatının muhasebe bilgi ihtiyaçları esaslarına dayalı ve çalışma hayatından alınmış ve onların problemlerini ortaya çıkaran ciddi örnek olaylardan esinlenerek anlatmalıdır. Fakat yükseköğretim kurumlarındaki eğitmenlerin işletim tecrübeleri olmadığından veya yetersiz olduğundan ötürü çalışma hayatının bilgi taleplerini karşılayamadıkları yönünde eleştirilere maruz kalmaktadırlar. Muhasebe öğretmenlerinin eleştirilerin odağında olmalarının sebebi; dersleri iş dünyasının sorunlarından ve bilgi ihtiyaçlarından çok teorik olarak işlemeleridir. Yapılan eleştirileri engellemek ve çalışma hayatının ihtiyaç duydukları bilgiyi temin etmek maksadıyla, muhasebecilerin işletim

tecrübelerinin artırılmasına dair koşullar ve olanaklar yaratılmalıdır (Kalmış ve Yılmaz 2004: 13).

Öğretim üyelerinin özgeçmişleri gibi özelliklerinin ders içeriğinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Mesleki deneyimin de ders verme yöntemleri üzerinde doğrudan bir etkisi olduğunu ve nihayetinde öğrencilerin beceri ve bilgilerini etkilediği öngörülmektedir. Ayrıca doktora derecesine sahip ve araştırma beklentileri yüksek öğretim üyelerinin ara muhasebe dersinde vakaları kullanma olasılıklarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin eğitmen kalitesine ilişkin algılarının, eğitmenin endüstri deneyimi ile ilişkili olduğu varsayılmaktadır (Saito vd., 2013: 5).

Öğretim elemanı teorik muhasebe eğitimini ekonomik hayata aktararak öğrencilerin hafızasındaki hayal gücünü gerçeğe dönüştürebilir. Bu durumda konu anlaşılır ve kalıcı olacaktır. Dersin teorik ağırlığı mümkün olduğunca kısa tutulmalı, diğer yandan öğrencilerin pratik becerileri geliştirilmelidir. Öğretmenler, ders tanıtımlarında öğrenci öğrenmesini teşvik ederek öğrencileri yeni öğrenmeye hazırlamalıdır. Bu şekilde öğretmenler, önceki öğrenmelerini hatırlatarak, öğrenme hedeflerini ileterek ve yeni konuları açıklayarak öğrencilerin dikkatini çekmeye çalışmalıdırlar (Öztürk, 2001: 17)

Öğrencileri motive etmek için eğitimciler kelimeleri iyi seçmeli ve dersleri açık ve özlü bir şekilde açıklamalıdır. Bazı karmaşık konuları doğrudan açıklamalar yerine örneklerle açıklamak öğrencilerin konuyu anlamalarını kolaylaştıracaktır. Bazı sıkıcı muhasebe konularını mizah veya fıkralarla öğretmek kalıcı öğrenme sağlayabilir. Ancak önemli bir konuyu daha iyi anlamak veya önemini vurgulamak için sıra dışı benzetmeler yapmak öğrenmeyi yeniden kolaylaştıracak ve geliştirecektir. Teorik muhasebe eğitiminde öğretmenin en önemli rolü öğrencilerin algılarını, bilgi ve düşünce süreçlerini, öz değerlendirmelerini ve çıkarlarını tanımak olmalıdır (Katrinli, 2009: 5).

Eğitmenler, öğrencilerle işbirliği içinde çalışma, sağlıklı iletişim kurma ve grup üyelerinin duygu ve fikirlerini anlama, paylaşma ve ikna etme becerisi kazandırarak zekâlarını geliştiren grup çalışmaları yapmaları mesleki başarılarını artıracaktır. Genellikle başkalarıyla işbirliği yapmak öğrenmeyi artıracaktır. Fikirleri birisiyle paylaşmak ve başkalarının fikirlerine gelişmiş cevaplar vermek, öğrenme anlayışını derinleştirecektir (Mcvey vd., 2007: 13).

Teknolojinin gelişmesine göre öğretmenlerin eğitimi fiziki sınıf ortamından internet ortamına aktarmaları eğitimin kalitesini artırıcı bir etken olacaktır. Sistem, öğrencilere bilgi ve eğitime ihtiyaç duyduklarında tam zamanlı destek sağlar ve herhangi bir disiplinde sorunla karşılaştıklarında çözüm üretebilecektir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 165-180).

Öğrenim sırasında soru sormak öğrenmeyi daha kolay hale getirmektedir. Bu sayede öğrenciler öğrenmenin en faydalı olduğu zamanlarda bilgisayar üzerinden ders sunumlarına erişerek öğrenebilir, kendilerini ifade edebilir ve başarılı olabilirler. Teknoloji sayesinde öğrenciler kendi öğrenmelerini takip etme becerisine sahip olacaklardır. Böylece öğrenciler, yaşam boyu öğrenme becerilerini sürdürmek için gerekli olan üst düzey düşünme becerilerini geliştirme fırsatı bulacaklardır (Aşkar, 2008: 84).

Öte yandan öğrenciler öğretim elemanlarının anlattığı konuları dayanak olarak gösterdiği ve karşıt görüşleri içeren makaleleri okumalıdırlar. Okuduğu makalelerden özet çıkararak makalenin yazarına karşıt görüşler ortaya koyan kanıtlar hazırlayarak öğretim elemanına bir değerlendirme ödevinin verilmesi gerekmektedir. Öğrencinin belirli bir konu üzerinde edebiyat araştırması, okuması ve değerlendirerek kendini ifade etmesini sağlayacak bu ödev klasik ödev mantığının dışında olmalıdır. Böylece eğitimin içselleştirilmesini, bireysel yeteneklerin meydana çıkmasını ve ilerlemesini sağlayacak alanı ortaya çıkaracaktır (Ng, vd., 1999: 14).

Akılda kalıcı ve özlü bir muhasebe öğrenimi ancak kendini geliştirmiş, deneyimli, yetenekli ve bilgili muhasebe eğitmenlerce mümkündür. Muhasebe eğitimi için gerekli fiziki koşullar ve ihtiyaç duyulan bilimsel alanların edindirilmesi icap etmektedir. Bundan dolayı eğitim kurumlarının muhasebe ders programları, modern şartlara uyum sağlamalı, daima

ilerlemekte olan teknolojiye uyum sağlayacak biçimde oluşturulmalı ve yürütülmelidir (Öztürk ve Erdoğan, 2017: 163).

Kuramsal konuma sahip muhasebe öğrenimini eğitimciler iktisadi yaşamın alanına geçirerek öğrencilerin belleğinde algılanabilir hale getirmesi gerekmektedir. Böylelikle muhasebe dersleri daha kolay ve anlaşılır olacaktır. Öğrencilerin uygulama becerilerinin artırılması için muhasebe konularında kuramsal kısımların kısa tutulması gerekmektedir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 171).

Muhasebe öğrenimi, teknolojinin gelişmesiyle birlikte sürekli yenilenmektedir. Bu sebepten dolayı muhasebe öğreniminden söz edebilmek için sorumlu eğitimcilerin, çok yönlü gelişmiş donanım-yazılım aygıtları, teknolojik ders malzemelerin kullanımına daha fazla yer vermesi ve bu alanda kendilerini sürekli yetiştirmeleri gerekmektedir. Eğitim kurumlarında kursiyerlere öğretilen teknolojik araçların çoğaltılmasıyla bilişim teknolojilerinin muhasebe derslerinin öğretilmesinde daha fazla katkı sağlayabilecektir (Temelli, 2018: 718).

Eğitimcilerin dersi işlerken, anlaşılabilir ve kesin anlatım tekniklerini kullanması öğrencinin isteklendirmelerini daima canlı tutarak öğrenim sürecini kolaylaştıracaktır. Anlaşılması güç konuları doğrudan doğruya anlatmak yerine örnekler vererek anlatmak öğrencinin konuyu kolay bir şekilde kavramasına yardımcı olacaktır. Ayrıca öğrenmede kalıcılığı sağlamak için kasvetli ve sıkıcı muhasebe ders içeriklerini güldürü ya da eğlenceli bir şekilde anlatılması gerekmektedir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 171).

Eğitim esnasında teorik bilgiler kısa tutularak uygulama yönelik ders işlenmesi öğrencilere gerçek bilgiler kazandıracaktır. Ders aşamasından önce öğrencilerin motivasyonları yükseltilerek ders ortamına hazırlanmaları önem arz etmektedir. Öğrencilerin motivasyonlarının yükseldiği esnada dersin işlenmesi, aktarılan bilgilerin kolay bir şekilde anlaşılmasını ve daha yüksek verim alınmasını sağlayacaktır. Ayrıca ders sonrası işlenen konuların soru cevap yöntemiyle konu pekiştirilmelidir. Derslerin kalıcı olabilmesi ancak işlenen konuların örnekler yardımıyla anlatılması ile mümkündür. Ayrıca dersleri işlerken teknolojik araçların kullanılması öğrencilerin öğrenim kalitesini daha üst seviyelere taşıyacaktır. Günümüzde derslerin internet üzerinden verilmesi öğrencilerin güncel bilgilere zamanında ulaşmalarını sağlayarak, öğrenim niteliğini yükseltmektedir (Karasioğlu ve Duman, 2011: 165-180).

Muhasebe öğreniminde istenilen başarı ve hedefe erişimde muhasebe eğitimcilerine önemli görevler düşmektedir. Öğrenciler, muhasebe eğitimcilerinin birikimlerinden, deneyimlerinden faydalanarak kendilerini yetiştirmelidirler. Öğretmenin kalitesi, muhasebe eğitimini doğrudan etkilemektedir. Çünkü eğitimcinin konuları kuramsal, sistematik ve tartışma biçiminde işlemesi muhasebe uygulamalarına yön vermektedir. Ayrıca uygulama eğitiminde, üzerinde çalışılması gereken konuları belirlenerek teorik bölümlerin de katkıda bulunacaktır. Öncelikle bir eğitimcinin başlıca ilkesi teori ve uygulamayı ayrı ayrı değil bir bütün olarak değerlendirmesi olmalıdır (Çamtosun, 2008: 35).

2.ÖĞRENME YÖNTEMLERİ VE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.1. Öğrenme

Yaşamımız üzerindeki kalıcı değişikliğe öğrenme denir. Bu tanımdan hareketle öğrenme davranış değişikliği ile ortaya çıkmaktadır. Başka bir tanıma göre öğrenme, fiziksel çağrışımlar neticesinde beyinde oluşan biyo-kimyasal bir değişimdir. Yani öğrenmenin gerçekleşmesi için davranış değişikliği her zaman gerçekleşmeyebilir (Erdem, 2002: 89).

Bir şeyin öğrenme olabilmesi sonradan kazanılmış ve belli bir kararlılıkta ilerlemesi gerekmektedir. Örneğin reflekslere karşı verilen davranışlar ile herhangi bir ilaç etkisindeyken sadece birkaç kez gösterilen davranışlar öğrenme değildir. Ancak bireylerin davranışlarının çoğu öğrenme ürünüdür (Özçelik, 1998: 1).

Öğrenim ve başarı eş anlamlı olarak kullanılabilir. Öğrenmenin olduğu yerde başarıda var demektir. Ya da bir yerde başarı var ise orada öğrenme gerçekleşmiş diyebiliriz. Başarının sonucu öğrenme olduğundan bir birinin yerine kullanılmasında herhangi bir sorun yaşanmamaktadır (Çelikkaya, 2006: 112).

Kişinin davranışlarının değişimi için çevresiyle etkileşim içinde olması gerekmektedir. Etkileşim sonucunda ise gerekli ve yeterli şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bireyin çevresiyle etkileşimi sonucunda ortaya çıkan kalıcı izler öğrenme olarak tanımlanmaktadır. Yani öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşimi neticesinde davranışlarındaki kalıcı değişimlerdir (Çoştur, 2016: 79).

Öğrenme demek, değişim demektir. Çünkü öğrenme, kişinin kendi yaşantısı neticesinde oluşan bilgi, tutum ve davranış değişikliği olarak ifade edilebilir. Başka bir deyişle bilgilenecek, kişinin çevresi ile iletişimi neticesinde belli bir olgu, olay ve durumu hakkında kendi birikimini, sağduyusunu veya eylemlerini yerine getirmesiyle meydana gelen etken bir süreçtir (Saban, 2005: 170).

Öğrenme kişinin performansındaki veya performans dâhilindeki arzulanan değişim olarak adlandırılmaktadır. Bu durum öğrencilerin öğrenme oluşmadan önce sergileyemedikleri eylem yeteneğine sahip olmaları anlamını taşımaktadır. Bu yeni kazandıkları performans sergileme fırsatı olsa da olmasa da doğrudur. Bir öğretmenin, eğitmenin ya da araştırmacının, öğrenmenin oluştuğunu bildiği tek yol öğrencilerden öğrendiklerini göstermelerini istemektedir. Ayrıca öğrenme düşünüldüğünde, performanstaki ve performans dâhilindeki bir değişim, öğrencinin deneyimi ve çevre ile etkileşimi neticesinde ortaya çıkmaktadır (Driscoll, 2012: 10) .

Öğrenme, bilgi birikiminden ziyade, bilgilerin yetenek olarak harekete geçmesi durumu diyebiliriz. Öğrenme bir beceri kazanma ve bunu özgürce kullanabilme sürecidir. İnsan için öğrenme bitmeyen bir süreçtir. Her yerde ve durumda öğrenme kapasitemiz açıktır. İnsanoğlu öğrenerek doğar ve hayatı boyunca da sürekli bir şeyler öğreniriz. Ayrıca öğrenme bir süreçtir ve bir şeyi bilemez için belli bir sürenin geçmesi gerektiğini savunmuşlardır (Erdoğan, 2008: 5-6).

Öğrenme, sıradan bir kayıt mekanizması olarak tanımlanmaktadır. Öğrenme hazır ve dikkatli beyin tarafından algılanmaktadır. En iyi öğrenme yolu iyi bir eğitmenen geçmektedir. Fakat öğrenme sadece öğretmenin anlatımına bağlı değil ayrıca öğrenenin ilgi, gereksinim, sosyo-kültürel ve ekonomik gibi birçok durumla yakından ilgili ve karmaşık bir süreçtir. Başka bir deyişle öğrenme, belli kurallar çerçevesinde daima alıştırmalar yapmaya dayanmaktadır. Ayrıca öğrenme, oluşturmacı denilen bir yaklaşımın ürünü olarak da değerlendirilmektedir. Bu tür öğrenmede öğrenenin anlık gereksinimleri doğal ilgileri büyük önem arz etmektedir (Giordan, 2008: 7-8).

Öğrenme adım adım ilerleyerek devam edecek uzun bir süreçtir. Burada kişinin öğrenme ile ilgili genel yapısı ve öğrenme yaklaşımı önemlidir. Öğrenmenin anlamlı olabilmesi için önce

öğrenmenin öğrenilmesi gerekmektedir. Bunu için kişinin istekli olarak bilgi edinmesi, özümsemesi, içselleştirilmesi ve ihtiyaç duyduğunda kullanabilmesi durumunda öğrenme gerçekleşmektedir. Başkasının zorlaması ile değil ancak istek duyduğu sürece öğrenme gerçekleşmektedir (Şimşek, 2007: 30-34).

Öğrenme, öğretim sürecine öğreten boyutundan bakınca bazı davranış değişikliklerinin meydana geldiği görülür. Yani öğrenme, öğrenende meydana gelen davranış değişikliğidir. İnsanın yaradılıştan itibaren sahip olduğu “Hemostatik” mekanizma ihtiyaçlarını gidermede yeterli olmadığından başkalarının yardımına ihtiyaç duymaktadır. Gereksinimlerini giderebilme ve daha kaliteli bir hayat geliştirmek için, sahip olduğu potansiyelini çevreyle iletişime geçerek modern ve olağandışı edimler kazanır. Kişinin bu davranış değişikliği şekline öğrenme denmektedir. Başka bir deyişle öğrenme çevresiyle etkileşimi neticesinde bireyde oluşan düşünce, duyuş ve davranış farklılığı olarak da tanımlanabilmektedir. Bu nedenle öğrenmenin ömür boyu süren dinamik bir süreç olduğu söylenebilir (Ersanlı vd., 2006: 237).

Öte yandan öğrenme, beklenen hedeflere ulaşmak için öğretmenlerin öğrencilerine öğretmek (öğrencilerin diğer öğrenme kaynaklarıyla etkileşimlerini yönlendirmek) için bilinçli çabası olarak tanımlanmaktadır (Thohiri, 2016: 17). Yükseköğretimde ise öğrenme, öğrencilerin finansal okuryazarlık sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. İlgili araştırmalarda, finansal eğitimin öğrencilerin anlama, değerlendirme ve finansal çıkarları doğrultusunda hareket etme becerisine sahip olmaları için çok önemli bir role sahip olduğunu belirten belirtmektedir. Ayrıca finansal eğitimin bilgi ve finansal tutumlar üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkisi olduğunu belirlenmiştir (Herliani vd., 2018: 122).

2.1.1. Öğrenme Yöntemleri

Öğrenme yöntemleri esas tanımıyla, algılamayı basitleştiren hareket ve fikirler bütünüdür. Etkili bir öğrenme sürecinin gerçekleşmesi için öğrencilerin kullanacağı stratejiler farklı şekillerde sınıflandırılmalıdır. Bu sınıflandırmanın amacı öğrencilerin hareketlerine en uygun politikayı belirleyebilmektir. Eğilim ve yetenek edinimini kolaylaştırmak için, özel bir eğitim esnasında birey tarafından tüketilen düşünsel stratejilerin tümüne öğrenme stratejisi denmektedir (Şen, 2013: 102).

Günümüzde uygulanan veya yararlanılan öğrenme yöntemlerinden ayrıca söz etmek gerekmektedir. Öğrenim süresi boyunca kullanılabilecek temel öğrenme yöntemleri; Öğrenme Yöntemleri; bağlaşımcılık, bilişsel alan yöntemi, güdüleme, kişilik, toplumsal, psikolojik ağırlıklı yöntemi, bilgiyi işleme süreci yöntemi, tam öğrenme yöntemi, beyin temelli öğrenme yöntemi, işbirlikçi öğrenme yöntemi, aktif öğrenme yöntemi, proje temelli öğrenme yöntemi, eleştirel düşünme yöntemi ve altı şapkalı düşünme yöntemlerinden oluşmaktadır (Şen, 2013: 105).

2.1.1.1. Bağlaşımcılık Yöntemi

1874 ve 1949 yılları arasında yaşamış olan Edward L. Thorndike, davranışçılığın en önemli isimlerindendir. Yaptığı çalışmalar hala geçerliliğini korumaktadır. Öğrenme psikolojisi alanında ve Bağlaşımcılık-Bağ Kuramı konusunda otorite olarak kabul edilmektedir. Tüm zamanların en önemli öğrenme kuramcısı olan Thorndike, duyuşsal etkiler ve harekete geçmek için gereken dürtüler arasındaki ilişkiyi bir bağ ya da bağlantı olarak adlandırmıştır. Bu da duyuşsal olayları davranışlara bağlayan ilk ciddi girişim olmuştur. Daha önceki bağlaşımcılık türleri, fikirlerin birlikte nasıl ilişkili olduğunu göstermeye çalışmıştır fakat Thorndike’ın yaklaşımı oldukça farklıdır ve ilk modern öğrenme kuramı olarak kabul edilmektedir. Davranışın işlevsel yönlerine yaptığı vurgu temelde Darwin’in üzerindeki etkisine bağlıdır. Aslında Thorndike’ın kuramı bağlaşımcılık, Darwinizm ve bilim yöntemlerinin bir birleşimi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca bu bir koşullanma teorisidir çünkü uyarıcı ve tepki arasındaki bağlantıyı öğrenmenin temeli olarak görmektedir. Yani sadece uyarıcı koşulların davranış eğilimlerine etkisini değil, uyaran ve tepkiyi bir arada tutan bağı araştırmıştır. Çalışmaları

neticesinde ise bu bağın sinirsel bir bağ olduğunu sonucuna varmıştır (Kulaklıkaya Karaman, 2020: 12-13).

Uyarılar ve tepkiler (nöronlar - sinir hücreleri - her şekil ve boyutta olabilir. Sinir uyarılarını hem elektriksel hem de kimyasal olarak iletir. Kısa uzantılarına dendrit, uzun uzantılarına akson denir. Beynimizde 100 milyar ile 1 trilyon nöron vardır) bağlantı sürecine bağlıdır. Thorndike'in teorisi de bağlantıcı bir teori olarak kabul edilmektedir. Araştırmalarına hayvan öğrenimi okuyarak başladı ve daha sonra insan öğrenimi, sosyal psikoloji ve eğitim psikolojisine geçmiştir. Thorndike'in öğrenme üzerine çalışması, Pavlov'un klasik koşullanma üzerine çalışmasıyla aynı yıl civarında gerçekleşmiştir. Yani Pavlov ve Thorndike aynı konuyu farklı koşullar altında incelemişler ve öğrenme sürecine farklı açıklamalar getirmişlerdir (<https://www.nkfu.com>. Erişim Tarihi: 25.01.2022).

Thorndike'in bulguları, uyarıları ve tepkileri birbirine bağlayan şeyin, nöronlar arasında sinirsel bağlantıların yaratılması olduğunu öne sürmektedir. Başka bir deyişle, eşleşme, uyarılar ve tepkiler arasındaki sinirsel bağlantıdır. Örneğin, okula yeni başlayan bir öğrenci, zil çaldığında dersin başlamak üzere olduğunu (sınıfa girmesi gerektiğini) veya ara verilmesi gerektiğini öğrendiğinde, zil ile dersin başlaması veya ders arasının verilmesi gerektiği çağrışım gelmektedir. Bu ilişki, nöronlar arasında kurulan sinaptik bağlantılardan kaynaklanmaktadır. Bundan sonra, zil çaldığında, öğrenciler otomatik olarak sınıfa gitmeyi veya teneffüse gitmeyi düşünürler (<https://www.nkfu.com>. Erişim Tarihi: 25.01.2022).

Büyük düşünürlerin ve bilim adamlarının çalışmalarıyla ortaya çıkan bu yaklaşım, öğrenmeyi uyarılarla davranış arasındaki bağlantı olarak görülmektedir. Bu ilişki yeni bir davranıştır. Bu kurama göre öğrenme ilkeleri şu şekilde sıralanabilir (Sönmez, 2011: 88):

- Öğrencinin uygulayarak öğrenmesi esastır. Öğrenci, öğretme ortamına etkin bir biçimde katılmalıdır.
- Öğrenme sürecinde becerinin elde edilmesinde ve öğrenilenlerin hafızalarda kalmasında pekiştirme önemli bir yere sahiptir. Birey yeni öğrendiği bilgi ve becerileri tekrar ederek öğrenir. Tekrar, uyarıcı ile davranış arasında oluşan bu bağı kuvvetlendirir.
- Genel anlamda doğru olan davranış pekiştirilmelidir.
- Öğrenmede motivasyon nispeten aşırı öneme sahip olduğundan dolayı, motivasyon şartları kararlı biçimde düzenlenmelidir. Söz konusu düzenlemeler yapılırken öğrenci dikkate alınmalıdır.
- Genelleme ve ayırt etmeyle ilgili elde edilen davranışlar, farklı ve çok çeşitli durumlarda öğrenilmeli ve kullanılmalıdır. Bu tarzda bir öğrenme sonucu elde edilen davranışın geçerliliği ve güvenilirlik derecesi artar. Birey öğrendiğini buna benzer durumlarda kullanabilir.

2.1.1.2. Bilişsel Alan Yöntemi

Bilişsel teori, psikolojinin hemen her alanını etkilediği ve yaygınlaştığı için, psikoloji artık geçmişte olduğundan farklı bir şekilde tanımlanmaktadır. Yirmi yıl önce, çoğu psikoloji kitabı psikolojiyi davranışın bilimsel çalışması olarak tanımlamışlardır. Bugün psikoloji kitaplarında “davranışın” düşünce, duygu, deneyim ve benzeri süreçleri içerdiğini yazmaktadır. Bilişsel gelişimden etkilenen bazı psikoloji kitaplarında psikoloji, onu davranış ve zihinsel süreçlerin bilimsel çalışması olarak tanımlamaktadır. Bilişsel teoriye göre davranışımız, biliş ve öğrenmenin, geçmiş deneyimlerin ve yakın çevrenin etkileşiminin ürünüdür (Morris, 2002: 97).

Bilişsel teori psikologları, insanların pasif organizmalar değil, uyarıları algılayan, işleyen ve anlayan aktif bir sistem olduğuna inanırlar. Onlara göre, insanlarla diğer organizmalar arasındaki en çarpıcı fark, gelen uyarıları işleme ve anlama yetenekleridir. Bilişsel psikoloji fikrinsel aşamaları incelerken deneyselcilik metotlarını kullanmayı tercih etmektedir. Bilişsel yönteme göre, bulucu görüşler durağan olmaktan öte aktif olan, bilişsel aktiviteler ve bu işlemlerin koordinasyonu sonucunda gelişebilen bir denge ile açıklanmaktadır.

Bilişsel varsayım gereğince, yaratıcılıkta karşıt ve eşdeğer kavramları aynı alanda düşünme olarak tanımlanır. Girdileri mantıklı bir şekilde düzenleme, düşünceleri farklılaştırarak sorunları çözme ve tüm bu aşamaların neticesinde orijinal bir çıktı ortaya çıkarmak yaratıcılık olarak adlandırılmaktadır (Onur, 2018: 151).

Bilişsel kuramcılara göre öğrenme dâhili süreçler bütününden oluştuğundan doğrudan gözlenemeyeceğini düşüncesini savunmaktadırlar. Bu yöntemde algılamanın doğrudan taranamayan idrak, zihin, sezgi, yaratıcılık, hatırlama gibi dâhili süreçleri kapsadığı varsayılmaktadır. Bilişsel kuramcılara göre eğitim, kişinin çevresindeki oluşumlara anlam yüklemesidir. Bu kurama göre davranışçıların, hareketlerinde farklılaşma olarak adlandırdıkları olgu gerçekte bireyin belleğinde meydana gelen öğrenmenin dışı yansımasıdır. Eğitim öğretmen ve öğrencinin karşılıklı etkileşimi ile gerçekleşmektedir (Acun vd., 2011: 53).

Öğrenme, bilişsel teorisyenlere göre, kişinin iç benliğinden başlayarak bellek ve beyin temelli öğrenme kapasitesinin tatminkâr edışı ile sonuca varmaktadır. Bu yönetime göre, bilişsel yöntem savunucuları eylemlerde değişme olarak adlandırdığı olay, kişinin içinde başlayan öğrenmenin bir sonucudur. Bu dogmatik savunucuları, öğrenenlerin aktif alıcılar olduklarını, bilgiyi dinamik yöntemler ile özümseyerek öğrendikleri düşüncesini savunmaktadırlar (Sever, 2008: 8).

Bilişsel öğrenme teorisyenleri, öğrenmeyi, uyaranlar ve tepkiler arasında bir bağlantı olarak yorumlayan davranışçı yaklaşımları aşan karmaşık bir zihinsel süreç olarak görmektedirler. Bilişsel öğrenme, bireyin öğrenme sürecine aktif olarak katılarak ve kendi zihinsel yapılarını kullanarak algı ve düşüncelerinin yeniden düzenlenmesine dayalı öğrenme biçimine denmektedir. Bilgi işlemeye dayalı bilişsel öğrenme teorilerinin savunucuları, öğrencileri önceden belirlenmiş etkinliklere sık sık yanıt vermeye zorlamanın davranış temelli öğretim uygulamalarında kullanılamayacağını savunarak, öğrenmenin nasıl gerçekleştiğine dair farklı bir görüşe sahiptirler. Öğrenmeye aktif olarak katılmayı kabul etmektedirler. Böyle bir etkinlikte öğrencinin davranışı, hangi bilgilere dikkat edeceği uyaranlar ve bu bilgileri nasıl işleyeceği öğrenci tarafından değil, öğretimi veya materyali tasarlayan kişi tarafından belirlenmektedir (Onur, 2018: 152).

Bilişsel öğrenme kuramına göre, insanoğlu bir sorun karşısında, öğrenmeyi kendine has yöntemlerle gerçekleştirirler. Bilgilenme, daha önceki bilgilerin yeni bağlantılar kazanması, sorunlara dair bilgilerin toplanması ve uygun çözüm alternatiflerinin belirlenmesi biçiminde, üç esas bilişsel aşamada gerçekleşmektedir. Duyu organlarının aldığı girdilerin, algı ve bellek süreçlerinde işlenerek çıktıya dönüştürülmesine biliş denilmektedir. Başka bir deyişle dünyada ve etrafında gerçekleşen olayları anlamaya yönelik insan belleğinin yaptığı bir çalışma olan biliş; dışarıdan alınan uyarıları bellek, toplanan bilgilerin belenmesi ve hatırlanması ile düşünsel ürünlerin nitelikli ve akıl çerçevesinde değerlendirilmesi faaliyetlerini içine alan düşünsel icraatlar bütünü olarak değerlendirilmektedir (Sağlam, 2009: 259).

2.1.1.3. Güdüleme, Kişilik, Toplumsal, Psikolojik Ağırlıklı Yöntem

Bazı düşünürler tarafından geliştirilen anlayış içinde öğrenme, bireyin yeteneklerine, biyolojik ve kültürel gelişimine, içinde bulunduğu toplumun kültürüne, motivasyonlarına, eğilimlerine ve konuya olan koşullarına göre değişim göstermektedir. Gelişimsel yöntemler olarak da adlandırılabilir bu kuramcılara göre öğrencilerin belirli özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler bütün-parça-bütün, bilinen ve bilinmeyen, öğrenci merkezli ve daha sonra öğrencilere rehberlik eden şeklinde ifade edilmektedir. Bu öğrenme ilkeleri şu şekilde sıralanabilir (Sönmez, 2011: 90-91):

- Beklenen davranış öğrencinin yeteneği ile orantılı olmalıdır. Öğretim, mevcut konumda hem yavaş hem de hızlı öğrenenlere yönelik olmalıdır.
- Öğrencinin fiziksel ve kültürel çevresi detaylı olarak analiz edilmelidir. Bu kriterler öğretim sürecinde dikkate alınmalıdır.

- Öğrenme, öğrencinin içinde yaşadığı kültürel çevre gerçeğidir. Bu kültürel çevre kişinin davranışlarını, seçeceği konuyu nasıl ve ne ölçüde öğreneceğini belirlemektedir. Öğrenme içinde yaşadığımız kültürün ayrılmaz bir parçasıdır.
- Öğrencinin öğrenme alanında cesaretlendirilmesi ve desteklenmesi öğrencinin öğrenmesini hızlandırarak daha rahat bir şekle getirecektir. Dolayısıyla öğrenenin gerilim ve ürkeklik seviyesi, öğrenmeyi etkilemektedir. Bu nedenle sorunlarıyla baş edebilen öğrenciler daha başarılı olmaktadır.
- Sahip olduğu değer yargıları öğrenmeyi etkilediğinden öğrencinin ilgisinin olduğu alanda daha başarılıdır. Böylelikle, ileriye dönük gerçekleştirmek istediği ve üzerinde çalıştığı hedefi daha kısa zamanda gerçekleştirecektir.
- Öğrenmeyi etkileyen faktörler arasında eğitim verilen yerin yapısı ve içeriği de yer almaktadır. Öğrenmeyi etkileyen faktörler önemlidir. Çünkü bu faktörlerin, öğrenmeyi kolaylaştırıp ya da zorlaştırmaktadır.

2.1.1.4. Bilgiyi İşleme Süreci Yöntemi

Davranışsal ve bilişsel teorileri birleştiren bu teori, insan zihninin bilgisayarlar gibi nasıl çalıştığına ilişkin ilkelerin, bilginin işlenmesini sağlayan yapılar ve süreçlerle ilgili olduğunu iddia etmektedir. Teorinin savunucuları, öğrenmeyi etkileyen en önemli mekanizmalar olarak duyuşsal kayıt, kısa süreli ve uzun süreli hafızayı düşünmüşlerdir. Bu öğrenme sürecinin ana aşamaları; biliş, algılama ve dikkat, bilginin kodlanması ve depolanması, hafıza ve organizasyondur (Çağırğan vd., 2009: 3).

Yöntemin çalışma şekline göre öğrenenler öğrenme ortamındaki uyarıları ilgili duyu organları ile algılar ve bunları duyu tanıma adı verilen bir bellekte saklarlar. Bazı çevresel uyarılar, seçici algısal süreçler aracılığıyla kısa süreli belleğe aktarmaktadırlar. Kısa süreli belleğe yeni taşınan bilgiler, önceki bilgilerle karşılaştırılarak sıralanır ve uzun süreli belleğe aktarılırlar. Bilginin depolandığı ve tutulduğu uzun süreli bellekte, bilgi genellikle daha sonra gerektiğinde hatırlanacak ve davranışa dönüştürülecek ilişkiler ve önermeler şeklinde tutulmaktadır. Bilginin uzun süreli belleğe aktarılmasındaki adımlar tekrarlama ve kodlamadır. Anlam, bilgiyi uzun süreli bellekteki önceki bilgilerle ilişkilendirerek kısa süreli bellekte uzun süreli bellekte saklama yöntemine denilmektedir. Kodlama, önceki bilgilere yeni bilgiler eklemeyi, anlam oluşturmaya ve düzenlemeyi içermektedir (Çağırğan vd., 2009: 4).

Bilişsel hesaplama tek bir teorisin adı değildir. Bu, bilişsel olayların düzenlenmesi ve düzenlenmesi ile ilgili teorik yaklaşımlar için ortak bir terimdir. Bilimsel bir disiplin olarak bilişsel bilgi işlem, iletişim ve bilgi işlem teknolojilerinin gelişmesinden etkilenmiştir. Bilişsel hesaplama teorisi, öğrenilecek bilgiyi bellekteki bilgilere, insanların yeni bilgileri bellekte depolayan çevresel olaylara nasıl tepki verdiklerini ve nasıl kullanılacağını kodlayarak ilişkilendirmektedir (Shuell, 1986: 412).

Bilgiyi işleme modeli, yukarıda bahsedilen süreçler üzerinden öğrenmeyi açıklarken bunu bazı temel varsayımlar üzerinden yapmaktadır. Davranışçıların dayanaklarından tamamıyla ayrı olan bu kuramlar şu şekilde sıralanmaktadır (Oral, 2014: 183):

- Çalışmanın odak noktası zihinsel süreçlerdir
- İnsanlarda öğrenmeyle ilgili araştırmalar objektif ve bilimsel olmalıdır
- Öğrenme aşamasında bireyler etken durumdadır
- Öğrenme sadece gözlemlenebilen eylem değişikliklerini değil gözlemlenemeyen ve gözlenmesi gerekli olmayan zihinsel çağrışım biçimlerini de içerir
- Bilgi teşkilatlanmış biçimde bulunur
- Öğrenme, yeni bilgilerin önceden öğrenilen bilgilerle ilişkilendirilmesi sürecidir.

2.1.1.5. Tam Öğrenme Yöntemi

Tam öğrenme, okulun öğretmek istediğini tüm öğrencilerin öğrenebileceği bir yaklaşımdır. Tam öğrenme yaklaşımı, öğrencilere yönelik düzenli öğretim hizmetlerini ve

öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere yönelik desteği içermektedir. Aynı zamanda belirlenen öğrenme hedeflerine ulaşmak için gerektiğinde bilgi vererek, hemen hemen tüm öğrencilere ileri düzeyde öğrenme sağlayarak anlamlı bir tam öğrenme standardı belirlenmektedir (Başar vd., 2016: 357).

Tanınmış eğitim psikoloğu Benjamin Samuel Bloom tarafından önerilen bu model, eğitim ekibindeki tüm öğrencilere ek zaman ve öğrenme fırsatları verilirse, en üst düzeyde öğrenme elde edeceklerini iddia etmektedir. Bu modeli öğretim sürecine uygulayarak, sürecin başında yavaş öğrenme gözlemlenen öğrenciler daha sonra daha hızlı öğrenmeye başladıkları görülmüştür. Bloom, araştırması sayesinde, bireyin sınıftaki başarısında rol oynayan faktörlerin değişken ve kontrol edilebilir olduğunu keşfedilmiştir. Bu modelin başarısını belirleyen üç ana faktör bulunmaktadır. Bunlar (Genç vd. 2005: 109):

- Bireyin öğrenme süreci için gerekli bilgi ve beceriler de dahil olmak üzere bilişsel giriş davranışı,
- Öğrenme ortamının tüm değişkenlerinde (öğretmen, okul, öğrencinin kendisi, arkadaşları, öğrenme nesneleri, öğrenme süreci vb.) öğrencinin düşünce ve ilgilerini içeren sezgisel tanıtıcı nitelikler,
- Eğitim kalitesi, öğrenme süreci ile öğrencinin kişiliği ve ihtiyaçları arasındaki bağlantıyı ifade eder.

2.1.1.6. Beyin Temelli Öğrenme

Öğrenmenin doğası ve sonuçlarını açıklamaya çalışan kuramlardan biri de beyin temelli öğrenme kuramıdır. Öğrenmenin fiziksel açıdan temellerini açıklamaya çalışmaktadır. Beyin temelli kurama göre araştırmacılar, beyin hücrelerinin, öğrenme ile ilişkisini incelemişlerdir. Öğrenme süreci sonucunda beyin hücreleri, yani nöronlarda yeni akson iplikçilerinin oluştuğunu gören kuramcılar, gerçekleşen her öğrenmenin yeni sinaptik (özelleştirilmiş) bağların oluşması anlamına geldiğini iddia etmektedirler (Erden ve Altun, 2012: 18).

Beyin temelli öğrenme, insan beyninin yapısına ve davranış kurallarına dayalı bir öğrenme yöntemidir. Bu yöntemdeki önemli bir kavram, normal beyin süreçleriyle tutarlı öğrenme fırsatları sağlamaktır. Sinir sistemi, beyin, beynin biyolojik yapısı, algı, ruh, öğrenme süreçleri gibi beyinle ilgili bilgiler sinirbilim ile açıklanmaktadır. Nörobilim, beyin ve sinir sistemi arasındaki bilişsel davranışa olan bağlantıları incelemektedir. Beyin temelli öğrenme, anlamlı öğrenme için beynin çalışma ilkelerini benimsemeye ve bu ilkeleri akılda tutarak eğitim vermeye dayanmaktadır. Beyin, kalıplar, bağlantılar ve duygular aracılığıyla anlam yaratmaktadır. Beyin temelli öğrenmede öğrenciler sadece çalıştıkları konu ile olan bağlarını görmekle kalmaz, aynı zamanda sahip oldukları bilgiler ile yeni öğrendikleri bilgiler arasında ilişki kurarak anlamlı bir şekilde öğrenme sağlamaktadırlar (Süral, 2014: 34).

Başka bir ifadeyle öğrenme gerçekleştikçe, beyin hücreleri arasındaki bağlar kuvvetlenmektedir. Kuram öğrenme süreçlerini beyin hücreleri üzerinden açıkladığı için nöronların çalışma prensiplerini hatırlamakta yarar vardır. Nöronlar, bir hücre gövdesi ile bir ya da daha çok elektriksel-kimyasal mesajı hücreden öteye taşıyan akson denilen kollardan oluşmaktadır. Gövde üzerinde, başka hücrelerin kollarından elektriksel-kimyasal mesajı alma özelliğindeki dentrit adı verilen birçok uzantı bulunur. Bugüne kadar yapılan araştırmalar, beyin hücrelerinin, yüzlerce, belki de binlerce başka beyin hücresiyle ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Hücreler, etrafındaki diğer hücrelerden gelen kimyasal mesajların sürekli birbirine eklenmesinin sonucu etkinlik göstermektedir (Olson ve Hergenhahn, 2016: 360).

2.1.1.7. İşbirlikçi(Kooperatif) Öğrenme Yöntemi

J. Dewey, Vygotsky ve Slavin tarafından geliştirilen bu öğrenme modeline akademik ve demokratik yaklaşımlar hâkimdir. Bu modelde öğrenciler küçük gruplara ayrılarak karşılıklı öğrenmeye izin verilmektedir. Uyum birlikte çalışmaktan gelmektedir. Uyum, ortaya çıkan bu paylaşılan enerjilere denilmiştir. İşbirlikçi öğrenme stratejilerinin savunucuları, bu yaklaşımın

öğrenmeyi kolaylaştırdığını, insanların özgüven, sosyal beceriler ve ortak hedefler elde etmeye kararlı olduğunu ve öğrencilerin pasif öğrenmeden aktif öğrenmeye geçtiğini söylemektedirler (Ravenscroft, vd., 1999: 167).

İşbirlikçi yaklaşımın savunucuları, işbirliğinin, çeşitli insan duygularını geliştiren ve sosyal çatışma üzerinde önemli bir azaltıcı etkiye sahip olan yaşamının bir parçası olduğuna inanmaktadırlar. Bu öğrenme yaklaşımıyla öğretmenlerin öncelikle öğrencileri daha küçük gruplara ayırması gerekmektedir. Bu grupta, her aşamada öğrencilerin etkinleştirilmesini gerektirir. Konuyla ilgili öğrenciler benzer gruplara ayrılmalıdırlar (Mcvay, vd., 2007: 47).

Bu yöntem, öğrencilerin küçük ekipler halinde ortak bir amaç doğrultusunda birlikte çalışmaları koşuluyla, konuyu öğrenmeye yönelik bir yaklaşım olarak tanımlanabilir. İşbirliğine dayalı öğrenme, problemleri çözmek için oluşturulmuş küçük karma öğrenci grupları arasında karşılıklı iletişime dayalı demokrasi ilkelerine dayalı bir öğrenme sürecidir. Bu öğrenme yöntemi, iki veya daha fazla öğrencinin belirli bir konu üzerinde birlikte çalışmasına ve öğrencilerin işbirlikli öğrenme sistemini kullanmalarına olanak sağlamayı amaçlamaktadır (Tan, 2015: 284).

Günümüz öğretim yöntemlerinden biri olan işbirlikçi öğrenme; bir mevzuya çözüm bulmak, bir vazifeyi icra etmek, bir soruna çözüm üretmek için paydaş dava yöresinde çalışmak demektir. Bu yöntem ile bireysel fayda yerini paydaş amaç, paydaş rol, paydaş görev, ortak kaynak ve paydaş ödüle bırakmaktadır. İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemi uygulamasında öğrencilerin ayrı cinsten, küçük gruplar oluşturularak “ben” duygusu yerine “biz” duygusu ile hareket etmeleri sağlanmaktadır. Öğrencileri rekabetten uzak kendi öğrenmelerine odaklanmak yerine birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı olmalarına teşvik etmektedir. Bu yöntem, ayrıca işbirliği ve sorumluluk duygusu, psikososyal ve duygusal gelişim, sosyal öğrenme sağlamaktadır. Öğretmen, öğrenme sürecinde yol gösterici ve rehber konumundadır. Muhasebe öğreniminde işbirliğine dayalı öğrenme yönteminin kullanılması esnasında öğrenciye doğrudan öğretmen tarafından bilgi girişi sağlandığı gibi, grup içi ve gruplar arası soru-cevap yöntemi, akran öğretimi, tartışma, problem çözme vb. öğrenme yöntemlerinin bir arada kullanılmasına imkân sağlayabilmektedir. Ayrıca işbirlikçi öğrenme yöntemi öğrencide üst düzey düşünme becerisi kazandırılmasında etkili olmaktadır (Turan, 2019: 63).

İşbirliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin küçük gruplar halinde çalıştığı ve birbirlerinden öğrendikleri süreç olarak tanımlanabilir. Bu şekilde, tüm grup çalışmaları işbirlikçi öğrenme olarak kabul edilmez, bu nedenle öğrenciler küçük gruplar halinde etkileşime girmektedirler. Eğitimci öğrencilere yol göstererek yardımcı olmaktadır. Grup çalışması öğrencilerin birbirine yardımcı olacağı şekilde yapılandırılmalıdır (Durak, 2009: 58).

2.1.1.8. Aktif Öğrenme Yöntemi

Aktif öğrenme, öğrencilere öğrenme sürecinde biraz sorumluluk vermeyi amaçlamaktadır. Bu model, öğrencilere öğrenme sürecinde çeşitli düzenlemeler, uygulamalar, değerlendirmeler, geliştirmeler vb. fırsatlar sunarak öğrencinin yaptığı tüm araştırmaları kapsamaktadır. Bu yaklaşım, öğrencileri pasif ve gözlemci bir konumdan kurtarır ve onları öğrenme etkinliklerinin ortasına atmaktadır. Ancak bu öğrenme yaklaşımı ile öğrenciler zihinsel yeteneklerine, muhakemelerine odaklanırlar, geriye dönüp ne kazandıklarına bakarlar ve bu aşamada temelde hareket etmek yerine geriye bakarak karar verme varsayımına dayanmaktadır. Bu sayede öğrenci derin düşünme ve karar verme yeteneğini harekete geçirerek çeşitli öğrencilerle işbirliği yapmaktadır (Süral, 2016: 33).

Aktif öğrenmede öncelikle içsel isteklendirme oluşturulmalıdır. Temel isteklendirme, bireyin içinden gelen merak, ilgiler, öğrenme ihtiyaçları, yetenekler ve gelişim duygusu olarak tanımlanmaktadır. Öğrencileri içsel olarak motive etmenin bir diğer yolu, belirlenmiş eğitim hedeflerini amaç olarak belirlemek ve onlara bu hedeflere göre hareket etmelerini öğretmektir. Aksi takdirde bireyler kendileri gibi hissetmekle başkaları gibi hissetmek arasında sıkışıp kalabilir, arzularını bastırabilir, zihinsel ve duygusal karmaşa yaşayabilirler. Temel

isteklendirme, öğrencilerin öğrenme etkinliklerinde uyanık olmalarını sağlamaktadır. Bu durumda aktif bir öğrenci aktif bir zihne sahip olan öğrencidir. Aktif öğrenme, öğrencilerin öğretim sürecindeki pasif dinleme ve not alma rollerinin ötesinde, onlara öğrenme sürecinde kendi düzenlemelerini yapma fırsatı vermektedir. Aktif öğrenmede bireyin nasıl öğreneceğini bilmesi, bilişsel yetenek ve mekanizmalarına aşina olması yani öğrenmeyi öğrenmesi zorunludur (Kardaş ve Uca, 2016: 121).

Öğrencilerin araştırmaları için ihtiyaç duydukları materyalleri ve kaynakları kullanmaları, bilgi ve deneyimlerini kategorize edip sunmaları, çalışma sırasında bireysel ve takım halinde bağımsız çalışmaları, içten öğrenmekten kaçınmaları ve yeniliği benimsemeleri gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerden takım çalışması içinde karşılıklı yarar için hareket etmeleri ve sürekli iletişim anlayışı içinde birlikte çalışmaları beklenmektedir. Bu süreçte öğrencilerin probleme bakış açılarını geliştirmeleri ve onlara sorumluluk almaları gerektiğini hatırlatmaları beklenmektedir. Öğrenciler bu sürece aktif olarak katılmalı, derste anlatılanları not etmeli, belirli bir konuda çeşitli kaynakları okumalı ve problemi çözmenin yollarını bulmalıdırlar. Ayrıca düşünmesi, öğretmenden problem çözmesini istemesi, nedenini açıklaması, çeşitli problemleri örneklerle karşılaştırması, çözüme yönelik kaynaklara erişmesi, deneyler yapması ve diğer etkinlikler yapması gerekmektedir (Sönmez, 2011: 154).

Aktif öğrenme, öğrencilerin öğrenme sürecine doğrudan ve aktif bir şekilde katılımıdır. Aktif öğrenmede, aktif bilgi edinme, anlama ve anlam kazanmada, öğrenenler sadece rutinleri dinlemek ve uygulamakla kalmaz, aynı zamanda tartışır, varsayım kurar, araştırır ve farklı bakış açıları kazanmaktadır (Perkins, 1999: 7).

Bir anlamda aktif öğrenme, öğrenenin öğrenme sürecinin her aşamasında seçim yapma fırsatından yararlanmak anlamına gelmektedir. Bir başka anlamda zihinsel aktivite ile ilişki kurmak anlamını ifade etmektedir. Bu, öğrencinin öğrenme sırasında entelektüel yeteneklerini ne ölçüde kullandığını ifade etmektedir. Bu nedenle aktif öğrenme bir yandan öğrenme, diğer yandan aktif düşünme olmalıdır. Aktif öğrenmede öğrenciler kendi programlarını oluştururlar, arzu ettikleri öğrenme hedeflerini ve aktivitelerini seçerler, ilerlemelerini ölçerler ve hatalarını ve başarılarını yansıtır. Bu anlamda aktif öğrenme, öğrenenin kendi öğrenme etkinliklerinin hazırlanması, uygulanması, düzenlenmesi, yönetimi, geri bildirimi ve korunması anlamına gelmektedir (Mentiş Taş, 2005: 178).

2.1.1.9. Proje Temelli Öğrenme Yöntemi

Proje tabanlı öğrenme, problemleri çözmek için tasarım, hayal, düşünce ve kurguya dayalı bir öğrenme yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır. Kazanılacak öğrenmeyi değil, öğrenmenin aşamalarını şekillendirmek için bu özelliklere sahip bir öğrenme yaklaşımı kullanılmalıdır. Bu nedenle, bir proje veya kurgu, değiştirilebilir olarak kabul edilen sıralı fikirlerin bir halidir. Yaklaşımın anahtar sözcüklerinden biri olan "temel", projenin hedef odaklı olmadığını, daha çok temel oluşturduğunu ve süreç temelli öğrenmeyi ortaya çıkardığını vurgulamaktadır (Erdem, 2002: 174).

Bu öğrenme yaklaşımı, öğrencileri öğretim sürecine aktif olarak katılmaya teşvik etmektedir. Bu proje odaklı ve süreç odaklı anlayış çerçevesinden dolayı, öğrencinin zihinsel yapısının sürekli katılımı ve yeniden düzenlenmesi ile öğrenme anlamlı hale getirilmektedir. Sürekli değişen yaşam koşullarını gerektiren ve proje tabanlı öğrenmeyi yaratan da bu öğrenme sürecidir. Öğrencilerin öğrenmelerini yapılandırmaları, planlamaları ve yönlendirmeleri, problemlere farklı açılardan bakma becerilerini geliştirmeleri, karşılaştıkları problemleri ekip ruhu içinde çözmeye ve aşmaya çalışmaları için bir ortam sağlamaktadır (Sönmez, 2011: 154).

2.1.1.10. Eleştirel Düşünme Yöntemi

Eleştirel düşünme, eksiksiz bir ürün veya fikri ortaya çıkarmak için ne yapılması gerektiğine ve ne yapılmaması gerektiğine karar vermek amacıyla bir alan içinde düşünmek ve mantıksal kuralları izlemek olarak tanımlanmaktadır. Eleştirel düşünme, felsefe ve psikoloji gibi

iki ana bilimin çalışma alanı içinde bilgiye en etkin şekilde erişme, bilgiyi alma, değerlendirme ve kullanma yeteneklerine ve eğilimlerine dayandığından, tutarlılık gibi temel ilkeleri kapsamaktadır (Seferoğlu ve Akbıyık, 2006: 194).

Araştırma sonuçları, öğrencilerin yeterli kompozisyona sahip olmadıkları için mevcut durumda akıl yürütme becerilerini ortaya koymakta zorlandıklarını göstermektedir. Bir kişinin belirli yeteneklere sahip olması, o kişiyi bu yetenekleri doğru şartlar ve ortamlarda sergilemeye mecbur etmelidir. Bireyin çevresindeki bireylerden psikolojik olarak ayrılması, bilgiye dayalı olarak beceri ya da yeteneklerden ziyade arama, belirgin şeyleri bulma, bu bilgiyi bulmak için risk alma ve eleştirel düşünme eğilimi olarak tanımlanmaktadır (Seferoğlu ve Akbıyık, 2006: 194).

Akıl yürütme ve tartışma yoluyla elde edilen bilgiler bellekte bulunmaktadır. Konumuz muhasebe eğitimi, burada genel ilgi konusu elbette ilgili muhasebe dersinin konusu olmalıdır. Kanun, muhasebe ile ilgili olarak birden fazla yasal sınırlamaları öngörmesine rağmen, bu yöntemin konularda kullanımı yoruma dayalıdır. Çünkü öğrenci katılımı ve akademik performans açısından da faydalı olmaktadır. Temel muhasebe bilgilerinin toplanması ve uygulama alanlarında tartışarak gerçeği bulma yöntemi, eğitimsel amaçlara ulaşmada en etkili öğretim yöntemlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Çukacı ve Elagöz, 2006: 149).

Eleştirel yaklaşım, öğrenci merkezli bir sınıf ortamının oluşturulduğu ve öğrencilerin düşüncelerini özgürce ifade edebildiği bir ortamda belirli bir amaç için yapılan konuşmaları içerir. Yöntemin başarıya ulaşması için sohbet havasında değil, belirli bir amaç doğrultusunda olması, tartışmaya katılacak kişilerin tartışma konusu hakkında hazır bulunması, bilgi düzeyinin bilinmesi ve bir neticeye ulaştırılması gerekmektedir. Eleştirel yöntem derse karşı ilgi duyma, eleştirel düşünme, sözel iletişim kurma, gruba ait olma, sorumluluk alma, liderlik ve dinleme becerilerinin gelişmesine katkı sağlayabilmektedir. Muhasebe öğrenimi sırasında eleştirel yönteminin kullanılması ise öğrencinin bilişsel alan basamaklarından kavrama, analiz etme ve yorumlama davranışlarının kazanılmasına yardımcı olabilmektedir. Öğrencinin sahip olduğu bilgiyi kullanarak finansal tablo yorumlaması ya da yorumlanan bir tablo sonucuna ek bilgi sunması bilişsel gelişim ve mesleki yeterlilik sağlanması bakımından fayda sağlamaktadır (Turan, 2019: 65).

Katılımcıların konu hakkında düşüncelerini sağlamak, anlaşılmayanları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek için önemli yöntemler kullanılmaktadır. Ağırlıklı olarak bir soruna çözüm aranırken, konuyu anlama aşamasında karşılıklı görüş bildirirken ve değerlendirme araştırması yapılırken bu yöntem kullanılmaktadır. Bu şekilde eğitici, katılımcılarla etkileşime girmektedir. Katılımcılara kendi hayatlarından örnekler verme fırsatı sunmaktadır. Bu yöntem analiz, bütünleştirme ve değerlendirme gücüne sahiptir. Bu yöntemden yararlanmak için konuları önceden belirlemeniz ve tartışmaları önceden planlamanız gerekmektedir (Demirel, 1994: 45-48).

2.1.1.11. Altı Şapkalı Düşünme Yöntemi

Edward De Bono tarafından geliştirilen, en yüksek düşünme becerilerini elde etmek için kullanılan bu öğrenci merkezli teknik, eleştirel düşünme ile başa çıkmak için en sık kullanılan tekniklerden biri olarak tanımlanmaktadır. Bu teknik, farklı fikirlerden en iyi şekilde yararlanmak için bir konuyu veya konuyu ayrı bölümlere ayırmaktadır. Bu doğrultuda birey probleme odaklanarak, bölümleri düzenleyerek her bölümü parçalar halinde ve birbirinden ayrı inceler ve çözüm bulunana kadar çalışmaktadır (Bodur, 2018: 138).

2.2. Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

Öğrenmenin beş unsuru vardır: öğrenen, öğrenme, öğrenme, öğretme ve öğrenme ortamıdır. Bu beş maddeyi öğrenmeye etkileri açısından değerlendirdiğimizde, son iki maddenin öğrenmeyi doğrudan etkilemediğini, diğerinin yani dolaylı öğrenmenin etkilediğini görebilmekteyiz. Örneğin öğretmenler, öğrencilerin daha aktif öğrenmelerine yardımcı olarak,

konuyu öğrenmeyi kolaylaştırarak ve öğrenmeyi doğrudan etkilemek yerine uygun öğrenme stratejilerini kullanarak öğretmelidirler. Öğrenme kolay veya zor olabilmektedir. Benzer şekilde, fiziksel şartlar, sıcaklık, ışık ve ses açısından karakterize eden bir öğrenme ortamı, öğrenenlerin farklı öğrenme stratejilerini uygulamaları ve sınıfı dâhil ederek öğrenmeleri için uygun amaç olarak belirlenmektedir (Seven ve Engin, 2010: 190). Dolayısıyla, öğrenmeyi etkileyen faktörler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

2.2.1. Etkin Katılım

Çağımızın bilimsel, ekonomik, teknolojik ve sosyal gelişmeleri, bireylerin beklenen niteliklerini çeşitlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Çoğu araştırmaya konu olan bu niteliklere bakıldığında, 21. yüzyıl bilgi toplumunun belirli alanlarında bireylerin temel düzeyde düşünme, iş, yaşam becerileri ve bilgi birikimine sahip olmaları beklendiği görülmektedir. Bu niteliklerin çoğu, bireylerin akademik gelişimine bağlıdır. Öte yandan işbirliği içinde ekip çalışması, etkili iletişim, sorumluluk alma, girişimci olma, sosyal faaliyetlere katılma, yeni şeyler deneme gibi nitelikler ise öğrencilerin sadece akademik değil aynı zamanda sosyal ve kültürel gelişimi ile de ilgilidir. Bu nedenle öğrenimin her kademesinde öğrenciler akademik etkinliklerin yanı sıra kendilerine sunulan sosyal ve kültürel etkinliklere de aktif olarak katılmalıdırlar (İlhan vd., 2018: 214).

Katılım, öğrenenlerin öğrenmeye hazırlanan, işaretler ve açıklamalarla gösterilen etkileşimi olarak tanımlanır. Bu etkileşim, deneyimin ürünü olarak tanımlanan öğrenmeyi gerçekleştirmek için gereklidir. Öğrencinin etkileşiminin ve dolayısıyla katılımının kendisine sunulan öğretim etkinliğine bağlı olduğu ve öğretmenin sunumuna, üyelerine, dinlemesine bağlı olduğu öngörülmektedir. Öğrenci katılımını sağlamanın yolunun öğrencinin önceki öğrenmelerini dikkate almaktan geçtiği, işaret ve açıklamaların öğrenciye özel olduğu ve öğrencinin motivasyonuna bağlı olarak her öğrencinin elinden geldiğince katılım fırsatına sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu vurgunun nedeni, öğrenciler arasındaki temel bireysel farklılığın, öğrenmeleri gereken zamanın uzunluğu olarak tanımlanmaktadır. Öğrenme kuramının gelişmesinin ardından, öğrenenin aktif bir bilgi işlemcisi ve yapıcısı olarak öğrenme sürecindeki rolü değişmektedir (Özçelik, 1992: 17).

Aktif öğrenme olarak da bilinen etkin öğrenme; Bu, öğrencilerin öğretme ve öğrenme durumlarında kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu aldıkları, öğretme ve öğrenmenin farklı yönleriyle ilgili temel karar verme ve düzenleme gibi becerileri kullanma fırsatı sağlayan bir öğrenme aşamasını belirtmektedir. Karmaşık eğitsel etkinliklerle öğrencilerin bilişsel yeteneklerini öğrenme sürecinde kullanmalarına rehberlik etmektedir. Aktif öğrenmenin temelini kavramak için yaparak öğrenme, eylemle öğrenme, öğrenci merkezli öğrenme, akran öğrenme, sosyal öğrenme ve işbirlikli öğrenme gibi çeşitli terimler bir arada kullanıla bilinmelidir (Gür ve Seyhan, 2006: 25).

Aktif öğrenmede birey, öğrenme sürecinin bir ögesidir. Geleneksel öğrenmede olduğu gibi, öğrenciler kendilerine aktarılanları alan ve daha sonra tekrar eden aktif alıcılar konumunda değildirler. Öğrenciler edindikleri bilgileri günlük yaşamda kullanabilirler. Bu yaklaşım, öğrencileri öğrenerek kendi hayatlarını şekillendiren bireyler olarak görmek istemektedir. Yine bu yaklaşımda öğrencileri, öğrendikleri bilgileri günlük yaşamlarında karşılaştıkları problemlerin çözümünde kullanabilen, kendini ifade edebilen, problem çözebilen, eleştirel düşünme becerisine sahip, donanımlı, duyarlı, etkili ve saygılı bireyler olarak tanımlamaktadır. Aktif öğrenmede öğrenen öğrenmeyi öğrenmeli ve öğrenenlerin bu öğrenme yollarından kendilerine uygun olan yöntemi seçmelerini desteklenmelidir (Izgar ve Çalışkan, 2018: 496).

Aktif öğrenme aşamasında öğrenmenin eğlenceli ve özgür olması, herkesin kendini rahatça ifade edebildiği bir sınıfta demokratik bir ortam oluşturulmalıdır. Ayrıca, öğrenme ortamı heyecan verici olmalıdır. Başka bir deyişle, birden fazla öğrencinin duyularını canlandırmanız gerekmektedir. Sözlü, edebi veya eğitici metinler, bilmece, bulmacalar, görsel imgeler, çizgi filmler, hareketli görseller ve modeller ve işitsel klasik müzik eserleri,

şarkılar ve şiirlerle desteklenen bir öğrenme ortamı öğrenenler için etkili olacaktır. Öğrenmeyi teşvik etmek için kullanılan araç-gereçlerin kaliteli ve birden fazla olması gerekmektedir. Sınıfta tek bilgi kaynağı olan ders kitapları her zaman tek uyarıcı olarak kullanılmamalıdır. Öğrencinin duyularını harekete geçirmek için çeşitli kaynaklar ve araçlar kullanılmalıdır. Bu nedenle öğretmenlerin öğrenci değerlendirme yöntemlerini kullanırken materyal tasarlayabilmeleri ve kendi yöntemlerini geliştirebilmeleri gerekmektedir (Sever, 2008: 45).

Aktif katılım, öğrenme ve öğretme aşamasında her zaman dikkate değer bir kavram olmaktadır. Öğrenci motivasyonunun en önemli sonucu olarak kabul edilen aktif katılım, zaman içinde kavramsal olarak değişmiştir. Motivasyon teorileri gibi, katılımı ilgili son araştırmalar, katılımın niceliğinden çok kalitesine odaklanmaktadır. Bu çalışmaların sonucunda ise öğrencilerin derse bağlılık ve memnuniyetsizliklerine odaklandığı tespit edilmiştir. Güvenç, Türkçe’de kendini kaptırma ve doyumsuzluk kavramlarının bir arada kullanılmasının yarattığı zorluklara karşı "aktif katılım" kavramını ortaya atmıştır. Aktif katılım kavramı, öğrenci katılımının niteliğini vurgulamaktadır (Güvenç ve Koç, 2016: 348).

Özveri kavramı, engellere ve zorluklara rağmen harekete geçmenin yanı sıra motive edilmiş eylemin başlatılması olarak tanımlanmaktadır. Çünkü memnuniyetsizlik sadece kendini derse verememek değil, aynı zamanda dikkatin, zihinsel katılımın olmadığı mekanik bir katılımı ifade etmektedir. Ayrıca memnuniyetsizlik kavramı depresyon, üzüntü, yabancılaşma gibi olumsuz duygusal faktörleri de içermektedir. Araştırmalar, kendini açmanın öğrenci başarısının ve davranışının güçlü bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Öte yandan yapılan araştırmalar, kendini açmanın öğrencileri öğrenme ortamındaki riskli davranışlardan koruduğunu göstermektedir. Öğrenmeyle meşgul olan öğrencilerin notları diğer öğrencilere göre daha yüksek ve okuldan ayrılma oranları daha düşüktür. Buna karşılık, hoşnutsuz öğrenciler sınıfta yıkıcı davranışlar sergileme, okulu bırakma gibi birçok riskle karşı karşıya kalmaktadır (Güvenç, 2015: 256).

2.2.2. Motivasyon

Motivasyon sözcüğünün köküne baktığımızda motive'dir. Ancak motive kavramı Latince Maveria kelimesinden türemiş ve hareket etmek anlamına gelmektedir. Bununla beraber motive talep, arzu, istek ve gereksinim gibi anlamlara gelen bir sözcüktür. Belirli amaçları uygulamaya koymak amacıyla insanları canlandıran, insanın içini yönlendiren gerilim, becerilerden ortaya çıkan akli ve müteessir anlamında kullanıldığını söylemek mümkündür. Öğrenciler için amaç ve talep doğrultusunda yapılacak işte Motivasyon önemli yer tutmaktadır. Bilişsel kuramcılar motivasyonu, fikir, beklenti, ilerideki hadiselerin oluşması ve başlıca zihinsel fonksiyonların amaca doğru tavırlara etkisi konuları bakımından değerlendirmektedir. Ayrıca, gerçekte öğrenciler, eylemlerinin hedeflerine ulaştığını anladıklarında daha çok çalışmaktadır. Başka bir deyişle, belirli bir hedefe ulaşma beklentisi ne kadar yüksek olursa, öğrenciler o hedefe ulaşmak için o kadar fazla çaba sarf edeceklerdir (Çoştı, 2016: 43).

Motivasyon; beklentileri, istemleri, ihtiyaçları, dürtüleri ve yatkınlıkları kapsayan bir kavram olarak tanımlanabilmektedir. Ayrıca motivasyon, bazı derslerin öğrenilmesinde giriş aşaması olarak görülmekte ve böylelikle öğrencileri harekete geçirmek, eğitim süresince olması gerekenleri gerçekleştirmekte ve öğrencilere yarar sağlamaktadır (Peklaj ve Levpuşcek, 2006: 157).

Motivasyon, bir kişinin belirli bir faaliyette bulunma arzusu veya niyeti olarak tanımlanabilir. Başka bir tanıma göre motivasyon, insan davranışlarını etkileyerek yönlendiren, güçlendiren ve kontrol eden bir dizi iç ve dış dürtü ve arzu kaynağı olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca motivasyon, ihtiyaçlar, inançlar, yetenekler ve hedefler gibi başarıyı veya faaliyeti etkileyen bir kişinin özelliklerinden türetilen bir terimdir. Motivasyon, canlı organizmaların tepkilerini ve bu tepkilerin gücünü belirleyen temel değişkenlerindendir. Yeterince motive olmayan öğrenciler öğrenmeye hazır değildirler. Öğrenmeye ilgi, yalnızca kişinin öğrenmesi için önemli bir neden olduğunda ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler aktif olarak motive olduklarında, kendi okuduklarını anlamalarını kontrol edebilen uzman okuyucular haline

gelmektedirler. Motivasyon, öğrencilerin öğrenme sürecinde kazandıkları birçok yeni davranışın gelişmesinde de rol oynayan en önemli faktörlerdendir (Yazıcı ve Kaya, 2010: 34).

Motivasyon kelimesinin Türkçe karşılığı güdülenme, motive kelimesi ise güdü olarak tanımlanmaktadır. Motivasyon, bireyi bilinçli bir davranış sergilemeye iten güç olarak tanımlanabilir. Motivasyon doğrudan gözlemlenemese de, davranıştan çıkarılabilirler. Kişisel motivasyon gizlidir. Çünkü motivasyona değil, sadece kişinin ne yaptığına bakarız ve bazen bunun hedefle nasıl ilişkili olduğunu anlamaya çalışırız. Motive olmuş bir birey, motive olmayan bir bireye göre bir faaliyeti daha isteyerek ve verimli bir şekilde gerçekleştirmektedir. İhtiyaçları, ilgileri, korkuları ve istekleri içeren genel bir kavram olan motivasyon, davranışları yönlendiren ve bireyleri hedeflere doğru yönlendiren güçleri ifade etmektedir. Başka bir deyişle, bireyin bir şeyi yapma arzusu, eylem bireyin ihtiyacını karşıladığı sürece uygunluk kazanmaktadır (Yazıcı ve Kaya, 2010: 36).

Gereklilik, bireyin fizyolojik, biyolojik veya kazanılmış eksikliği veya yetersizliği olarak tanımlanabilir. İhtiyaçlar kişinin yaşamını veya varlığını sürdürmesini ifade etmektedir. İhtiyaçlar giderilmediğinde bireyin hayatını tehdit edebilmektedir. İnsanlar belirli bir amaç çerçevesinde farklı davranışlar sergilemekle birlikte çoğu zaman kendi ihtiyaçları doğrultusunda hareket etmektedirler. İhtiyaçlarını karşılama arzusu karşılanırsa da karşılanmasa da organizmayı harekete geçirmektedir. Öte yandan, canlıları harekete geçirmek için ihtiyaçlara dayalı güdüler bulunmaktadır. Motivasyonumuz, eylemlerimizi belirli hedeflere yönlendirmektir (Aytaç, 2004: 60- 61).

2.2.3. Konsantrasyon

Konsantrasyon kavramı dikkat üzerine kuruludur ancak konsantre olabilmek için süreç öncesinde bireyi hızlandırma gücüne sahip olmanız gerekmektedir. Bu güçlü yönler örnek olarak, konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmak, istekli ve azimli olmak ve konunun ilgi alanlarına hâkim olmak gösterilebilir. Böylelikle önümüzü açacak noktalara sahipsek daha güvenilir adımlarla yolumuzu yürümenin kolay yollarını bulabiliriz (Tudos vd., 2015: 21).

Kişinin tamamen kontrol edemediği ve olmak istemediği sorunlara odaklanamadığı bir davranış beklemek zordur. Konsantrasyon, tüm bireyler için içsel kaynaklarını ve potansiyellerini en iyi şekilde kullanabilmeleri için önemlidir. Bilinç ve bilinçdışı güçlerinin bulunduğu merkezi alan yoğunlaştırılmış beyin olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle sadece odaklanmış bir zihin en iyi performansı göstermektedir (Erdoğan, 2015: 36).

Dikkat ve konsantrasyon, uyaranları algılama ve öğrenmenin önemli faktörlerindendir. Bu nedenle okul öncesi dönem de dâhil olmak üzere çocuklara temel becerilerin kazandırılması gerekmektedir. Anaokulu, çocuğun okula hazırlığının ilk yılını temsil ettiği ve sonraki eğitimin temelini oluşturduğu için eğitimin önemli bir aşamasını temsil etmektedir. Bu noktada öğretmenin beceri ve yetenekleri de önemlidir. Okul öncesi öğretmenlerinin odaklandığı kavramlarda dikkat ve konsantrasyon ilk sırada yer almaktadır (Karakulaklı, 2017: 47).

Planlama, etkili eğitim ve işyerinde çalışma konularında ön planda oldukları için öğretmenlerin bu iki kavrama odaklanması gerekir. Öğretmenlerin çocuklarına odaklanmasına ve odaklanmasına yardımcı olan bir kavram öz yeterliktir. Öz yeterlik, gelecekteki zor durumlarla başarılı bir şekilde başa çıkma yeteneğinize olan güven ve güvenin yansıması olarak ifade edilmektedir. Alan indeksi çalışmaları eğitimde öğretmen öz yeterliğinin önemini ortaya koymuş olsa da, dikkat ve konsantrasyonun geliştirilmesinde öğretmen öz yeterliklerinin günümüzde öğrenci eğitim ve öğretiminin erken evrelerinde önemli olduğu ve bir sorun olarak değerlendirildiği görülmektedir. Böylelikle çocuk eğitimcilerinin dikkat ve konsantrasyonlarını geliştirmeye yönelik bir ölçek geliştirilmelidir (Tortop ve Kestanlıoğlu, 2018: 72).

İnsanlar bazen duyu organları aracılığıyla sayılamayacak kadar çok uyaranla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bunlardan sadece birkaçını algılayabilmektedirler. Aynı şekilde öğretim sürecinde dikkat çekecek ve öğrencilerin derse konsantre olmalarını imkânsız hale getirecek

birçok uyarıcı ortam bulunmaktadır. Konsantrasyon, öğrenmeyi doğrudan etkileyen faktörlerden biridir. Bir uyarana bilinçli olarak odaklanma süreci olarak tanımlanır. Konsantrasyon bilişsel bir kavramdır ve bilgi işlemenin başlangıcında uyarının duyuşsal kaydından hemen sonra yer almaktadır. Âdemoğlu, herhangi bir konuya ilgi gösterdiğinde, tüm melekelerini ve aklını harekete geçirmektedir. Bu durum öğrenme sürecini kolaylaştırmaktadır. Dikkat, özellikle tüm bilinçli öğrenmeler için gereklidir. Başarılı bir araştırma yapmak isteyen herkes, kendisini ilgilendiren şeylere odaklanmalıdır (Çoştı, 2016: 44).

Ayrıca dikkatin yapısı zihinsel bir uyarılma ve seçme sürecine sahiptir. Zihin, dış dünyadan gelen uyarıları almaya, uyarıları algılamaya ve maruz kaldığı büyük miktardaki uyarılar arasından amacına uygun olanı seçmeye hazır bir şekilde beklemektedir (Yazıcı ve Kaya, 2010: 36).

Bilincin belirli bir noktasında toplanmasına konsantrasyon denmektedir. İyi bir öğrenme için öğrencilerin derslerine odaklanmaları gerekmektedir. Bu süreç ise ancak güdüleme ve kaygılardan kurtulmayla mümkündür. Öğretmenlerin kullandığı en önemli motivasyon ve araç notlardır. Ayrıca konunun önemini açıklamakta motive edebilir ve böylelikle artırılabilir. (Seven ve Engin, 2010: 195).

2.2.4. Olgunlaşma

Öğrenmeyi etkileyen en önemli faktörlerden biri, öğrencilerin ihtiyaç duyduğu olgunluğu elde etmektir. Bazı araştırmacılar olgunluğu hem insan yapısını hem de işlevini etkileyen iç kuvvetlerin bir ürünü olarak tanımlamaktadırlar. Bu nedenle diğer disiplinlerde olduğu gibi muhasebe eğitiminde de öğrencilerin belirli bir olgunluğa ve gelişime erişmeleri gerekmektedir. Bu bakımdan muhasebe eğitiminde öğrenci olgunluğu hesaplanarak eğitim verilmesi önemlidir. Öğrencilerin belli bir olgunluğa erişmeleri önemlidir ancak öğrencilerin öğretim konusunda dikkatli olmaları gerekmektedir (Çoştı, 2016: 35).

Organizma türe özgü hazır durumda olabilir, ancak gerekli olgunluğa ulaşmadıysa yine de öğrenemez. Davranışların öğrenilebilir olması için organizmanın belirli bir olgunluk ve gelişim düzeyine ulaşması gerekmektedir. Olgunluk, yaş ve zeka açısından değerlendirilebilir: Yaş: Öğrenmenin gerçekleşmesi için organizmanın davranışı öğrenebilecek yaşta olması gerekir. Örneğin, bir kişinin yürümeyi öğrenebilmesi için yaklaşık 9 aylık olması gerekir. Zekâ: Bazı insanlar yaş olarak olgunlaşmış olsalar da, zihinsel olarak yeterince olgun olmadıkları için öğrenemeyebilirler. Zihinsel olgunluk genellikle zekâ kavramıyla birlikte görülür. Herkesin üzerinde uzlaşabileceği bir tanım olmasa da zekâ, yeni durumlara uyum sağlama gücü olarak tanımlanabilir (Seven ve Engin, 2010: 191).

2.2.5. Derse Ayrılan Zaman

Derse ayrılan zaman dikkate alındığında, öğrenme yöntemleri aralıklı öğrenme ve tam öğrenme olarak sınıflandırılabilir. Aralıklı çalışma, ilgili bir konuyu günlük veya haftalık olarak tekrarlayarak derslerin sistematik olarak incelenmesi anlamına gelmektedir. Tam çalışma, sınav sırasında sadece derse çalışmak anlamına gelmektedir. Bütün olarak sınava hazırlananlar sınavın öncesinde dersleri umursamazlar, sadece sınav günü öncesi sınava çalışmaktadırlar. Genel olarak aralıklı çalışma yöntemleri ile bütün olarak çalışma elbette iki uç noktadır, ikisini birleştirmek kesinlikle daha fazla başarı getirecektir. Ancak “hangisi daha faydalı” sorusunun yanıtı beklenenden biraz farklı olmaktadır. Kapsamlı bir şekilde sınava giren öğrencilerin, bir sonraki günlük sınavda, aralıklı sınava giren öğrencilere göre daha iyi performans gösterdiği ve bunun da daha yüksek puanlarla sonuçlandığı görülmüştür. Bu nedenle başarıyı arzulayan öğrenciler her iki yöntemi birlikte çalışmayı sevmektedirler. Kısa sürede yüksek puanlar almak isteyen öğrenciler ise bütün olarak çalışmayı istemektedirler. Ancak bu yöntemi kullananlar öğrenilen bilgileri kısa bir zaman sonra unutmaktadır. Aralıklı çalışan kişilerin bilgilerinin daha stabil olduğu uzun süre hafızalarında tutabildikleri söylenilebilir. Eğitimciler, derslerde

işlenen konuların yaşam için gerekli olduğuna inandıkları için aralıklı çalışmayı daha faydalı görmektedirler (Seven ve Engin, 2010: 195).

2.2.6. Öğrenilen Konunun Yapısı

Tartışılan konunun yapısına göre, bütün olarak çalışması ve parçalara ayırarak çalışma şeklinde oluşturulmaktadır. Hangisinin daha yararlı olduğu konuya bağlıdır. Konu bütünleşik ise ve parçalara ayrıldığında parçaları yeniden bağlamak için çok çaba harcanıyorsa bir bütün olarak çalışmak daha faydalı olacaktır. Ancak genel olarak eğitim sistemleri bölümlere ayrılarak öğrenilmesi kolay ve pratik olduğundan daha çok parçalara ayırarak öğrenme yöntemi tercih edilmektedir. Burada önemli olan konu bütünü hakkında fikir sahibi olmak ve konuyu ne kadar parçalayacağına karar vermektir. Bu kararı vermek ise öğrenen kişinin öğrenme yapısına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir (Seven ve Engin, 2010: 195).

3.GENEL MUHASEBE DERSİNİ ALAN LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: FIRAT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. Konu İle İlgili Literatür Çalışmaları

Muhasebe eğitimi alanında yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalarda lisans seviyesinde ilk muhasebe derslerinin ve muhasebe bölümü öğrencilerinin öğrenimini etkileyen faktörler başta olmak üzere, muhasebe dersini ilk defa alan öğrencilerin derse yönelik algıları ve bakış açıları, farklı öğretim yöntemleri ve farklı araçlarla yapılan eğitimin öğrencinin başarısı üzerindeki etkisi, muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkileyen faktörler vb. konular üzerinde durulmuştur.

Literatür taramasında bu çalışmalardan herhangi bir muhasebe programında öğrenim gören öğrencilerin muhasebe derslerindeki öğrenmeyi etkileyen faktörler üzerine yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

3.1.1. Uluslararası Literatür Taraması

Yang (2021) çalışmasında, Çin'deki Zhaoqing Üniversitesi Ekonomi ve Yönetim Okulu'ndan muhasebe öğrencilerinin öğrenimlerini etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma sonuçları, öğrenme motivasyonunun ve öğrenme tutumunun, istatistiksel olarak anlamlı olan öğrencilerin öğrenme etkisi üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ancak öğretim kalitesi, sınıf atmosferi ve aile ortamı gibi dış faktörler istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmadığı tespit edilmiştir.

Fadzillah ve diğerlerinin (2020) çalışmalarında, öğrencilerin ön diploma düzeyinde muhasebe konularındaki performansını etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Göz önünde bulundurulmuş bir faktör, ortaokulda muhasebeye erken maruz kalmadır. Diğer faktörler ise cinsiyet, ilgi ve ebeveyn etkisidir. Bu çalışmada kullanılan örneklem, Üniversite Teknoloji Mara, Cawangan Pahang, Kampus Jengka'daki Diploma Öncesi Ticaret programından öğrencilerinden oluşmaktadır. Veriler, faktörler ve öğrenci performansı arasındaki ilişkiyi belirlemek için hipotezleri test etmek için SPSS paketi kullanılmıştır. Bulgular, erken maruz kalmanın ve öğrencilerin ilgisinin, diploma öncesi öğrencilerin muhasebe konusundaki performansını etkilediğini göstermektedir.

Rosyadi ve Sari (2018) çalışmalarında, Universitas Muhammadiyah Surakarta (UMS) ve Universitas Sebelas Maret Surakarta (UNS) üniversitelerinde Muhasebe Mesleki Eğitime katılmaya yönelik muhasebe öğrencilerinin ilgisini etkileyen faktörleri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada test edilen yedi faktör vardır: sosyal motivasyon, kariyer motivasyonu, ekonomik motivasyon, lisans derecesi motivasyonu, bilgi arama motivasyonu, kalite motivasyonu ve eğitim maliyetleridir. Bu çalışmanın evreni, UMS ve UNS'de 2015-2016 muhasebe bölümünde okuyan muhasebe lisans öğrencileridir. Örnek toplama yöntemi olarak kolayda örnekleme tekniğini kullanılmıştır. 286 katılımcıya soru sorarak veriler toplanmıştır. Çalışmanın sonuçları, ekonomik motivasyon, kariyer motivasyonu ve sosyal motivasyonun muhasebe öğrencilerinin muhasebe mesleki eğitimini takip etme tutumlarını etkilediğini göstermektedir. Lisans derecesi motivasyonu, bilgi arama motivasyonu, kalite motivasyonu ve eğitim maliyetlerinin ise muhasebe mesleki eğitimini takip eden muhasebe öğrencilerinin çıkarları üzerinde önemli bir etkisi olmadığını tespit edilmiştir.

Pratama (2017) çalışmasında, öğrencilerin muhasebe okumaya olan ilgilerini etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırma çerçevesi, gerekçeli eylem teorisinden oluşturuldu ve dört faktörden oluşuyordu: (1) sosyal rehberlik; (2) öğrenci becerileri; (3) meslek algısı; ve (4)

kariyer beklentisinden oluşmaktadır. Kontrol değişkenleri olarak yaş ve cinsiyet kullanılmıştır. Bu araştırma Endonezya'nın Bandung şehrinde muhasebe birinci sınıf öğrencileriyle üzerine nicel araştırma yöntemleri kullanılarak 365 örneklem kullanılarak hazırlanmıştır. Hipotezleri test etmek için, dört faktörü incelemek için ikili lojistik regresyonları ve sosyal rehberlik faktörlerindeki ortalama farkı kontrol etmek için tek yönlü varyans analizini kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, ailenin öğrencilerin muhasebe öğrenmeye olan ilgisini diğer gruplardan daha fazla etkilediğini ve dört faktörün de öğrencilerin muhasebe öğrenmeye olan ilgilerini önemli ölçüde etkilediği tespit edilmiştir.

Umar (2014) çalışmasının amacı, Nijeryalı üniversite öğrencileri arasında muhasebe kariyer seçimini etkileyen faktörleri incelemektir. Çalışmada kullanılan veriler Yobe Eyalet Üniversitesi Muhasebe Bölümü'nden 88 öğrenciye anket uygulanarak elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, Eğitim ve davranış bilimi alanındaki yazarlar, bireyler arasında kariyer seçimini etkileyen farklı faktörleri atfetme eğiliminde olduğu ve ebeveyn etkisi, öz arzu, daha iyi ücret, prestij ve gelecek beklentileri, Nijeryalı Üniversite öğrencileri arasında kariyer seçimlerinde etkili faktörler olarak bulunmuştur. Ayrıca çalışma grubunun muhasebe tercihinde benlik arzusu ve geleceğe yönelik bakış açısının da önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Akenbor (2014) çalışmasında, öğrencilerin akademik performansını etkileyen kurumsal faktörleri muhasebe ilkelerinde incelemiştir. Çalışma için gerekli verileri oluşturmak amacıyla 2013/2014 döneminde Federal Üniversite Otuoke Muhasebe/Finans ve Ekonomi/Kalkınma çalışmaları birinci sınıf 71 öğrenciye 5'li likert ölçeğinde tasarlanmış anket uygulanmıştır. Veriler Korelasyon Katsayısı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, Nijerya üniversitelerinde öğrencilerin muhasebe ilkelerindeki başarısını etkileyen kurumsal faktörlerin sınıf büyüklüğü, giriş şartı, işlevsel kütüphaneye erişim, dönem süresi, iletişim saatleri ve müfredat içeriği olduğu tespit edilmiştir.

Kukraja (2013) çalışmasının amacı, Bahreyn Ahlia Üniversitesi'nde lisans düzeyinde ilk muhasebeye giriş dersinde öğrencilerin performansını etkileyen faktörleri belirlemek ve analiz etmektir. Öğrenci işleri dekanlığından bu dersleri alan ve bitiren 286 öğrenciden rastgele örneklem alınmıştır. Korelasyon katsayısı ve çoklu regresyon modellerini kullanarak öğrencilerin performanslarının öğrencilerin cinsiyet, anadal, akış ve kümülatif notlarından etkilenip etkilenmediğini test etmek için kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, lise, ACCT 101 öncesi GNO, ACCT 201 öncesi GPA, ACCT 101 öncesi kredi saati, ACCT 201 öncesi kredi saati ve ACCT 101 notu . ACCT 101 notu ise ACCT 201 performansı için en etkili belirleyiciler olarak tespit edilmiştir. Ayrıca muhasebe ve finans bölümü her iki derste de önemli göstergeler olarak bulunmuştur.

Chan ve Ryan (2013) çalışmalarının amacı, motivasyon ve öğrenme arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın örneklemini Avusturalya üniversitesinde eğitim gören lisans ve lisansüstü öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda, motivasyonun öğrenmeyle ilgili olmadığı tespit edilmiştir.

Zraa ve diğerlerinin (2011) çalışmalarının amacı, muhasebe eğitiminde yetkilendirme kavramını tanıtmak ve muhasebe dersi algıları, öğrencilerin akademik performansı ve sınıf öğretimi ile ilişkisini araştırmaktır. Bu çalışmanın örneklemini Avustralya'da bir işletme derecesi kurumunun ilk yılında okuyan 162 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler güvenilirlik testleri, faktör analizi ve korelasyonlar kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, ders algıları ve sınıf talimatları öğrencinin yetkilendirilmesini etkiler, ancak öğrencinin akademik performansı ile hiçbir ilişki bulunmamaktadır.

Battacharyya (2010) çalışmasında, Avustralya'da bir üniversitede muhasebe okuyan yabancı öğrencilerin karşılaştıkları başlıca problemleri, özellikle de kültürel geçmiş farklılıkları,

öğrenme yaklaşımı ile ilgili olanları, İngilizce akıcılığı ve yerel aksanlar vb. sorunlar üzerinde durmuştur. Yirmi öğrenci Avustralya'da muhasebe öğrenirken karşılaştıkları temel sorunları tanımlamaları ve çalışmaları sırasında beklentileri ve ihtiyaçları üzerinde durulmuştur. Çalışma sonucunda, İngilizce dili yeteneğinin ve iletişim becerisinin az olması yabancı öğrencilerin öğrenimini etkileyen faktörler olarak tespit edilmiştir.

3.1.2. Ulusal Literatür Taraması

Pamuk ve diğerleri (2021) çalışmalarında, muhasebe dersi alan lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin muhasebe eğiticilerinden beklentileri belirlemek, ayrıca bu bağlamda lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin görüşleri arasında farklılık olup olmadığını tespit etmektedir. Çalışmada kullanılan veriler 2019 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri'nde öğrenim gören 359 lisans ve yüksek lisans öğrencisine anket uygulanarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler, frekans, yüzde analizi ve ortalamalar yöntemleriyle SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada ayrıca lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin görüşleri ile katılımcıların demografik özelliklerine göre görüşleri arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek için varyans testleri uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin dersi en iyi anladıkları yöntem tahtada anlatma yöntemidir. Lisans öğrencilerinin eğiticilerinden en önemli beklentileri çekinmeden soru sorabilmeleri, yüksek lisans öğrencilerinin en önemli beklentileri ise teorik bilgi verildikten sonra soru ve örnekler çözülmesi ile öğreticinin, öğretme kabiliyeti olması gerektiğidir. Lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin verdikleri cevaplara göre yapılan t-testi sonucunda gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Şendurur (2020)'un çalışmasının amacı, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen muhasebe eğitimini incelemek, muhasebe eğitiminden beklentileri ve karşılaşılan sorunları ele alarak sorunlara ilişkin çözüm önerileri getirmeye çalışmaktır. Muhasebe eğitiminden beklentileri ve karşılaşılan sorunları belirlemek için Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde işletmelerde beceri eğitimi gören muhasebe bölümü son sınıf öğrencilerine yönelik bir anket hazırlanmıştır. Araştırmanın ana kütlesini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ağrı ve Erzurum illerinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde eğitim gören toplam 310 muhasebe bölümü son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Hazırlanan anketler, farklı liselerden rasgele seçilen 260 öğrenciye uygulamıştır. Anketler vasıtasıyla elde edilen verilerden SPSS 25 programı kullanılarak frekans ve yüzde analizi yapılmış ve ortalama puanlara bakılmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak öneriler getirilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda, öğrencilerin muhasebeyi sevmediği, beceri eğitiminde muhasebe dışı işlerde çalıştırıldıkları, okutulan kültür derslerinin yetersiz olduğu ve okullardaki araç gereçlerin ihtiyacı karşılamadığı gibi konularda sorunlar olduğu tespit edilmiş, bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunulmuştur.

Kurnaz (2019) çalışmasında, muhasebe derslerinden en az birini alan öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını tercih etme düzeylerini belirlemeyi ve bazı değişkenler (cinsiyet, yaş, sınıf, eğitim şekli, mezun olunan lise türü, derslere devam durumu, dersleri tekrar etme sıklığı ve başarı durumu) ile öğrenme yaklaşımları arasında ilişki olup olmadığını incelemiştir. Ayrıca, yirmi bir ve üzeri yaş aralığında, dördüncü sınıf, imam hatip lisesi mezunu ve derste işlenen konuları hiç tekrar etmeyen öğrenciler yüzeysel öğrenmeye, derste işlenen konuları ders saatleri dışında sürekli olarak tekrar eden ve not ortalaması yüksek olan öğrenciler ise derin öğrenmeye daha yatkın oldukları tespit edilmiştir.

Kutlu ve Öztürk (2017) çalışmalarında, öğrencilerin başlangıçta sağladıkları bilgileri yeterince almalarını etkileyen önemli faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Üç farklı üniversiteden öğrencinin katıldığı ankete dayanarak elde edilen veriler sonucunda en önemli faktör olarak akademisyenler ve eğitmenleri tespit etmişlerdir.

Şerbetçi ve Yardımcıoğlu (2017)'nin çalışmalarının amacı, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nde okuyan Genel Muhasebe-1 dersini almış, birinci sınıf (İkinci Öğretim) öğrencileri ve aynı dersten tekrara kalan (İkinci Öğretim) öğrencilerin muhasebe dersine bağlı olarak başarılarını etkileyen etmenleri tespit etmektir. Çalışmalarının sonucunda, öğretim elemanının yaralandığı kaynak, haftalık ders saati, başkalarının yardımına duyulan ihtiyaç, dersin yeterli sayıda örneklerle işlenmesi, derste verilen bilgilerin iş hayatı ile ilgili güncel bilgiler olması, dersin teori kısmının yanında özgün uygulamalarla birlikte verilmesi, ders hakkında dersi almış öğrenciler tarafından yapılan yönlendirmeler olarak belirlenmiştir. Ayrıca öğretim elemanının konulara hâkim olması, tecrübeli olması, sınıf üzerinde sağlayacağı otorite, derste zamanı etkili ve verimli kullanması, ders süresince öğrencilerle etkileşimini yitirmemesi, dersi sınıf tahtasını kullanarak ve slaytlar yardımı ile işlemesi halinde öğrencilerin başarılarının olumlu düzeyde etkileneceği tespit edilmiştir.

Öztürk (2017), Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nde Genel Muhasebe dersini alan öğrencinin yaşları, cinsiyetleri, üniversiteye kayıt biçimleri, kayıtlı oldukları program ve ağırlık genel not ortalamaları ile Genel Muhasebe dersi notları arasında bağ olup olmadığını ortaya çıkarmak ve Genel Muhasebe dersinin başarısına etki eden etmenleri tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma sonucunda, Genel Muhasebe notları ile öğrencilerin yaşları, kayıtlı oldukları program, kayıt şekilleri, ağırlıklı genel not ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı bir bağ olduğu ve bağımsız değişkenlerin genel muhasebe notunu etkilediği belirlenmiştir.

Kızıl ve Gencer (2016)'in çalışmalarında, Yalova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme, İktisat ile Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümlerinde okuyan ve muhasebe dersi alan öğrencilerin başarısına etki eden faktörleri belirlemek ve gerekli çözüm yolları ile önerileri sunmayı amaçlamışlardır. Çalışmalarının sonuçlarına göre, ticaret lisesi mezunlarının üniversitede muhasebe derslerinde daha başarılı olup olmadıkları konusunda kararsızlık vardır. Ancak öğrencilerin çoğu muhasebe mesleğinin geleceklerini garanti altına alacağını düşünmektedir. Üniversitelerde iyi bir çalışma ortamına sahip olmak, öğretim elemanının dersi sevdirmesi ve uygulamaya yönelik işlemesi ile öğretim elemanının derslere devamı öğrenci başarısını arttırmaktadır. Fakat öğretim elemanının etkili öğrenim yöntemlerini bilmemesi, not değerlendirmesinin adil olmaması, monoton ve sınırlı ders işlemesi, muhasebe mantığının ilk derslerde oturmaması ve sınav sorularının açık ve anlaşılır olmaması öğrenci başarısını düşürdüğünü tespit etmişlerdir.

Yıldız ve Ülkü (2015)'nin çalışmalarının amacı, lisans düzeyinde öğrenim gören işletme bölümü öğrencilerinin genel muhasebe dersleri için belirlenen öğrenim kazanma düzeyinin belirlenmesi ve bu düzeyi etkileyen bazı değişkenler arasındaki bağlantıyı incelemektir. Çalışmalarının sonucunda, öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik öğrenim kazanımlarına dair (cinsiyet, öğretim türü, muhasebe alanında iş tecrübesi olması, ailede meslek mensubu varlığı ve mezuniyet sonrası muhasebe mesleğini yerine getirme) değişkenlerine bağlı olarak farklılık gösterdiğini saptamışlardır.

Büyükarıkan ve Büyükarıkan (2014) çalışmalarında, daha çok lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe derslerine ve bu derslerin işlenmesine yönelik davranışlarını analiz etmişlerdir. Çalışmalarının sonucunda, öğrencilerin muhasebe derslerine ve modern yöntemlerle anlatılan muhasebe dersleri hakkında daha olumlu davranışlara sahip olduklarını belirlenmiştir.

Ertuğrul ve Özdemir (2014)'in çalışmalarında, muhasebe dersi alan ön lisans ve lisans öğrencilerinin derse yönelik davranışlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmalarının sonucunda, öğrencilerin muhasebe derslerine karşı tutumları gereksiz, sıkıcı ve angarya, istekli ve arzulu, gereklilik, isteksizlik ve amaçsızlık olarak beş grupta toplanan sorulara verdikleri

cevaplar doğrultusunda öğrencilerin muhasebe derslerine karşı tutumlarının olumsuzza daha yakın olduğu tespit edilmiştir.

Kızıl ve diğerlerinin (2014) çalışmalarının amacı, muhasebe eğitimi etkileyen etmenler ile bilgisayar kullanımının muhasebe dersine olan etkisini tespit etmektir. Ayrıca muhasebe dersinin anlatış şekli ile öğrencilerin sınav notları arasındaki ilişkiyi de incelemişlerdir. Çalışmalarının sonucunda, derslerin klasik usulde işlenmesinin sınav sonuçlarına olumlu etkide bulunup bulunmadığı hususunda öğrenciler arasında görüş ayrılıkları olsa da, çoğunluk derslerin klasik usulde işlenmesinin sınav sonuçlarına olumlu etkide bulunduğu katılmamaktadır. Diğer yandan, öğrenciler yüksek bir oranda derslerde bilgi teknolojisi kullanımının sınav sonuçlarına olumlu yansıdığını düşünmektedir.

Aygün ve Gerekan (2012)'nin çalışmalarının amacı, iki farklı devlet üniversitesinde eğitim gören ve muhasebe dersini ilk defa alan öğrencilerin derse ilişkin algılamalarını ve söz konusu algılamaların dönem sonunda dönem başına kıyasla farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmektir. Çalışmalarının sonucunda, ilk muhasebe dersine yönelik algılamalar yönünde gelecekte muhasebe ile ilgili bir meslek sahibi olmak isteyenlerle istemeyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Karasioğlu ve Duman (2011) çalışmalarının amacı, muhasebe eğitimi etkileyen faktörleri incelemektir. Çalışmanın sonucunda, kaliteli bir muhasebe eğitimi için bugünün şartlarına göre öğrenci ve öğrenme merkezli muhasebe eğitim politikasının ve modellerini geliştirilmesi, gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ayrıca eğitim sürecinin sonunda öğrencilerin daha kolay iş bulabilmeleri adına etkin kariyer planlama sisteminin kurulması gerektiği ve uluslararası eğitim standartlarına göre ileride mali müşavir olmayı planlayan öğrenciler için staja başlama ve yeterlilik sınavlarında kazanmalarını sağlayacak bir eğitim sürecinin temelini oluşturulmasının zorunluluğunu tespit etmişlerdir.

Erol ve Erkan (2008)'nin çalışmalarının amacı, lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörleri incelemektir. Çalışmalarının sonuçlarına göre, İşletme Bölümünü tercih edenlerin % 98'i Ticaret Lisesi dışındaki liselerden olduğu, İşletme Bölümünü öğrencilerin kendi istekleriyle tercih ettikleri, öğrencilerin muhasebe derslerine ilgi duydukları, Ticaret Lisesi mezunlarının muhasebe derslerinde daha başarılı olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin çoğunun ise işletme bölümünden mezun olduktan sonra daha rahat iş bulacakları düşünülmektedir. Ayrıca öğretim elemanının ders işlemedeki tutum ve davranışları ve ders işleme tekniğinin muhasebe derslerindeki başarıyı etkilediği gözlemlenmiştir.

Demir ve Çam (2006)'ın çalışmaların amacı, Meslek Yüksek Okulu muhasebe bölümünde okuyan öğrencilerin muhasebe öğreniminde başarılarını olumsuz etkileyen faktörleri tespit etmektir. Çalışmalarının sonuçlarına göre, muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkileyen en önemli faktör olarak öğrencilerin tutumu, önceki bilgilerin yeterli olduğu görüşüyle derslerin işlenmesi, öğretim elemanlarının dersleri aktarma biçimleri, konularla ilgili olarak somut uygulamaların eksikliği ve sınavsız geçişle birlikte sınıf içinde hedef birliğinin kaybolması sonucuna ulaşılmıştır. Fakat mesleğe ilgi duyulmaması, bölüme bir açıdan zorunlu geliniyor olması ve bölümle ilgili geleceğe yönelik bir hedefin olmaması faktörleri ise başarıyı olumsuz etkilemediğini tespit etmişlerdir.

3.2. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Önemi

3.2.1. Araştırmanın Amacı

Eğitim tarih boyunca insanlığın çağdaşlaşması, gelişmesi ve büyümesi için ihtiyaç duyulan en önemli ilkelerden biri olmuştur. İçinde bulunulan dönemin şartlarına göre de

eğitimden beklentiler sürekli değişmiştir. Muhasebe eğitimi, muhasebe meslek mensuplarının ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak yaşam şartlarına uyum sağlayabilen ve kendini geliştiren muhasebe mesleğini benimseyen kişiler başarıyı elde edeceklerdir (Kurnaz, 2019: 238).

Muhasebe öğrenim faktörleri türlü öğelerden etkilenebilmektedir. Bu doğrultuda dinamik olan faaliyetlerin belirlenmesi, fiziksel ve kişisel olanaklar vasıtasıyla öğrenme yöntemlerinin sonucunda eğitim niteliği artırılabilir. Konu ile alakalı literatür tarandığında konu ile ilgili birçok çalışmaya rastlanmıştır. Fakat muhasebe dersini etkileyen faktörlere dair çok fazla çalışma bulunmamaktadır (Şerbetçi ve Yardımcıoğlu, 2017: 42-44).

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF)'nde eğitim almakta olan öğrencilerin zorlandığı derslerden birinin de muhasebe dersi olduğu düşünülmektedir. Öğrenciler muhasebe eğitimi süresince muhasebe derslerini anlamakta güçlük çekmektedir. Çalışmada, genel muhasebe öğreniminde etkili olan faktörler tespit edilip ve değerlendirilmeler yapılacaktır. Ayrıca yukarıda belirtilen literatür çalışması doğrultusunda, İİBF'de yer alan İşletme, İktisat, Maliye, Sağlık Yönetimi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü lisans öğrencilerinin muhasebe dersinde karşılaştıkları etkin katılım, motivasyon, konsantrasyon, olgunlaşma, öğrenmeye ayrılan zaman ve öğrenilen konunun yapısı gibi öğrenmeyi etkileyen faktörler üzerindeki etkileri tespit edilecek ve belirlenecektir.

3.2.2. Araştırmanın Kapsamı

Çalışmanın kapsamı, İİBF'de öğrenim gören ve Genel Muhasebe dersini alan lisans öğrencilerdir. Çalışmada; öğrencilerin demografik özellikleri ve öğrencilerin muhasebe öğrenim faktörleriyle ilgili görüşleri analiz edilecektir. Genel Muhasebe dersine yönelik öğrenim faktörleri bölümler halinde alt alta sıralanarak; "1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Fikrim Yok, 4: Katılıyorum ve 5: Tamamen Katılıyorum" çok yüzlü ifadeler 5'li Likert ölçekli sorularla derecelendirilecektir. Bunun yanı sıra anket formlarında; açık uçlu, kapalı uçlu, iki seçenekli, çok seçenekli sorulardan yararlanılmıştır. Bilgi tabanına nakledilen veriler, elektronik ortamda SPSS 27 programı ile tahlil edilecektir. Anket yöntemiyle toplanan veriler uygun istatistik yöntemleriyle (faktör analizi, t testi ve Anova analizleri gibi) değerlendirilecektir.

3.2.3. Araştırmanın Önemi

Muhasebe öğrenimi, muhasebe meslek mensuplarının ve muhasebe öğretim elemanlarının eğitilmesi konusunda önem taşımaktadır. Böylece kaliteli işgücü ihtiyacını karşılamak amacıyla verilen muhasebe eğitiminin gözden geçirilmesi, geliştirilmesi ve verilen muhasebe eğitimindeki başarı seviyesinin artırılması zorunlu hale gelmektedir. Muhasebe eğitimindeki başarının artırılması için eğitimde başarıya götürecek faktörler belirlenir ve bunlar üzerinde çalışılıp muhasebe öğrencilerinin daha etkin öğrenmeleri sağlanarak eğitim kalitesi yükseltilmelidir. Bu sebeple ifade edilen tüm bu kazanımların gerçekleşmesi adına eğitimin başarılı şekilde verilmesi gerekmektedir. Öğrenci mezun olduktan sonra mesleki tüm bilgi ve donanımlara sahip olmalıdır. Bu yüzden, muhasebe dersinde başarıya etki eden faktörler iyi analiz edilerek başarı seviyesini arttırıcı çalışmalar yapılmalıdır. Kaliteli bir muhasebe eğitiminden söz edebilmemiz için öğrencilerin başarılı olmasına etkisi olan bu unsurların incelenmesi ve geliştirilmesi gerekir (Kızıl ve Gencer, 2016: 67-77).

Gelişim süreci ile beraber muhasebe eğitiminde de farklı yöntem ve bakış açılarına ihtiyaç hâsıl olmuştur. Bilginin birbirine eş biçimde hem teorik hem de uygulamalı olarak birlikte aktarılması muhasebe biliminin yapısı gereğindendir. Başarıdan söz edebilmemiz için öğretme ve öğrenme aşamalarında bilgiyi aktarabilmenin yanında, bir muhasebe elemanının öğrenmenin gereklerinden olan bilgiyi kullanabilme yeteneğine de sahip olması gerekmektedir. Öğrencilerin sadece teorik bilgiler ile donatılması muhasebe eğitimi için yeterli değildir. Teorik

bilgiler ile birlikte takım halinde çalışma, zamanı verimli kullanma, çözme üretebilme ve iletişim becerileri gibi yeteneklerini de ortaya çıkarmak gerekmektedir (Erol ve Erkan, 2008: 3).

Genel olarak muhasebe eğitiminin verildiği kurumlarda öğrenciler mesleğine dair bilgiler ile donatılmaya çalışılmaktadır. Bu bilgilerin aktarılmasında ve algılanmasında öğrenci ve eğitici açısından birçok zorlukla karşılaşmaktadır. (Demir ve Çam, 2006: 2). Kaliteli bir eğitimde söz edebilmek için; öğrenme düzeyini etkileyen etkenlerin tespit edilmesi ve öğretim metotlarının verimliliğinin belirlenmesi son derece önemlidir (Büyükarıkan ve Büyükarıkan, 2014: 66).

Günümüzde ekonomik yapının farklılaşması ve gelişimiyle birlikte yetenekli ve kalifiye muhasebe çalışanına olan ihtiyacı arttırmıştır. Kaliteli bir eğitim ancak daimi ve süreklilik arz eden gelişim ve toplumsal değişim ile doğru oranda yaşanmasıyla mümkündür. Dolayısıyla nitelikli personel yetiştirme çabaları sonucunda, muhasebe eğitiminin önemi giderek artmaktadır. Bu kapsamda, genel muhasebe eğitimi alan lisans öğrencilerin öğrenim aşamasında karşılaştıkları muhasebe öğrenim faktörlerinin tespit edilmesi önem arz etmektedir.

3.3. Araştırmanın Hipotezleri ve Modeli

Yukarıda yapılan literatür çalışması dikkate alınarak araştırmanın hipotezleri ve modeli belirlenmiştir.

3.3.1. Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışmada bir ana hipotez kurulmuş olup, bu temel hipotez altında 6 adet alt hipotez test edilmiştir.

ANA HİPOTEZ

H₀: Muhasebe dersi öğrenmeyi etkileyen faktörler genel muhasebe dersini alan öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

ALT HİPOTEZLER

H₁: Muhasebe öğreniminde etkin katılımları (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

H₂: Muhasebe öğreniminde motivasyon (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

H₃: Muhasebe öğreniminde konsantrasyon (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

H₄: Muhasebe öğreniminde olgunlaşma (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

H₅: Muhasebe öğreniminde derse ayrılan zaman (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

H₆: Muhasebe öğreniminde öğrenilen konunun yapısı (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.

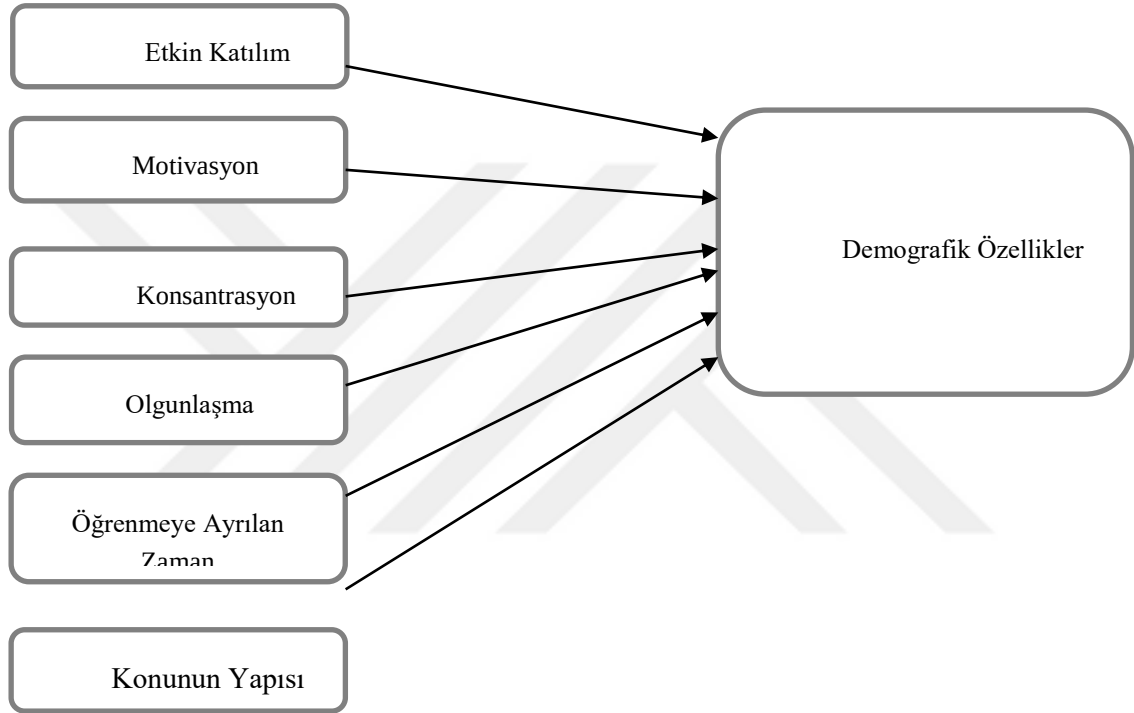
3.3.2. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada; araştırma modeli olarak tarama modeli, örnekleme yöntemi olarak da uygun/kazara örnekleme yöntemi kullanılacaktır.

Tarama modeli; mevcut durumu belirlemek için kullanılan bir yöntemdir. Araştırmalarda örneklem nispeten geniş tutulmaya çalışılır. Anketler vasıtasıyla Geniş örneklemelere ulaşabilmek oldukça kolaydır. Anketler vasıtasıyla daha fazla sayısal verilere ulaşılmaktadır. Bu sebeple alan taraması tetkiklerinde anket kullanılmaktadır. Anketler vasıtasıyla daha çok sayısal veri toplanır. Sayısal verilerin istatistiki analizleri sonrasında tüme gidilmeye çalışılır ve bu tümünden özel bir parça alınarak özel durum çalışmalarına gidilir (Doğanay vd., 2018: 92).

Araştırmanın modeli aşağıda şekil 1.1.'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Araştırmanın Modeli

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada; yöntem olarak nicel araştırma yöntemi, örnekleme yöntemi olarak ise uygun\kazara örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Nicel araştırma, belirlenen gözlemlerin yansıttığı fenomenleri tanımlamak ve açıklamak amacıyla gözlemlerin sayısal temsili ve manipülasyonudur. Fizik, biyoloji, psikoloji, sosyoloji ve jeoloji dâhil olmak üzere çok çeşitli doğa ve sosyal bilimlerde kullanılmaktadır. Ayrıca nicel araştırma, ampirik yöntemler ve ampirik ifadeler kullanan sosyal araştırma olarak tanımlanır. Ampirik bir ifadenin, durumun “olması gereken” yerine “gerçek dünyada” durumun “ne olduğu” hakkında betimleyici bir ifade olarak tanımlandığını belirtir. Tipik olarak, ampirik ifadeler sayısal terimlerle ifade edilir, Nicel araştırmalarda bir başka faktör de ampirik değerlendirmelerin uygulanmasıdır. Ampirik değerlendirmeler, belirli bir programın veya politikanın ampirik olarak belirli bir standardı veya normu ne derece yerine getirdiğini veya karşılamadığını belirlemeye çalışan bir form olarak tanımlanmaktadır(Sukamolson, 2007: 2).

Uygun / kazara yöntemi ise araştırmanın hızlı bir şekilde gerçekleşmesini sağlayan yöntemdir. Araştırmacı bu yöntemde erişilmesi kolay ve ulaşımı mümkün bir örneklem seçer.

Genel olarak araştırmacı diğer örnekleme yöntemlerini kullanma imkânı bulamadığı zamanlarda tercih etmektedir. Bu yöntemde örneğin seçilme olasılığı bilinmediğinden en iyi ve en kötü seçenek yakınlıktan dolayı seçilebilir (Kılıç, 2013: 44).

Araştırmanın verilerinin analizinde SPSS 27.0 istatistiksel veri değerlendirme programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile veri toplama aracında yer alan ifadelerin dağılımlarının belirlenmesinde yüzde ve frekans analizi yapılmıştır. Verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için araştırmada çarpıklık ve basıklık analizi yapılmıştır. Veri setinin normal dağılım gösteriyor olması sebebiyle bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki anlamlı farklılık durumunu analiz etmek için t Testi ve ANOVA testi yapılmıştır.

3.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evreni, Fırat Üniversitesi İİBF’de 2022 yılında eğitim gören 1351 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Fırat Üniversitesi İİBF lisans bölümlerinde Genel Muhasebe dersini alan İşletme ’de 260, İktisat ’ta 212, Maliye’ de 211, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi’nde 532 ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri’ nde 145 öğrenci bulunmaktadır.

Çalışmanın örneklemi, Akbulut ve Çapık (2022), Temel ve Erdoğan (2017), Riley vd. (2019)’nin çalışmalarından ve w.w.w.etikarastirma.com net adresinden yararlanılarak 300 öğrenci olarak hesaplanmıştır. Çalışmada, İİBF’de yer alan İşletme, İktisat, Maliye, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi ve Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri lisans bölümlerinde eğitim gören 300 öğrenciye ulaşılması planlanmaktadır (w.w.w.etikarastirma.com, Erişim Tarihi: 16.02.2021).

3.6. Araştırmanın Analizi

Araştırmanın verilerinin analizinde SPSS 27.0 istatistiksel veri değerlendirme programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile veri toplama aracında yer alan ifadelerin dağılımlarının belirlenmesinde yüzde ve frekans analizi yapılmıştır. Verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için araştırmada çarpıklık ve basıklık analizi yapılmıştır (Tablo 2).

3.7. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın bulguları aşağıdaki tablolarda açıklanmıştır.

Araştırmanın veri setinin normallik analizi aşağıdaki Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1: Araştırma Veri Setinin Normallik Analizi

	Ort.	ss.	Min-Max	Çarpıklık	Basıklık
Katılım	3,173	0,658	1-30	-0,001	0,141
Motivasyon	2,348	0,878	1-30	0,499	0,264
Konsantrasyon	3,287	0,713	1-30	-0,567	0,608
Olgunlaşma	2,900	0,762	1-30	-0,145	0,205
Derse Ayrılan Zaman	2,750	0,634	1-30	-0,031	1,315
Konunun yapısı	3,227	0,712	1-30	0,049	1,290
Genel	2,911	0,495	1-30	0,224	1,232

Yapılan çarpıklık ve basıklık analizi sonucunda muhasebe dersi alan lisans öğrencilerinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin tümünde çarpıklık ve basıklık değerlerinin -

0,567 ile 1,315 arasında değişim gösterdiği tespit edilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1.500 ile +1.500 aralığında olması dağılımın normal olduğunu ifade etmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Elde edilen değerler incelendiğinde dağılımın normal olduğu görülmüştür.

3.7.1. Araştırmanın Frekans Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerinin dağılımı aşağıdaki Tablo 2’ de gösterilmektedir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerinin Dağılımı

		F	%
Yaş	17-19	38	12,7
	20-22	215	71,7
	23-26	47	15,7
Cinsiyet	Erkek	149	49,7
	Kadın	151	50,3
Bölüm	İşletme	39	13,0
	İktisat	49	16,3
	Maliye	109	36,3
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	103	34,3
Sınıf	1. Sınıf	54	18,0
	2. Sınıf	98	32,7
	3. Sınıf	111	37,0
	4. Sınıf	37	12,3
Mezun olunan lise türü	Anadolu Lisesi	176	58,7
	Fen Lisesi	9	3,0
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	39	13,0
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	12,7
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	,7
	Diğer Liseler	36	11,0
	Toplam	300	100,0
Öğrenim türü	Normal Öğretim	284	94,7
	İkinci Öğretim	16	5,3
	Toplam	300	100,0

Tablo 2’ye göre araştırmaya katılan öğrencilerin %71,7’si 20-22 yaşları arasında, %50,3’ü kadındır. %36,3’ü Maliye bölümünde eğitime devam etmekte olan öğrencilerin %37’si 3. Sınıfta, %94,7’si normal öğretimde okumaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %58’i ise Anadolu Lisesi Mezunudur.

Araştırmanın çarpıklık ve basıklık analizi sonucunda öğrencilerin muhasebe dersine etkin katılımı hakkındaki düşüncelerinin dağılımı aşağıdaki Tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin Muhasebe Etkin Katılım Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Muhasebe dersinde duygularımı da öğrenmeye katarım	55	18,3	89	29,7	68	27	64	21,3	23	8,0
En iyi öğrenme yolu dikkatli dinlemek ve izlemek olduğunu düşünüyorum	26	8,7	27	9,0	23	7,7	128	42,7	96	32,0
Derse yoğun bir şekilde katılıyorum	19	6,3	56	18,7	93	31,0	105	35,0	27	9,0
Derse katılmadan sessizce izlerim	32	10,7	64	21,3	61	20,3	102	34,0	41	13,7
Muhasebenin ilgi çekici bir ders olduğunu düşünüyorum	43	14,3	67	22,3	82	27,3	81	27,0	27	9,0
Muhasebeyi kendi mantığım ile yorumlarım	27	9,0	64	21,3	76	25,3	94	31,3	39	13,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe etkin katılım hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında; öğrencilerin çoğunluğunun “En iyi öğrenme yolu dikkatli dinlemek ve izlemek olduğunu düşünüyorum”, “Derse yoğun bir şekilde katılıyorum” ve “Muhasebeyi kendi mantığım ile yorumlarım” ifadelerine katıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu; “Muhasebenin ilgi çekici bir ders olduğunu düşünüyorum” ifadesinde kararsız olduklarını belirtirlerken, “Muhasebe dersinde duygularımı da öğrenmeye katarım” ifadesine de katılmadıklarını vurguladıkları belirlenmiştir.

Bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin muhasebe dersine etkin katılımı derse yoğunlaşma olarak gördükleri, derse duygularını katmadan, aktif bir şekilde derse katılarak veya dersi izleyerek anlatılanları mantıksal olarak analiz etme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Araştırmanın çarpıklık ve basıklık analizi sonucunda öğrencilerin muhasebe öğreniminde motivasyon hakkındaki düşüncelerinin dağılımı aşağıdaki Tablo 4’de gösterilmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Motivasyon Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Çalışma zamanımın çoğunu muhasebeye ayırmak isterim.	57	19,0	126	42,0	74	24,7	28	9,3	15	5,0
Yıllarca muhasebe dersi okumak isterim	96	32,0	134	44,7	43	14,3	15	5,0	12	4,0
Muhasebe çalışmak beni dinlendirir.	83	27,7	134	44,7	50	16,7	23	7,7	10	3,3
Boş zamanlarımda muhasebe sorusu çözerim.	87	29,0	130	43,3	56	18,7	18	6,0	10	3,3
Muhasebe sorularını çözerken zevk alırım	66	22,0	86	28,7	76	25,3	50	16,7	22	7,3
Muhasebe dersini severim	53	17,7	59	19,7	81	27,0	85	28,3	22	7,3
İleride muhasebe öğretmeni olmak isterim	93	31,0	97	32,3	61	20,3	31	10,3	18	6,0

Öğrencilerin muhasebe öğreniminde motivasyon hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında; öğrencilerin çoğunluğunun “Muhasebe dersini severim” ifadesine katıldıkları, “Çalışma zamanımın çoğunu muhasebeye ayırmak isterim”, “Yıllarca muhasebe dersi okumak isterim”, “Muhasebe çalışmak beni dinlendirir”, “Boş zamanlarımda muhasebe sorusu çözerim”, “Muhasebe sorularını çözerken zevk alırım” ve “İleride muhasebe öğretmeni olmak isterim” ifadelerine katılmadıklarını görülmektedir.

Bu sonuçlara göre araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe dersini sevmekle birlikte, çalışma zamanlarının çoğunluğunu muhasebe dersine ayırmak istemedikleri, muhasebe çalışmanın onlar için yorucu olduğu, muhasebe sorularını çözerken zevk almadıkları ve ileride muhasebe öğretmeni olmak istemedikleri söylenebilir.

Araştırmanın çarpıklık ve basıklık analizi sonucunda öğrencilerin muhasebe öğreniminde konsantrasyon hakkındaki düşüncelerinin dağılımı aşağıdaki Tablo 5’te gösterilmektedir.

Tablo 5: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Konsantrasyon Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Muhasebenin günlük hayat içinde gerekli olduğunu düşünüyorum	27	9,0	28	9,3	45	15,0	153	51,0	47	15,7
Muhasebe dersinde odak problemi yaşamıyorum	35	11,7	59	19,7	91	30,3	96	32,0	19	6,3
Muhasebe dersinde belli bir süreden sonra dikkatim dağılıyor	19	6,3	66	22,0	68	22,7	108	36,0	39	13,0
Muhasebenin yaşamın diğer alanlarını da etkilemesi muhasebe dersine odaklanmamı sağlıyor	21	7,0	62	20,7	91	30,3	99	33,0	27	9,0
Muhasebe dersini önemli buluyorum	19	6,3	26	8,7	64	21,3	140	46,7	51	17,0
Muhasebe dersinde işlenen konular dikkatimi çekiyor	29	18,3	55	18,3	92	30,7	96	32,0	28	9,3

Öğrencilerin muhasebe öğreniminde konsantrasyon hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun; “Muhasebenin günlük hayat içinde gerekli olduğunu düşünüyorum”, “Muhasebe dersinde odak problemi yaşamıyorum”, “Muhasebe dersinde belli bir süreden sonra dikkatim dağılıyor”, “Muhasebenin yaşamın diğer alanlarını da etkilemesi muhasebe dersine odaklanmamı sağlıyor”, “Muhasebe dersini önemli buluyorum” ve “Muhasebe dersinde işlenen konular dikkatimi çekiyor” ifadelerine katıldıkları görülmektedir.

Bu sonuçlara göre öğrencilerin muhasebe dersini önemli buldukları, muhasebe dersinin günlük hayatla ilişkili olduğunu düşünmeleri dolayısıyla muhasebe dersine konsantre olabildiklerini buna karşılık belirli bir sürenin sonunda dikkatlerinin dağılmakta olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmanın çarpıklık ve basıklık analizi sonucunda öğrencilerin muhasebe öğreniminde olgunlaşma hakkındaki düşüncelerinin dağılımı aşağıdaki Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Olgunlaşma Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Muhasebe dersini başaracak kadar zeki olduğumu düşünmüyorum	77	25,7	88	29,3	57	19,0	56	18,7	22	7,3
Muhasebe dersini yaş ilerledikçe anlamının güçleşeceğini düşünüyorum	42	14,0	85	28,3	63	21,0	84	28,0	26	8,7
Muhasebe dersini küçük yaşlardaki insanların daha erken öğreneceğini düşünüyorum	25	8,3	68	22,7	95	31,7	89	29,7	23	7,7
Muhasebe dersini orta yaştaki insanların daha erken öğreneceğini düşünüyorum	18	6,6	81	27,0	106	35,3	81	27,0	14	4,7
Muhasebe dersinin ileri yaşlarda anlaşılmasının güçleşeceğini düşünüyorum	37	12,3	57	19,0	88	29,3	89	29,7	29	9,7

Öğrencilerin muhasebe öğreniminde olgunlaşma hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında; öğrencilerin çoğunluğunun, “Muhasebe dersini başaracak kadar zeki olduğumu düşünmüyorum” ve “Muhasebe dersini yaş ilerledikçe anlamının güçleşeceğini düşünüyorum” ifadesine katılmadıkları, “Muhasebe dersini küçük yaşlardaki insanların daha erken öğreneceğini düşünüyorum” ve “Muhasebe dersini orta yaştaki insanların daha erken öğreneceğini düşünüyorum” ifadesine kararsız oldukları ve “Muhasebe dersinin ileri yaşlarda anlaşılmasının güçleşeceğini düşünüyorum” ifadesinde katıldıkları görülmektedir.

Bu sonuçlara göre yaşla birlikte muhasebe dersinin anlaşılmasında bir sorun yaşanmayacağını, ileri yaşlarda dersin anlaşılmasının güçleşebileceğini fakat buna karşılık yine de yaş ilerlemiş olsa bile anlaşılabilirliğini vurguladıkları söylenebilir.

Araştırmanın çarpıklık ve basıklık analizi sonucunda öğrencilerin muhasebe öğreniminde öğrenmeye ayrılan zaman hakkındaki düşüncelerinin dağılımı aşağıdaki Tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 7: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Öğrenmeye Ayrılan Zaman Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Muhasebe dersini her gün tekrar ederim	65	21,7	146	48,7	55	18,3	30	10,0	4	1,3
Muhasebe dersini haftada bir tekrar ederim	49	16,3	88	29,3	50	16,7	102	34,0	11	3,7
Muhasebe dersini sadece sınav haftası tekrar ederim	31	10,3	90	30,0	47	15,7	88	29,3	44	14,7
Muhasebe dersine yeterince zaman ayırdığımı düşünürüm	31	10,3	75	25,0	103	34,3	69	23,0	22	7,3

Öğrencilerin muhasebe öğreniminde öğrenmeye ayrılan zaman hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında, öğrencilerin çoğunluğunun; “Muhasebe dersini her gün tekrar ederim” ve “Muhasebe dersini sadece sınav haftası tekrar ederim” ifadelerine katılmadıkları, “Muhasebe dersine yeterince zaman ayırdığımı düşünürüm” ifadesine kararsız kaldıkları ve “Muhasebe dersini haftada bir tekrar ederim” ifadesine katıldıkları görülmektedir.

Bu sonuçlara göre öğrencilerin muhasebe dersine yeterince zaman ayırmamakla birlikte muhasebe dersine haftada bir zaman ayırdıkları söylenebilir.

Araştırmanın çarpıklık ve basıklık analizi sonucunda öğrencilerin muhasebe öğreniminde konunun yapısı hakkındaki düşüncelerinin dağılımı aşağıdaki Tablo 8’de gösterilmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin Muhasebe Öğreniminde Konunun Yapısı Hakkındaki Düşüncelerinin Dağılımı

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Muhasebe dersini parçalara bölerek çalışmanın daha verimli olacağını düşünürüm	20	6,7	37	12,3	56	18,7	139	46,3	48	16,0
Muhasebe dersini bütün olarak çalışmanın daha verimli olacağını düşünürüm	29	9,7	72	24,0	84	28,0	73	24,3	42	14,0

Öğrencilerin muhasebe öğreniminde konunun yapısı hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun “Muhasebe dersini parçalara bölerek çalışmanın daha verimli olacağını düşünürüm” ifadesine katıldıkları “Muhasebe dersini bütün olarak çalışmanın daha verimli olacağını düşünürüm” ifadesinde kararsız kaldıkları görülmektedir.

Bu sonuçlara göre öğrencilerin muhasebe dersinin işlenmesi sırasında konuların parçalara bölünmesi suretiyle hazırlanacak bir programdan daha fazla verim alınacağını düşündükleri söylenebilir.

3.7.3. Araştırmanın t- Testi ve Anova Testi Analizine İlişkin Bulgular

Veri setinin normal dağılım gösteriyor olması sebebiyle bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki anlamlı farklılık durumunu analiz etmek için t Testi ve ANOVA testi yapılmıştır. Veri setinin güvenirlik analizi için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve Cronbach Alfa katsayısı 0,826 olarak bulunmuştur. Araştırmada anlamlılık düzeyi $p=0.05$ olarak alınmıştır

Öğrencilerin yaşlarına göre muhasebe dersinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin Anova analizi aşağıdaki Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Yaşlarına Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin Anova Analizi

		N	Ort.	Ss.	F	p
Katılım	17-19	38	3,058	0,554	0,921	0,399
	20-22	215	3,176	0,668		
	23-26	47	3,252	0,689		
	Toplam	300	3,173	0,658		
Motivasyon	17-19	38	2,264	0,640	1,545	0,125
	20-22	215	2,319	0,860		
	23-26	47	2,550	1,092		
	Toplam	300	2,348	0,878		
Konsantrasyon	17-19	38	3,443	0,625	1,324	0,268
	20-22	215	3,250	0,725		
	23-26	47	3,337	0,725		
	Toplam	300	3,288	0,714		
Olgunlaşma	17-19	38	2,921	0,650	0,085	0,919
	20-22	215	2,905	0,775		
	23-26	47	2,860	0,802		
	Toplam	300	2,900	0,763		
Derse ayrılan zaman	17-19	38	2,901	0,509	1,991	0,138
	20-22	215	2,706	0,640		
	23-26	47	2,830	0,682		
	Toplam	300	2,750	0,634		
Konunun yapısı	17-19	38	3,290	0,515	1,410	0,246
	20-22	215	3,277	0,720		
	23-26	47	3,468	0,804		
	Toplam	300	3,308	0,712		
Genel	17-19	38	2,921	0,314	0,917	0,401
	20-22	215	2,8898	0,515		
	23-26	47	2,9972	0,522		
	Toplam	300	2,9105	0,495		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları ile muhasebe dersinde öğrenmeyi etkileyen faktörler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre muhasebe dersinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin t-testi analizi aşağıdaki Tablo 10'da gösterilmektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin t-Testi Analizi

	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	t	p
Katılım	Erkek	149	3,1648	0,749	-0,216	0,829
	Kadın	151	3,1813	0,557		
Motivasyon	Erkek	149	2,5496	0,964	4,054	0,000
	Kadın	151	2,1487	0,735		
Konsantrasyon	Erkek	149	3,2997	0,762	0,288	0,774
	Kadın	151	3,2760	0,666		
Olgunlaşma	Erkek	149	2,9074	0,823	0,166	0,868
	Kadın	151	2,8927	0,701		
Derse ayrılan zaman	Erkek	149	2,7886	0,732	1,048	0,296
	Kadın	151	2,7119	0,519		
Konunun yapısı	Erkek	149	3,3121	0,819	0,090	0,928
	Kadın	151	3,3046	0,591		
Genel	Erkek	149	2,9651	0,568	1,906	0,058
	Kadın	151	2,8566	0,406		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile muhasebe öğreniminde motivasyon hakkındaki düşünceleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken ($p < 0.05$), öğrencilerin cinsiyetleri ile diğer faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Öğrencilerin bölümlerine göre muhasebe dersinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin anova analizi aşağıdaki Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11: Öğrencilerin Bölümlerine Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin Anova Analizi

		N	Ort.	Ss.	F	p
Katılım	İşletme	39	3,274	0,730	1,130	0,337
	İktisat	49	3,215	0,671		
	Maliye	109	3,205	0,635		
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	103	3,081	0,647		
	Toplam	300	3,173	0,658		
Motivasyon	İşletme	39	2,567	0,849	4,178	0,006
	İktisat	49	2,581	0,900		
	Maliye	109	2,368	0,836		
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	103	2,132	0,883		
	Toplam	300	2,348	0,878		
Konsantrasyon	İşletme	39	3,389	0,753	1,204	0,308
	İktisat	49	3,385	0,701		
	Maliye	109	3,300	0,657		
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	103	3,191	0,760		
	Toplam	300	3,288	0,714		
Olgunlaşma	İşletme	39	2,846	0,820	0,161	0,922
	İktisat	49	2,951	0,743		
	Maliye	109	2,884	0,749		
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	103	2,913	0,773		
	Toplam	300	2,900	0,763		
Derse ayrılan zaman	İşletme	39	2,692	0,742	2,660	0,048
	İktisat	49	2,862	0,631		
	Maliye	109	2,837	0,536		
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	103	2,626	0,671		
	Toplam	300	2,750	0,634		
Konunun yapısı	İşletme	39	3,346	0,820	0,052	0,984
	İktisat	49	3,306	0,769		
	Maliye	109	3,294	0,650		
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	103	3,311	0,714		
	Toplam	300	3,308	0,712		
Genel	İşletme	39	2,988	0,551	2,645	0,049
	İktisat	49	3,016	0,498		
	Maliye	109	2,932	0,445		
	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	103	2,808	0,510		
	Toplam	300	2,911	0,495		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin bölümleri ile muhasebe öğreniminde motivasyon hakkındaki düşünceleri ve derse ayrılan zaman arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken ($p < 0.05$), öğrencilerin bölümleri ile diğer faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Öğrencilerin sınıflarına göre muhasebe dersinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin anova analizi aşağıdaki Tablo 12’de gösterilmektedir.

Tablo 12: Öğrencilerin Sınıflarına Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin Anova Analizi

		N	Ort.	Ss.	F	p
Katılım	1. Sınıf	54	3,167	0,611	0,886	0,449
	2. Sınıf	98	3,092	0,680		
	3. Sınıf	111	3,239	0,628		
	4. Sınıf	37	3,198	0,750		
	Toplam	300	3,173	0,658		
Motivasyon	1. Sınıf	54	2,485	0,669	1,422	0,236
	2. Sınıf	98	2,270	0,977		
	3. Sınıf	111	2,288	0,848		
	4. Sınıf	37	2,533	0,939		
	Toplam	300	2,348	0,878		
Konsantrasyon	1. Sınıf	54	3,488	0,685	2,659	0,048
	2. Sınıf	98	3,172	0,770		
	3. Sınıf	111	3,326	0,651		
	4. Sınıf	37	3,190	0,731		
	Toplam	300	3,288	0,714		
Olgunlaşma	1. Sınıf	54	2,819	0,761	0,447	0,720
	2. Sınıf	98	2,963	0,769		
	3. Sınıf	111	2,883	0,764		
	4. Sınıf	37	2,903	0,764		
	Toplam	300	2,900	0,763		
Derse ayrılan zaman	1. Sınıf	54	2,907	0,550	1,840	0,140
	2. Sınıf	98	2,735	0,620		
	3. Sınıf	111	2,669	0,707		
	4. Sınıf	37	2,804	0,518		
	Toplam	300	2,750	0,634		
Konunun yapısı	1. Sınıf	54	3,241	0,712	0,390	0,761
	2. Sınıf	98	3,311	0,755		
	3. Sınıf	111	3,356	0,679		
	4. Sınıf	37	3,257	0,713		
	Toplam	300	3,308	0,712		
Genel	1. Sınıf	54	2,984	0,461	0,767	0,513
	2. Sınıf	98	2,862	0,536		
	3. Sınıf	111	2,907	0,480		
	4. Sınıf	37	2,944	0,476		
	Toplam	300	2,911	0,496		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyleri ile muhasebe öğreniminde konsantrasyon hakkındaki düşünceleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken ($p < 0.05$), öğrencilerin sınıfları ile diğer faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre muhasebe dersinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin anova analizi aşağıdaki Tablo 13’te gösterilmektedir.

Tablo 13: Öğrencilerin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Anova Faktörlerin Analizi

		N	Ort	Ss.	F	p
Katılım	Anadolu Lisesi	176	3,117	0,614	1,828	0,107
	Fen Lisesi	9	2,759	0,554		
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	39	3,312	0,820		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	3,255	0,552		
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	3,085	0,120		
	Diğer Liseler	36	3,320	0,765		
	Toplam	300	3,173	0,658		
Motivasyon	Anadolu Lisesi	176	2,303	0,833	1,008	0,413
	Fen Lisesi	9	2,079	0,792		
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	39	2,612	0,946		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	2,369	0,814		
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	2,575	1,011		
	Diğer Liseler	36	2,313	1,077		
	Toplam	300	2,348	0,878		
Konsantrasyon	Anadolu Lisesi	176	3,311	0,633	0,794	0,555
	Fen Lisesi	9	3,279	0,645		
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	39	3,398	0,770		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	3,105	0,762		
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	3,000	1,174		
	Diğer Liseler	36	3,264	0,949		
	Toplam	300	3,288	0,714		
Olgunlaşma	Anadolu Lisesi	176	2,883	0,688	0,577	0,718
	Fen Lisesi	9	3,000	0,600		
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	39	3,072	0,865		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	2,842	0,781		
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	2,600	0,566		
	Diğer Liseler	36	2,850	1,003		
	Toplam	300	2,900	0,763		
Derse ayrılan zaman	Anadolu Lisesi	176	2,746	0,597	0,388	0,857
	Fen Lisesi	9	2,722	0,292		
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	39	2,865	0,598		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	2,678	0,683		
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	2,875	0,177		
	Diğer Liseler	36	2,722	0,851		
	Toplam	300	2,750	0,634		
Konunun yapısı	Anadolu Lisesi	176	3,281	0,632	0,870	0,501
	Fen Lisesi	9	3,167	0,433		
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	39	3,513	0,633		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	3,263	0,760		
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	3,000	0,000		
	Diğer Liseler	36	3,319	1,090		
	Toplam	300	3,308	0,712		
Genel	Anadolu Lisesi	176	2,888	0,440	1,185	0,0317
	Fen Lisesi	9	2,768	0,408		
	Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	39	3,079	0,536		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	38	2,873	0,460		
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	2,835	0,375		
	Diğer Liseler	36	2,916	0,711		
	Toplam	300	2,911	0,495		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin mezun oldukları okul türü ile muhasebe öğreniminde genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken

($p < 0.05$), öğrencilerin mezun oldukları okul türü ile diğer faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$).

Öğrencilerin öğrenim türüne göre muhasebe dersinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin t-testi analizi aşağıdaki Tablo 14’te gösterilmektedir.

Tablo 14: Öğrencilerin Öğrenim Türüne Göre Muhasebe Dersinde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörlerin t-Testi Analizi

		N	Ort.	Ss.	t	p
Katılım	Normal Öğretim	284	3,188	0,664	1,605	0,110
	İkinci Öğretim	16	2,917	0,496		
Motivasyon	Normal Öğretim	284	2,362	0,890	1,167	0,244
	İkinci Öğretim	16	2,099	0,610		
Konsantrasyon	Normal Öğretim	284	3,289	0,726	0,095	0,924
	İkinci Öğretim	16	3,271	0,460		
Olgunlaşma	Normal Öğretim	284	2,905	0,761	0,471	0,638
	İkinci Öğretim	16	2,813	0,815		
Derse ayrılan zaman	Normal Öğretim	284	2,765	0,636	1,729	0,085
	İkinci Öğretim	16	2,484	0,551		
Konunun yapısı	Normal Öğretim	284	3,308	0,724	-0,024	0,981
	İkinci Öğretim	16	3,313	0,479		
Genel	Normal Öğretim	284	2,9196	,49918	1,345	0,180
	İkinci Öğretim	16	2,7488	,39302		

Tabloya göre araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim türü ile muhasebe öğrenimini etkileyen faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 15: Hipotezlerin Kabul ya da Ret Durumları

Hipotezler	Kabul	Ret
H1: Muhasebe öğreniminde etkin katılımları (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.		X
H2: Muhasebe öğreniminde motivasyon (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.	X	
H3: Muhasebe öğreniminde konsantrasyon (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.	X	
H4: Muhasebe öğreniminde olgunlaşma (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.		X
H5: Muhasebe öğreniminde derse ayrılan zaman (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.	X	
H6: Muhasebe öğreniminde öğrenilen konunun yapısı (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir.		X

Tablo 15’te de görüldüğü üzere muhasebe öğrenimini etkileyen faktörlerden; Muhasebe öğreniminde etkin katılımları (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Hipotezi desteklenmemektedir. Muhasebe öğreniminde motivasyon (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Hipotezi desteklenmektedir. Muhasebe öğreniminde konsantrasyon (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Hipotezi desteklenmektedir. Muhasebe öğreniminde olgunlaşma (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Hipotezi desteklenmemektedir. Muhasebe öğreniminde derse ayrılan zaman (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Hipotezi desteklenirken, muhasebe öğreniminde öğrenilen konunun yapısı (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Hipotezi desteklenmemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversitelerin lisans bölümlerinde okutulan dersler içerisinde yer alan muhasebe dersleri işletmeler ve diğer kurumlar için önem arz etmektedir. Zira bu derslerde aktarılan bilgiler ve bu bilgilerin ulaşılma süreci, ilgili kuruluşların uygulamalarıyla aynı düzeyde, teknolojik ve ekonomik şartlara endeksli olarak kendini göstermektedir. Bu nedenlerden ötürü bilhassa lisans seviyesinde öğretilen muhasebe eğitiminin kalitesi; ilgili kurumlar, öğrenci ve eğitimciler için önem arz etmektedir. Lisans düzeyindeki muhasebe eğitiminin önceliği, öğrencinin muhasebenin temel kavramlarını bir davranış biçimi olarak benimsemesi, metotlar aracılığıyla bilgiyi oluşturmaya, ölçme ve analiz ederek karar alma becerisine sahip olmasını sağlamaktır. Bütün bunlar dikkate alındığında öğrencilerin muhasebe dersini öğrenmesi de büyük bir önem arz etmektedir. Araştırmaların sonucuna bakıldığında muhasebe eğitiminin kolaylaştırılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Bu çalışma ile Elazığ Fırat Üniversitesi'nde eğitim almakta olan İİBF'nin lisans öğrencilerinin demografik özellikleri ile öğrenmeyi etkileyen faktörler arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde muhasebe kavramı ve tarihsel gelişimi, muhasebe eğitiminin tanımı, amacı, önemi ve gelişimi, muhasebe eğitiminden beklentiler ve muhasebe eğitiminin kalitesini etkileyen faktörler ile ilgili bilgiler açıklanmıştır. İkinci bölümde, öğrenmenin tanımı, öğrenme yöntemleri ve öğrenmeyi etkileyen faktörler hakkında bilgiler sunulmuştur. Üçüncü bölümde ise Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi lisans öğrencilerini demografik özellikleri ile öğrenmeyi etkileyen faktörler arasındaki ilişki ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

Araştırmanın verilerinin analizinde SPSS 27.0 istatistiksel veri değerlendirme programı kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri ile veri toplama aracında yer alan ifadelerin dağılımlarının belirlenmesinde yüzde ve frekans analizi yapılmıştır. Verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için araştırmada çarpıklık ve basıklık analizi yapılmıştır.

Yapılan çarpıklık ve basıklık analizi sonucunda muhasebe dersi alan lisans öğrencilerinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin tümünde çarpıklık ve basıklık değerlerinin -0,567 ile 1,315 arasında değişim gösterdiği tespit edilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1.500 ile +1.500 aralığında olması dağılımın normal olduğunu ifade etmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Elde edilen değerler incelendiğinde dağılımın normal olduğu görülmüştür. Veri setinin normal dağılım gösteriyor olması sebebiyle bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki anlamlı farklılık durumunu analiz etmek için t Testi ve ANOVA testi yapılmıştır. Veri setinin güvenilirlik analizi için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve Cronbach Alfa katsayısı 0,826 olarak bulunmuştur. Araştırmada anlamlılık düzeyi $p=0.05$ olarak alınmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %71,7'si 20-22 yaş aralığında iken %15,6'sı 23-26, %12,7'si ise yaş aralığında yer almaktadır. Katılımcıların %50,3'ü kadın iken %49,7'si erkektir. Katılımcıların %36,3'ü Maliye bölümünde eğitimine devam ederken %34,3'ü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi bölümüne, %16,3'ü İktisat ve %13,1 ise İşletme bölümünde eğitim görmektedir. Öğrencilerin %37'si 3. Sınıfta iken %32,7'si 2. Sınıf, %18,0'i 1. Sınıf ve %12,3'ü ise 4. Sınıfta okumaktadır. Katılımcıların %94,7'si normal öğretimde iken %5,3'ü ikinci öğretimde okumaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %58,7'si Anadolu Lisesinden mezun iken %13,0'ü Mesleki Teknik Anadolu Lisesi, %12,7'si Anadolu İmam Hatip Lisesi, %11,0'ı Diğer Liseler, %0,7'si Sosyal Bilimler Lisesi ve %0,3'ü ise Fen Lisesi mezunudur.

Çarpıklık ve basıklık analizi sonuçlarına göre; araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe öğreniminde etkin katılım hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında; öğrencilerin çoğunluğunun "En iyi öğrenme yolu dikkatli dinlemek ve izlemek olduğunu düşünüyorum", "Derse yoğun bir şekilde katılıyorum" ve "Muhasebeyi kendi mantığımla yorumlarım" ifadelerine katıldıkları görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu; "Muhasebenin ilgi çekici bir ders olduğunu düşünüyorum" ifadesinde kararsız olduklarını belirtirlerken, "Muhasebe dersinde duygularımı

da öğrenmeye katarım” ifadesine de katılmadıklarını vurguladıkları belirlenmiştir. Bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin muhasebe dersine etkin katılımı derse yoğunlaşma olarak gördükleri, derse duygularını katmadan, aktif bir şekilde derse katılarak veya dersi izleyerek anlatılanları mantıksal olarak analiz etme eğiliminde oldukları söylenebilir. Öğrencilerin muhasebe öğreniminde motivasyon hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında; öğrencilerin çoğunluğunun “Muhasebe dersini severim” ifadesine katıldıkları, “Çalışma zamanımın çoğunu muhasebeye ayırmak isterim”, “Yıllarca muhasebe dersi okumak isterim”, “Muhasebe çalışmak beni dinlendirir”, “Boş zamanlarımda muhasebe sorusu çözerim”, “Muhasebe sorularını çözerken zevk alırım” ve “İleride muhasebe öğretmeni olmak isterim” ifadelerine katılmadıklarını görülmektedir. Bu sonuçlara göre araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe dersini sevmekle birlikte, çalışma zamanlarının çoğunluğunu muhasebe dersine ayırmak istemedikleri, muhasebe çalışmanın onlar için yorucu olduğu, muhasebe sorularını çözerken zevk almadıkları ve ileride muhasebe öğretmeni olmak istemedikleri söylenebilir. Öğrencilerin muhasebe öğreniminde konsantrasyon hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun; “Muhasebenin günlük hayat içinde gerekli olduğunu düşünüyorum”, “Muhasebe dersinde odak problemi yaşamıyorum”, “Muhasebe dersinde belli bir süreden sonra dikkatim dağılıyor”, “Muhasebenin yaşamın diğer alanlarını da etkilemesi muhasebe dersine odaklanmamı sağlıyor”, “Muhasebe dersini önemli buluyorum” ve “Muhasebe dersinde işlenen konular dikkatimi çekiyor” ifadelerine katıldıkları görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin muhasebe dersini önemli buldukları, muhasebe dersinin günlük hayatla ilişkili olduğunu düşünmeleri dolayısıyla muhasebe dersin odaklandıkları buna karşılık belirli bir sürenin sonunda dikkatlerinin dağılmakta olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin muhasebe öğreniminde olgunlaşma hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında; öğrencilerin çoğunluğunun, “Muhasebe dersini başaracak kadar zeki olduğumu düşünmüyorum” ve “Muhasebe dersini yaş ilerledikçe anlamının güçleşeceğini düşünüyorum” ifadesine katılmadıkları, “Muhasebe dersini küçük yaşlardaki insanların daha erken öğreneceğini düşünüyorum” ve “Muhasebe dersini orta yaştaki insanların daha erken öğreneceğini düşünüyorum” ifadesine kararsız oldukları ve “Muhasebe dersinin ileri yaşlarda anlaşılmasının güçleşeceğini düşünüyorum” ifadesinde katıldıkları görülmektedir. Bu sonuçlara göre yaşla birlikte muhasebe dersinin anlaşılmasında bir sorun yaşanmayacağını, ileri yaşlarda dersin anlaşılmasının güçleşebileceğini fakat buna karşılık yine de yaş ilerlemiş olsa bile anlaşılabilirliğini vurguladıkları söylenebilir. Öğrencilerin muhasebe öğreniminde öğrenmeye ayrılan zaman hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında, öğrencilerin çoğunluğunun; “Muhasebe dersini her gün tekrar ederim” ve “Muhasebe dersini sadece sınav haftası tekrar ederim” ifadelerine katılmadıkları, “Muhasebe dersine yeterince zaman ayırdığımı düşünürüm” ifadesine kararsız kaldıkları ve “Muhasebe dersini haftada bir tekrar ederim” ifadesine katıldıkları görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin muhasebe dersine yeterince zaman ayırmamakla birlikte muhasebe dersine haftada bir zaman ayırdıkları söylenebilir. Öğrencilerin muhasebe öğreniminde konunun yapısı hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun “Muhasebe dersini parçalara bölerek çalışmanın daha verimli olacağını düşünürüm” ifadesine katıldıkları “Muhasebe dersini bütün olarak çalışmanın daha verimli olacağını düşünürüm” ifadesinde kararsız kaldıkları görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin muhasebe dersinin işlenmesi sırasında konuların parçalara bölünmesi suretiyle hazırlanacak bir programdan daha fazla verim alınacağını düşündükleri söylenebilir.

Anova ve t- Testi sonuçlarına göre; H₁: Muhasebe öğreniminde etkin katılımları (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Yapılan analiz çalışması sonucunda ($p>0.05$) değeri bulunduğundan hipotez ret edilmiştir. H₂: Muhasebe öğreniminde motivasyon (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Yapılan analiz çalışması sonucunda ($p<0.05$) değeri bulunduğundan hipotez kabul edilmiştir. H₃: Muhasebe öğreniminde konsantrasyon (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Yapılan analiz çalışması sonucunda ($p<0.05$) değeri bulunduğundan hipotez kabul edilmiştir. H₄: Muhasebe öğreniminde olgunlaşma (Genel Muhasebe dersini alan)

öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Yapılan analiz çalışması sonucunda ($p>0.05$) değeri bulunduğundan hipotez ret edilmiştir. H_5 : Muhasebe öğreniminde derse ayrılan zaman (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Yapılan analiz çalışması sonucunda ($p<0.05$) değeri bulunduğundan hipotez kabul edilmiştir. H_6 : Muhasebe öğreniminde öğrenilen konunun yapısı (Genel Muhasebe dersini alan) öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. Yapılan analiz çalışması sonucunda ($p>0.05$) değeri bulunduğundan hipotez ret edilmiştir.

Muhasebe dersinde öğrenmeyi etkileyen faktörlerin genel muhasebe dersini alan öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılıklarının tespitine yönelik oluşturulan hipotezler değerlendirildiğinde, öğrencilerin derse etkin bir şekilde katılımları ile öğrenme faktörleri arasında bir farklılık olmadığı sonucuna varılarak hipotez reddedilmiştir. Çalışmadan elde ettiğimiz hipotezin sonucu ilgili literatür de Kurnaz (2019), Kızıl ve Gencer (2016), Zraa ve diğerlerinin (2011), Ertuğrul ve Özdemir (2011) ve Demir ve Çam (2006)'nın yapmış oldukları çalışmalar ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Muhasebe öğreniminde motivasyon ile öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılaşma olduğu sonucuna varılarak hipotez kabul edilmesi çalışmanın bir diğer sonucudur. Çalışmanın bu sonucu, Yang (2021), Rosyadi ve Sari (2018)'in çalışmalarını ile benzerlik gösterirken, Chan ve Ryan (2013)'ün çalışmalarının sonucunda, motivasyonun öğrenmeyle ilgili olmadığı tespit edilmesiyle farklılık göstermektedir. Muhasebe öğreniminde konsantrasyon ile öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık olduğu sonucuna varılarak hipotez kabul edilmesi çalışmanın bir diğer sonucudur. Çalışmanın bu sonucu, diğer çalışmalar ile farklılık göstermektedir. Muhasebe öğreniminde olgunlaşma öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermeyerek reddedilmiştir. Çalışmanın bu sonucu, Öztürk (2017) ve Yıldız ve Ülkü (2015)'in çalışmalarıyla farklılık göstermektedir. Muhasebe öğreniminde derse ayrılan zaman öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık gösterdiğinden kabul edilmiştir. Çalışmanın bu sonucu, Şerbetçi ve Yardımcıoğlu (2017), Kızıl ve Gencer (2016), Büyükarıkan ve Büyükarıkan (2014), Akenbor (2014), ve Erol ve Erkan (2008)'in çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Muhasebe öğreniminde öğrenilen konunun yapısı öğrencilerin demografik değişkenlerine göre farklılık göstermediğinden hipotez reddedilmiştir. Çalışmanın bu sonucu, Demir ve Çam (2006), Akenbor (2014)'ün çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir.

Genel muhasebe dersini alan öğrencilerin öğrenimini etkileyen faktörlerin belirlenmesine yönelik yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuca göre, Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde eğitim gören öğrencilerin çoğunluğunun öğrenmeyi etkileyen faktörlerden, motivasyon, konsantrasyon ve derse ayrılan zaman ile demografik değişkenleri arasında farklılık bulunken, etkin katılım, olgunlaşma ve öğrenilen konunun yapısı arasında bir farklılık bulunamamıştır. Ulaşılan sonuçlardan yola çıkılarak, öğrencilerin motivasyon ve konsantrasyonları üzerinde durulması ve öğrencilerin motivasyonlarını yükseltecek çalışmalarda bulunulması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin konsantrasyonu sağlanarak öğrenme daha kolay hale getirilebilir. Derse ayrılan zaman ile öğrencilerin demografik değişkenleri arasında da farklılık bulunduğundan derse ayrılan zaman öğrencilerin değişkenlerine göre belirlenmelidir. Böylelikle eğitimin kalitesi ve verimliliği artırılmış olacaktır.

Araştırma sadece Fırat Üniversitesi'nin İktisat, İşletme, Maliye ve Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerini kapsadığı için sonuçlar ve bu sonuçların yorumları sadece bu alanlar dikkate alınarak yapılmıştır. Yöntem daha fazla üniversitede ve farklı bölümlerdeki genel muhasebe dersini alan öğrencileri kapsayacak şekilde genişletilebilir. Ayrıca üniversiteler arası karşılaştırmalar yapılarak muhasebe öğrenimini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik çalışmalar yapılması da literatüre katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- Acun, İ., Akergin, H., Ata, B., Baysal, Z. N., Demircioğlu, İ. H., Doğanay, A., Gültekin, M., Karapınar, Y., Yanpar, T., Yaşar, Ş., Yel S. ve Yılmaz, K. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Demokratik Vatandaşlık Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi Yayını. 2. Baskı.
- Ainsworth, P. (2001). Changes in Accounting Curricula: Discussion and Design, *Accounting Education*, 10(3), 279-297.
- Akbulut Ö. , Çapık C. (2022). Çok Değişkenli İstatistiksel Analizler İçin Örneklem Büyüklüğü. *Journal of Nursology*, 25(2), 111-116.
- Akdoğan, N. ve Aydın, H. (1987). Muhasebe Teorileri. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayını.
- Akelma, G. (2019). Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Öğrenme Stilllerine Göre Öğrenim Tercihlerinin Belirlenmesine İlişkin Bir Araştırma: Gümüşhane Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Gümüşhane.
- Akenbor, C. (2014). Institutional Factors Influencing the Academic Performance of Students in Principles of Accounting. *International Journal of Higher Education Management (IJHEM)*, 1(1), 15-26.
- Altın, M. (2009). Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Düzeyinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Niğde.
- Aslan Ü., Kaygusuz, Y., Kepçe, N. (2018). Genel Muhasebe-1. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını. No: 1620.
- Aslan, Ü. G. ve Şendurur, U. (2020). Öğrencilerin Muhasebe Eğitiminden Beklentileri ve Motivasyonları: Ağrı İli Örneği. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 199.
- Aşkar, P. (2008). Teknoloji ve Eğitimdeki Rolü. *Önce Kalite Dergisi*, 17(128), 50.
- Ayboğa, H. (1999). Muhasebe Hukuk İlişkilerinin Oluşumu. *Muhasebe Finansman Dergisi*, 11.
- Aygün, D. ve Gerekan, B. (2012). Muhasebe Dersini İlk Defa Alan Öğrencilerin Derse Yönelik Algılarının Tespiti: Karşılaştırmalı Bir Alan Araştırması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (18), 48- 63.
- Aytaç, S. (2004). İnsanı Anlama Çabası. Ankara: Pegem yayıncılık. 20. Baskı.
- Başar, T., Taşkın Tekkol, İ. ve Gelbal, S. (2016). Tam Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7(2), 355-371.
- Başer, H. (2010). Meslek Yüksek Okullarında Muhasebe Eğitimi ve İş Dünyasının Beklentilerine Göre Yapılandırılması. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.
- Bhattacharyya, A. (2010), "Learning Accounting in Globalised Australian Universities: Challenges and Way Out", *The International Journal of Learning*, 17(3), 1-18.
- Bodur, K. (2018). Writing By Putting on Edward De Bono's Six Thinking Hats: Critical Thinking in Writing. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*.
- Büyükarıkan, B., ve Büyükarıkan U. (2014). Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 65-79.
- Chan, H-T. and Ryan, S. (2013). Challenging Stereotypes: International Accounting Students in Australia, *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 9(2), 169-182.
- Civan, M. ve Yıldız, F. (2003). Globalleşme Sürecinden Muhasebe Meslek Eğitiminin Etkilenmesi. 6. Muhasebe Denetimi Sempozyumu, 3. Oturum. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 7(2), 495-509.
- Çağırğan, G. D., Ergin, H. ve Avcı, R. (2009). "Bilgiyi İşleme Kuramı ve Anlamlandırmanın Matematik Öğretimi Üzerindeki Etkisi", *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12:93-115

- Çamtosun, İ. (2008). Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi Sürecinde Ticaret Meslek Liselerindeki Muhasebe Eğitimine Etkileri: İstanbul'da Bir Alan Araştırması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Çaştut, H. (2019). Muhasebe Derslerinde Öğretme ve Öğrenme Sorunu: Cumhuriyet Üniversitesi Muhasebe Öğretim Elemanları Üzerine Nitel Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Sivas.
- Çelikkaya, H. (2006). Eğitim Bilimlerine Giriş. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Çoşgun, N. (2013). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyonlarının ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesine Bağlı Meslek Yüksekokullarında Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- Coştu, K. (2016). Arapça Eğitimde Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi, 3(6), 29-56.
- Çukacı, Y. C. ve Elagöz, İ. (2006). Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ile Öğrenme Stillerinin İlişkisinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Bir Uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(1), 147-164.
- Çürük, T. ve Doğan, Z. (2002). Muhasebe Ders ve İçeriklerinin Verilme Düzeyleri Konusunda İşletmelerin Üniversitelerden Taleplerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi. İ.İ.B.F. Dergisi, 17(1), 107-126.
- Demir M. ve Çam M. (2006). Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Öğreniminde Başarılarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (32), 1-11.
- Demir, İ. (2019). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyon ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ağrı.
- Demirel, Ö. (1994). Genel Öğretim Yöntemleri. Ankara: USEM Yayınları, 45-48.
- Demoong, R. F., Lindgren, J. H. Ve Perry, S. E. (1994). Designing An Assessment Program For Accounting, Issues in Accounting Education, 9(1), 11-23.
- Dincer, G. (2019). Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Uygulama Eğitiminde Yaşadıkları Sorunların Değerlendirilmesi: Burdur İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Burdur.
- Doğanay, A., Ataizi, M., Şimşek, A., Balaban, Say, J. ve Akbulut, Y. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayını, Yayın No: 1619, Eskişehir.
- Driscoll, M. P. (2012). Öğretim Süreçleri ve Öğrenme Psikolojisi. (Çevirmenler. Tutkun, Ö. F., Okay, S., Şahin, E.,). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Durak, G. (2009). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi' nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi. Edirne Editörleri, Ayvaşık, H. B., Sayıl, M., 1., Ankara.
- Ercan, H. ve Akpınar A. (2002). Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi Raporu, Birinci Baskı, Tisk Yayınları, Ankara, 49.
- Erdem M. (2002). Proje tabanlı öğrenme. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22.
- Erden, M. ve Altun, S. (2012). Öğrenme Stilleri. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2008). Öğrenmenin Gücü. İstanbul: Alfa Yayınları. 1. Basım.
- Erdoğan, F. (2015). Uyarlanabilir Motivasyon Stratejileri Kullanmanın Öğrenci Motivasyonu ve Başarısına Etkisi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erol. M. ve Erkan. G. (2008). Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Bir Araştırma. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 10(14), 284-301.

- Ersanlı, K., Akbaş, A., Sarı, E., Bozkurt, E., Uzman, E., Yazıcı, H., Gündoğdu, H., İskender, M., Sargın, N., Özgüngör, S., Tümkaya, S., Karaküçük, S., Öksüz, Y., Derelioğlu, Y. ve Kalafat, S. (2006). *Gelişim ve Öğrenme*. İstanbul: Lisans Yayıncılık. 1. Baskı.
- Ertuğrul, İ. ve Özdemir, S. (2014). Muhasebe Dersi Alan Ön Lisans ve Lisans Öğrencilerinin Derse Yönelik Tutumlarını Tespiti: Ege Bölgesinde Bir Uygulama. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 204-214.
- Fadzillah, N. S. M., Jamaluddin, J., Ahmad, M. A. N., Din, N. M., and Jabar, F. A. (2020). Factors Affecting Student Performance in Accounting Subject: A Case of Pre-Diploma Students, *GADING (Online) Journal for Social Sciences*, 23(1), 60-64.
- Fidan, M. ve Subaşı, Ş. (2015). Türkiye’deki Muhasebe Öğretim Elemanlarının Sayısal Çağda Teknoloji Kullanımına İlişkin Durum Tespiti. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 85-112.
- Genç, Çelik, N. ve Şengül, S. (2005). Tam Öğrenme Yönteminin İlköğretim 6. Sınıf Matematik Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Kalıcılık Düzeylerine Etkisi. *Eğitim Fakültesi Dergisi XVIII* (1).
- Gidesoy, B. (2010). *Genel Muhasebe*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayını.
- Giordan, A. (2008). *Öğrenme*. (Çevirmenler; Baştürk, M., Bozavlı, E., Tulan, M.). Ankara: De Ki Basım Yayını.
- Göksu, H. İ. (2019). Öğretim Kurumlarında Verilen Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi: Gebze Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya.
- Güney, A. (2019). Akreditasyon Sürecinde Muhasebe Eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(2), 941.
- Gür, H. ve Seyhan, G. (2006). İlköğretim 7. Sınıf Matematik Öğretiminde Aktif Öğrenmenin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 17-27.
- Güvemli, O. (2018). Çift Taraflı Kayıt Yönteminin Kısa Tarihi ve Bir Teori. *Ordu SMMM Odası Yayınları*.
- Güvenç, H. (2015). Etkin Katılım Ölçeği Geliştirme ve Uygulama Çalışması. *16(1)*, 255-267.
- Güvenç, H. ve Koç, C. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Etkin Katılımı ve Yardım İsteme Eğitimleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 18(2), 347-366.
- Hacırustemoğlu, R. (2008). Bilgi Çağında Muhasebe Eğitimi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi (MODAV)*, 10(3), 1-6.
- Hatunoğlu, Z. (2006). Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 191.
- Herliani, R., Zainal, A. and Thohiri, R. (2018). Factors Affecting Financial Literacy Among Undergraduate Students of Accounting Education in the Faculty of Economics of Universitas Negeri Medan. In *Proceedings of the 1 st Unimed International Conference on Economics Education and Social Science (UNICEES 2018)*, pages 120-126.
- <http://etikarastirma.com/tr/icerik/bilgi-merkezi/10>. Erişim Tarihi: 16.02.2021.
- <https://www.nkfu.com/thorndike-ogrenme-kurami/>. Erişim Tarihi: 25.01.2022.
- Izgar, G. ve Çalışkan, G. (2018). Dinleme Eğitiminde Etkin Öğrenme Yaklaşımı Üzerine Bir
- İbasalilgiller, A. (1999). *Türkiye’de Muhasebe ve Muhasebe Mesleğinin Tarihi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- İKV (İktisadi Kalkınma Vakfı). (1992). *Avrupa Topluluğu’nda ve Türkiye’de Mesleki Eğitim*, İstanbul, 123.
- İlhan, E., Çam, Ş. S. ve Çam, Z. (2018). Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Akademik, Sosyal ve Kültürel Faaliyetlere Etkin Katılımı. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(2), 213-234.

İnceleme.

- Kalmış, H. Yılmaz, B. B. (2004). Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu.
- Karakulaklı, H. (2017). Ortaöğretim Öğrencilerinin Dikkat Kontrol Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.
- Karapınar, A. (2001). Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Muhasebe Eğitimi ve Ülkemiz Muhasebe Eğitimi İle Karşılaştırılması. Xx. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Muhasebe Eğitiminde Yeni Ufuklar.
- Karapınar, S. (2012). Genel Muhasebe. Sakarya: Sakarya Kitabevi. 1. Baskı.
- Karasioğlu, F. ve Duman, H. (2011). Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve Kalitesi Üzerine Bir Not. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 165-180.
- Karcioğlu, R. ve İbadov, E. (2019). Üniversitelerdeki Muhasebe Eğitiminin İşletmem Beklentilerini Karşılama Düzeyi Üzerine Bir Araştırma, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(2), 291-311.
- Kardaş, M. N., ve Uca, N. (2016). Aktif Öğrenme Yönteminin Kullanıldığı Çalışmaların Öğrenci Başarısı, Tutumu ve Görüşleri Açısından İncelenmesi: Bir Meta-Analiz Çalışması. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(7), 118-130.
- Katrinli, A. (2009). “Deneyimsel Öğrenmenin İşletme Eğitimindeki Yeri ve Eğitim Oyunlarının Rolü, İzmir Ekonomi Üniversitesi, İzmir.
- Kaya, İ. (1999). Bedford Raporu Geleceğin Muhasebe Eğitimi: Gelişen Meslek İçin Hazırlanmak. (İ.Kaya, Çev.) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 20.
- Kaylan, A. R. (2008). “Eğitim Kalitesi Nasıl Gelişir”, Önce Kalite Dergisi, 17(128), 14.
- Kazu, Y. ve Demirli C. (2002). Mesleki Ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler. milli Eğitim Dergisi, 155-156.
- Kılıç, S. (2013). Örneklem Yöntemleri. Journal of Mood Disorders, 3(1), 44-46.
- Kızıl ,C., Çelik, E., Akman, V. ve Danışman, D. (2015). Muhasebe Dersini İlk Kez Alan Öğrencilerin Başarısına Etki Eden Faktörlerin Tespiti: Yalova Üniversitesinde Bir Uygulama. İşletme Bilimi Dergisi, 3(2), 156-158.
- Kızıl, C., ve Gencer, K. (2016). Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Başarısına Etki Eden Faktörlerin Tespiti: Yalova Üniversitesi’nde Bir Uygulama. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 1(2), 67-110.
- Kızıl, C., Şeker, S. E. ve Bozan, D. (2014). Bilgi Teknolojileri ve Bilgisayar Kullanımını Öğrencilerin Muhasebe Dersindeki Başarısına Etkisi. Alphanumeric Journal, 2(2), 77-97.
- Koç Yalkın, Y. (1998). Genel Muhasebe. İlkeler-Uygulamalar. 11. Baskı. Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Kozache, A. N. J. (2020). İşletme Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Bakış Açılırları ve Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: Kerkük Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi’nde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- KPP Pratama Medan Kota. Jurnal Manajemen Perpajakan, (5), 2.
- Kukreja, G. (2013). The Determinants of Students’ Performance in Introductory Accounting Courses: Evidence from Kingdom of Bahrain, Journal of Emerging Issues in Economics, Finance and Banking, 1(3), 183-201.
- Kulaklıkaya Karaman, K. (2020). Öğrenme Kuramları Bağlamında Korku Çekiciliği. Doktora Tezi. İstanbul.
- Kurnaz, E. (2019). Muhasebe Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 12(2), 237-254.
- Kutlu, H. A. ve Öztürk, S. (2015). Muhasebe Eğitiminde Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Üzerine Görüşler. Muhasebe ve Finans Dergisi, 1(4), 15-35.

- Kutlu, H. A. ve Öztürk, S. (2017). Basic Factors That Affect The Students' Attitudes Towards Accounting Courses: A Research, *Marmara Business Review*, 2(2), 147-168.
- Kutluk, F.A., Dönmez, A., Terzioğlu, M., ve Ağyar, E. (2011). Öğrencilerin Muhasebe Eğitimcilerden Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. *World Of Accounting Science*, (2), 77.
- Lux, D. F. (2000). Professor Thinking and Accounting Education Reform, Department of Educational Studies, The University of Utah. 98.
- Mcvay, G., Murphy, P. R. ve Yoon, S. W. (2007). Good Practices In Accounting Education: Classroom Configuration and Tecnological Tools For Enhancing The Learning Environment. *Accounting Education: An International Journal*, 17(1), 47.
- Mentiş Taş, A. (2005). Öğretmen Eğitiminde Aktif Öğrenme. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6(2), 177-184.
- Monis S. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Muhasebe Dersi Fobisi, Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep.
- Morris, G. C. (2002). Psikolojiyi Anlamak. Psikolojiye Giriş. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Çeviri.
- Murphy, V. (1997). Teaching Note: Thinking About The Accountant in His Bath. *Accounting Education*, 6(1), 50.
- Ng, J., Lloyd, P., Kober, R. ve Robinson, P. (1999). Developing Writing Skills; A Large Class Expreience: A Teaching Note. *Accounting Education*, 8(1), 49-50.
- Olson, M. H. ve Hergenahhn, B. R. (2016). Öğrenmenin Kuramları. Çev. Edit. Muzaffer Şahin. Ankara: Nobel Yayını.
- Onur, D. (2018). Psikoloji Kuramları ve Yaratıcılık İlişkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 145-156.
- Oral, B. (2014). Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları. Ankara: Pagem Akademi Yayını.
- Ömürbek, V. ve Bekçi, İ. (2006). Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Eğitimi Üzerindeki Rolü: Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*.
- Öncü S. ve Aktaş, H. (2004). Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları: Wwv. İşletme. İstanbul. Edu. Tr. Surekli_Yayınlar/Tmes2004/Bildiri8.Doc. Erişim Tarihi: 04.02.2022.
- Öndeş, T., Karlıoğlu, R., Yıldıztekin, İ., Orhan, M. S. ve Güngör, B. (2012). Genel Muhasebe. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Özçelik, D. A. (1992). Eğitim Programları ve Öğretim:(Genel Öğretim Yöntemi). ÖSYM Yayınları.
- Özçelik, D. A. (1998). Eğitim Programları ve Öğretim. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Öztürk, B. (2001). Derse Giriş Davranışlarının Öğretmenler Tarafından Kullanılma Durumu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(25), 109.
- Öztürk, E. ve Öktem, B. (2019). Revize Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçevenin Günümüz Raporlama Düşüncesi Kapsamında Değerlendirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 29(154), 36.
- Öztürk, M. (2017). Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'nde Genel Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Performansını Etkileyen Faktörler. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (76), 201-220.
- Öztürk, M. S. ve Erdoğan, M. (2017). Batı Akdeniz Bölgesinde Yer Alan Üniversitelerdeki Muhasebe Eğitimine Yönelik Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(9), 162-174.
- Özyürek, H. (2009). Türkiye'de Muhasebe ve Muhasebe Mesleğinin Tarihi, Muhasebecilerin İş Tatmini, Beklentileri, Karşılaşılan Sorunlar. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Pamuk, G., Altun, S. ve Şendurur, U. (2021). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Muhasebe Eğitimcilerinden Beklentileri: Ağrı ve Erzurum İli Örneği. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 12-27.
- Pehlivan, E. (2008). Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyetini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.

- Peklaj, C. ve Levpušček, M.P.(2006). Student Motivation and Academic Success in Relation To The Quality of Individual and Collaborative Work During A Course in Educational Psychology. 31. Association Of Teacher Education In Europe ATTE.
- Perkins, D. (1999). The Many Faces of Constructivism. Educational Leadership, November.
- Pratama, A. (2017). Factors Affecting Students' Learning Interest in an Accounting Study Programme: A Study in Bandung City. West Java, Indonesia, Review of Integrative Business and Economics Research, 6(2), 295-311.
- Ravenscroft S., Buckless F.A. and Hassall T. (1999). Cooperative Learning –A Literature Guide. Accounting Education, 8(2), 167.
- Rebele, J. E. (2002). Accounting Education's Uncertain Environments: Descriptions and Implications For Accounting Programmes and Accounting Education Research. Accounting Education, 11(1), 5.
- Riley, R., Snell, K., and Ensor, J. (2019). Minimum Sample Size For Developing A Multivariable Prediction Model: Part II - Binary and Time-To-Event Outcomes, 38(7), 1276-1296.
- Rosyadi, R. I. and Sari S. P. (2018). Analysis of Factors That Influence the Interest of Accounting Students Following Accounting Professional Education, International Summit on Science Technology and Humanity, 310-318.
- Saban, A. (2005). Öğrenme-Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar. Nobel Yayınları, 4. Baskı.
- Sağlam, İ. (2009). Bazı Öğrenme Kuramları Ve Din Öğretimi. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 18(2), 251-266.
- Saito, M., Hiramatsu, K., and Mayangsari S. (2013). Accounting Education for the Implementation of IFRS in Indonesia.
- Sayın, Ş., Yeğinboy, Y., ve Ektüfekçi, F. (2005). Dokuz Eylül Üniversitesi, İİBF'de Öğrenci Açısından ve Altyapı Bakımından Muhasebe ve Finans Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 26(90), 101-108.
- Seferoğlu, S. S. ve Akbıyık C. (2006). Eleştirel Düşünme ve Öğretimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30.
- Seven, M. A. ve Engin, A. O. (2010). Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(2), 189-212.
- Sever, E. (2008). Öğrenme Stilleri: İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Aydın.
- Sever, S. (2008). Eğitimde ve Bilimde Türkçe Eğitimi. Cumhuriyetimizin Kuruluş Felsefesinin Öngördüğü Eğitim Konferansında Sunulan Bildiri. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Sevim, Ş. (1996). Muhasebe Eğitim Sisteminin İşletmelerin Beklentilerine Yönelik Yeniden Yapılandırılması, T.C. Dumlupınar Üniversitesi Yayınları No: 5, Kütahya. 18-24.
- Shuell, T. J. (1986). Cognitive Conceptions of Learning. Review of Educational Research, 56(4), 411-436.
- Sönmez, V. (2011). Öğretim İlke ve Yöntemleri. Ankara.
- Sukamolson, S. (2007). Fundamentals of quantitative research Language Institute Chulalongkorn University, 1(3), 1-20.
- Süral, S. (2014). Beyin Temelli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersinin Erişimine Etkisi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (4), 34.
- Süral, S. (2016). Öğretmen Adaylarının Aktif Öğrenmeye Yönelik Algılarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 7.
- Şen, H. Ş. (2013). Öğrenme Öğretme Stratejileri. Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları, Ankara.
- Şendurur, U. (2020). Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar: Ağrı ve Erzurum İllerinde Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (86), 97-110.

- Şenol, H., Tüfekçi, Ö. ve Songur, A. (2009). Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacının Muhasebe Programlarında Görev Yapan Öğretim Elemanlarınca Değerlendirilmesi: 1. Uluslararası 5. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, Konya.
- Şerbetçi, A. ve Yardımcıoğlu, M. (2017). Muhasebe Dersinde Başarıyı Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (76), 41-62.
- Şimşek, N. (2007). Öğrenmeyi Öğrenmede Aktif Yaklaşımlar. Asil Yayın. 1. Baskı, Ankara.
- Tabachnick, B. G. Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics. (6. Baskı). Pearson.
- Tan, Ş. (2015). Öğretim İlke ve Yöntemleri. Pegem Akademi. 12. Baskı, Ankara.
- Taşdemir, C. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. Yaşam Bilimleri Dergisi, 5(1), 1-12.
- Temel, G. ve Erdogan, S. (2017). Determining The Sample Size in Agreement Studies. Marmara Medical Journal, 30(2), 101-112.
- Temelli, F. (2018). İBFF Öğrencilerinin Muhasebe Derslerinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Görüşleri: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, (20), 701-720.
- Thohiri, R. (2016). Pengaruh Modernisasi Pajak Terhadap Tingkat Kepatuhan Wajib Pajak di
- Tortop, H. S. ve Kestanhioğlu, K. (2018). Dikkat ve Konsantrasyon Becerileri Geliştirebilme Öz Yeterlilik Ölçeği Çalışması. Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık, 5(1), 70-86.
- Tudos, S., Predoiua, A., and Predoiu, R. (2015). Topographical Memory and The Concentration of Attention in Top Female Tennis Players. Procedia - Social and Behavioral Sciences, (190), 293-298.
- Tugay, O., Tekin, M. ve Başgöl, N. (2008). Muhasebe Meslek Mensuplarının Bakış Açısıyla Meslek Yüksekokullarında Verilen Eğitimin Yeterliliği: Bir Araştırma. Yalvaç Gelişim Dergisi, 1(1-2), 58.
- Turan, E. (2019). Muhasebe Öğreniminde Ters Yüz Edilmiş Sınıf Yöntemi: Orta Dereceli Öğretim Kurumu ve Z Kuşağı Üzerine Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Samsun:
- TÜRMOB. 17. Türkiye Muhasebe Kongresi. (2002). İstanbul: Muhasebe Vergi Denetiminde Yeni Yaklaşımlar. TÜRMOB. Yayınları, 224-248.
- Umar, I. (2014). 'Factors Influencing Students' Career Choice in Accounting: The Case of
- Uzun, F. (2018). Muhasebe Eğitimi ve Ara Eleman İstihdam Sorunu: Meslek Mensubunun Bakış Açısıyla Teknik Lise ve Anadolu Liseleri Üzerine Bir Değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi. Mersin.
- Yang, L. (2021). Analysis of the Factors Affecting the Accounting Learning Effect of College Students in China, Advances İnsocial Science Education and Humanities Research, (554), 1012-1015.
- Yazıcı, K. ve Kaya, B. (2010). Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Yazılı Materyallerinden Öğrenmelerini Etkileyen Bireysel Faktörler. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (27), 31-40.
- Yelgen E. ve Uyar, S. (2018). Muhasebe Eğitimi ve Y Kuşağı. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi. 153.
- Yıldız, Ş. ve Ülkü, S. (2015). Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Öğrenim Kazanımları Üzerine Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 17(4), 893-920.
- Yılmaz, A. (2019). Türkiye’de Verilen Muhasebe Eğitiminin Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarını Karşılama Düzeyi: Akademisyenler ve Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Giresun.
- Yobe State University, Research Journal of Finance and Accounting, 5(17), 59-63.
- Yücel, G. (2004). Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Arttırmada Eğitimcinin Rolü. Xxııı. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, 3-5.

- Zaif, F. ve Ayanoglu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 115-136.
- Zraa, W., Imran, S., Kayanagh, M. and Morgan, M. (2011). The Relationships Between Students’ Empowerment, Students Performance, Accounting Course Perceptions and Classroom Instructionin Accounting, 5th International Business Research Conference, Sidney, Avustralya.

